UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini

Albertus <de Padua>

Vlme, 1480

Incipit concordancia in passione[m] dominicam ab egregio quondam viro magro Nicolao Dinckelspichel collectam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Visual Library

Incipit concordancia in paſſionez domi-
nicam. ab egregio quondam viro magr̄o
Nicolao Dinckelſpichel collectam .

Oſt reſuſcitationē lazari q̄ facta fuit Jo. 11. Feria
6. ante dn̄icaz in paſſiōe dn̄i ſcz iudica vſq3 ad di
em ſabbati an̄ dn̄icam palmaꝝ: Fuit ihūs cum
diſcipulis ſuis in galilea vbi multa miracula fe-
cit: ſed cum appinquaret paſca dixit diſcipuł ſuiſ
Mat. 20. Ecce aſcendimus iheroſolimā. ⁊ filius hoīs tradetur
principibꝫ ſacerdotum et ſcribis et ꝯdemnabunt eū morte ⁊ tra-
dent eum gentibꝫ ad illudendū et flagellandum. et crucifigen-
dum. et tercia die reſurget: Et venit ihūs in bethaniā. Jo. 12.
Et ibi fuit receptus ſabbato an̄ dn̄icam palmaꝝ a quodā diui
te amico. qui dicebatur Symeon et fuit leproſus. vt dr̄ Mat.
26. Qui xp̄m cum diſcipulis ſuis ad ꝯuiuium inuitauit. quo au-
dito venit Lazarus q̄3 ante p̱ paucos dies a mortuis ſuſcitauit
cum ſororibꝫ eius maria Magdalena et martha xp̄o in cena cū
diſcipłis exiſtente. venerīt multi forenſes quoꝝ aliqui venerāt.
vt viderent xp̄m. aliqui vt viderent lazarū. Tunc ſm̄ beatum
Augu. de verbis dn̄i Lazaro recepto. deinde circumſtantibꝫ de
pena damnatoꝝ et miſeria que apud miſeros viderat retulit. p̱
que nunq̄3 lazarus tūc viſus fuit ridere. Martha vero ſeruie-
bat vt dr̄ Jo. 12. Cum aliis ſeruientibꝫ maria ſoror eius. cū ali
is diſcumbentibꝫ in capite menſe ſedebat. Tandē ip̄a ſurrexit et
de pixide alabaſtrino plena de nobiliſſimo vngento. vngentū
fudit ſup̱ caput xp̄i ſcd̄m morem ip̄ius patrie. Nam ꝓpter intē-
periem aeris hoīes regionis illiꝰ: huiuſmōi vnctionibꝫ vtebant̄
Dn̄s aūt nec pileum nec opꝑimentū portauit in capite iō ſuſti
nuit ꝙ hec mulier vnxit caput eius: Tunc quidam ex diſcipuł
ceperīt murmurare cordibꝫ ſuis dicentes: quare vngentū tā p̄ci
oſum et tanti valoris ſic p̱ditum eſt. et inutiliter expenſū. meli
us fuiſſet. ꝙ fuiſſet venditū ꝓ tricentis denariis. et hoc p̄ciū fuiſ
ſet datum egenis. Hy diſcipłi pietate ad egenos mouebant̄ tn̄
murmurabāt q2 eis placere debeat quod placuit xp̄o: Vnus
aūt ex eis iudas ꝓcurator xp̄i nō pietate ſed cupiditate motus
ſilere non potuit ſed clamauit. vt quid p̱ditio hec. potuit em̄ il
lud vngentum venundari pluſq̄3 tricentis denariis et dari pau
p̱ibꝫ. Hec tn̄ ſm̄ Jero. et Augu. Non dixit q2 cōpaciens erat
miſ̄is ſed q2 ip̄e fur ⁊ latro erat Vnde dr̄ Jo. 12. Et quicq̄t xp̄o
dabator ip̄e ſ̄uator erat. ⁊ decimā p̱tem inde furabat̄. q2 vxori

ſue et filiis ſuis ipciebat̄. Jdeo dixit vt quid perditio erat. Et
ideo qꝛ vidit ꝙ precium illius vngenti non venit ad manꝰ ſu
as et inde decimā ꝑtem furaret̄ vt de tricentis denariis. 30. dena
rium ſubtraxiſſet ipe damnum ſuū recupare volens poſtea chri
ſtū ꝓ triginta denariis vendidit ad mortē. Glo. interlinearis ſu
ꝑ verbo diſcipl'i. Mat. 26 dic̄. Sinodoche. Et ꝯſequenter dicit
Jo. dic̄ h' iudā eſſe locutū et hoc grā cupiditatis alij potuer̄t
verbis eius ꝯſentire. vel etiā idem dicere. ſed ꝓpter curam paup
um Glo. marginalis ſeu mgrā ibidē ſcꝫ. Mat. 26. vult ꝙ ma
ria etiā ſemel vnxit xp̄m ī domo Symonis phariſei. vt dr̄ Lu.
7. Tūc xp̄s ꝓ maria Magdalena r̄ndit: Vt quid moleſti eſtis
huic mulieri: opus em̄ bonū opata eſt in me. q. d. quare mur=
muratis de bono opꝫ ꝙ mulier illa fecit. ſi vos non vultis bn̄fa
cere: Nā paupes ſemꝑ habetis vobiſcū. ⁊ cū volueritis poteſtis
illis bn̄facere: me aūt non ſemꝑ habetis. Glo. interlinearis corp
ali pn̄tia. alioquin dic̄ alibi ſcꝫ. Mat. vltimo. oībus diebꝫ vo=
biſcum ſum vſqꝫ ad ꝯſumationē ſeculi. Sequit̄ textus Mat. 26
Mittens em̄ hec vngentū in corpus meū ad ſepeliendum me fe
cit: Amen dico vobis vbicūqꝫ fuerit p̄dicatū hoc euāgeliū in
toto mundo dicet̄: ꝙ hec fecit in memmoriā eius. Tunc facta ce
na dn̄s cum diſcipl'is ſuis illa nocte in bethania quieſcebat. in
craſtino ſcꝫ in die palmaꝝ ſumme mane ſurgens. vt dr̄ Mat.
21. Mar. 11. Luce. 19. et Jo. 12. Juit cuꝫ diſcipl'is ſuis de betha
nia. Et venit vſqꝫ ad radicem mōtis oliueti. vſqꝫ ad villā quā=
dam. deputatis ꝓ paſcuis pecoꝝ ſacerdotū. que dr̄ bethphage
Et erat non longe a irl'm. quaſi vnū miliare gallicū. Tunc mi=
ſit petꝝ et philippū in irl'm vt adducerent ſibi illa aīalia depu=
tata ad ſer uicū paupum ſcꝫ aſinam et pullū eius qd̄ et factuꝫ
eſt. Venit ih̄us equitando mō vnum. mō reliquū ex illis aīali
bus ſic̄ ꝓphetauerat Zaha. caᵒ. 9. irl'm. Tūc totus ꝑplus venit
obuiā xp̄o cū grandi honore et multo gaudio. duxerunt eū in
ciuitatē. clamantes et dicentes fili dauid oſanna. i. ſalua nos. tu
es ille bn̄dictꝰ. q̇ venit in noīe dn̄i. O maledicti iudei. ecce die
dn̄ico accepiſtis regem mūdi cuꝫ grandi honore dicentes. ſalua
nos. ⁊ ſtatim poſt in die veneris. i. ſexta feria ad peticionē pha=
riſeoꝝ. et p̄ncipū ſacerdotū clamaſtis moriat̄. crucifigatur Vos
vltimo vt verificet̄ verbum ſalomonis Prou. 14. Riſus dolore
miſcebit̄. ⁊ extrema gaudij luctꝰ occupat. Sed qd̄ fecit xp̄s certe
fleuit. vidē ciuitatē. i. ex ꝯpaſſione. Sciebat ei ꝙ hy q̇ cū tanta
glīa eū recipiebāt. in primo cū erant occiſuri ꝓ cuius morte ci=
uitas erat euertenda ⁊ cūcti iudei diſꝑgendi. Cōpaciebat̄ eīn nō

ſolum de excidio ciuitatis. ſed plus de ex cidio infidelitatꝭ ⁊ dā
nationis aīaꝝ illoꝝ qui eū erāt crucifixuri. Scdo ad oñdendū
ꝙ oia generabilia et horribilia mundi lacrimis ⁊ dolorib9 ſunt
admixta. Tercio addandum exemplum plalitatis. qui qñ aſſu
munt ad magnos honores ꝑ cura ipſi pocius deberent flere ſu
am pſectionē ꝙ̄ gaudere de tpali ſublimacōe. Quarto etiā fleuit
ſciens poſt tm̄ honorē tantā ſe paſſuꝝ in ꝑximo ɔtumeliā. habe
bat eīm xp̄s corpus paſſibile. ⁊ iō ex imaginacōe naturalit
fuit in eo paſſio. in triſticia fletus. volēs tñ fleuit et turbatus ē
vtroq̄ʒ paſſus. vt ibi dicet. Et recto itinere intrauit in templū
dans nobis exemplū vere religionis ⁊ v̓tuoſe informacōis. vt
ſtatim recurram9 ad templū ad petendū ɔſilium ⁊ auxilium dei
in nr̄is neceſſitatib9. et iuxta illud Mat. 6. Querite ꝓmū regnū
dei. Quid fecit in templo. certe eiecit vendentes ⁊ ementes de tē-
plo. et ɔuertit menſas campſoꝝ. et cū flagello. cuʒ funib9 facto
eiecit nummularios q2 in illis oib9 ɔtractib9 cōmittebat aliqua
ſpecies vſure. Et ɔuertit ſe ad impiiſſimos ſacerdotes: ait do-
mus mea. dom9 orōis vocabit Yſa. 56. Vos aūt feciſtis eā ſpe
luncaʒ latronū. maledicta ſit vr̄a cupiditas. nec aliq̄s audebat
iſto die xp̄o reſiſtere. q2 ſicut dic̄ Jero. De facie xp̄i exibat ſplē
dor. ⁊ radius ſolis de oculis eius q̄ oēs intuentes eū ꝑterruit. ⁊
fecit xp̄s in templo illa die multa miracula. infirmos curando.
demoniacos liberando. futura ꝓdicando. Et cū iā ſol declinaſſet
ad horas veſptinas. null9 fuit in iſrl̄m qui vocaret eū ad come-
dendū. ymmo nec ſibi nec diſcipl'is ſuis ꝓpter metū iudeoꝝ et
phariſeoꝝ ac ꝓncipū ſacerdotū q̄ ſic ordinauerīt fuit oblatus ci
phus aque frigide. ymmo oꝑtuit ꝙ xp̄s cum diſcipl'is ieiunus
reuerteret in bethaniā in domū Lazari Marie et Marthe. q̄ ip
ſum ꝓcurauerīt cū diſcipl'is ſuis. ⁊ ibi manſit ꝑ totā nocte vſq̄ʒ
ad ortū diei lune. Feria ſcda poſt palmaꝝ. i. die lune de mane r̄
uertebat in templū cū diſcipl'is ſuis. ⁊ ibi docebat ꝓpl'm. tūc ſcri
be et phariſei duxerīt ad eū mulierē dephēnſā in adulterio ⁊ dix
erunt ei. Jo. 8. Magr̄ quid tibi videt de muliere iſta. ⁊ cauſaʒ
tranſgreſſionis ſibi ꝓpoſuerīt. tūc xp̄s ſe inclinauit ⁊ digito ſuo
ſcribebat in terrā. et erigens ſe dixit eis. q̄ vr̄m ſine pcc̄o ē. ꝓmuʒ
in illā mittet lapidē. q̄ audito ſtatim ſcribe et ph̄iſei exierīt de tē
plo q̄d ibi i terra ih̄s ſcripſit dr̄ ꝙ fecit q̄ſdā figuras i puluē q̄s
ſcribe ⁊ phariſei reſpicientes oia pcc̄a ſua viderīt que vnq̄ʒ fece-
rant vl' ɔgnouerāt. Et iō ɔfuſi ꝑ verecundia exierūt oēs de tem
plo. et remanſit mulier illa in ɔſpectu xp̄i et diſcipl'oꝝ eius. q̄
dixit ad mulierē. quis te ɔdemnauit. que dixit ei. nemo domine

Dixit aūt ei ihus. nec ego te ɔdemnabo vade et amplius noli
peccare. O mira xp̄i pietas. ecce non querit ɔdemnare ſed pcere
et ſaluare qꝛ ipſe venit ſaluare pp̄l'm ſuū a pctis ſuis. Mat. 6o.
ꝓpter qđ dicit Gre. Non eſt miruꝫ ꝙ ipſe quo appinquauit paſ/
ſio xp̄i tota curia celeſtis plena fuit miſcđia. qꝛ ꝓ tunc non au=
diebaꝛ tempus iuſticie fuit xp̄s tp̄e paſſionis ſic̄ apis q̇ non hr̄
eculeum ad pugnandū. ſic et xp̄s ꝓ tp̄e illo nō hūit eculeū
iuſticie ad puniendum ſed ſolummō mel dulcedinis ad pcendū
Non mireris mulieris cui añ modicū temp9 paſſionis dixit xp̄s
vade et amplius noli peccare. qꝛ etiam cū eſſet in cruce ꝓ ſuis ꝑ/
ſecutoribꝫ orauit dicens: pr̄ ignoſce illis: qꝛ neſciunt quid faci/
unt. O nephanda crudelitas iudeoꝝ. O ſine mēſura impietas
xp̄s ſtetit in templo in die lune. ꝑ totū diem. docendo. miracula
faciendo in tota ciuitate irl'm. nullus erat qui daret ei bucellam
panis ad comedendum. ⁊ ſic xp̄s iteꝝ reuertit̄ bethaniā. Ieiu=
nus. famelicus. ⁊ laboribꝫ fatigatus in domum Marie magda=
lene et Marthe. Et p̄mo vt pie credit̄ inter oēs ſalutauit ſuaꝫ
mr̄em dulciſſimā. ſed ipſa cū lacrimis dixit ſibi fili mi quō poſſū
hr̄e ſalutem cū cito debet tolli ſalus mea. ecce video ꝙ pp̄l's ad
petitionem phariſeoꝝ. ⁊ p̄ncipum ſacerdotū eſt ɔtra te. ⁊ non
potes tāta miracula facere nec dicē. tot bona verba quin pha/
riſei. et ceteri iudei ꝑ maliciam ſuam habeat te dulcedinē odioſū
Acquieſce fili mi tue doloroſe mr̄i. et non reuertaris irl'm plus.
Cui xp̄s ɔpaciendo rn̄dit. Audi dulciſſima mi mr̄ vides ꝙ im/
plent̄ ſcripture. Sic em̄ dixit dauid in ꝑſona mea: Odio hūert
me gratis. Ne mireris qꝛ ſic optet me pati. Ego ſum via. et o=
portet me pati mortem vt humanū genus vitam inueniat ego
ſum veritas et optet me falſe accuſari ⁊c. Conſolare ergo mr̄. qꝛ
mea tribulatio et afflictꝰ erit humano ɔſolatio ⁊ liberatio. xp̄s
cū ſuis cenauit. et iſta nocte iteꝝ in bethania ꝑmanſit ⁊c. Feria
tercia poſt palmaꝝ. i. die martis de mane tempeſtiue receſſit xp̄s
a mr̄e ſua de bethania et venit i irl'm. ⁊ cū ſederet in pp̄l'o docēdo
et miracula faciendo. ɔgregate fuer̄t illa die tot et tanti phari=
ſei et ſcribe quanti vnq̄ꝫ fuerunt prius ɔgregati. Et prius nun/
q̄ꝫ xp̄us tantum laborem hūit in arguendo reſpōdendo ⁊ di
ſputando cū ꝑſecutoribꝫ ſuis ſic̄ hūit illa die. qꝛ quaſi maxima
ꝑs ſubtiliū queſtionū quas doctores legis ꝓpoſuerūt xp̄o fuit
tractata. ymmo magna ꝑs euāgelice doctrine fuit illa die mar
tis a mane vſq̄ꝫ ad ſero in mediū deducta. ⁊ xp̄s docuit et ꝓpo=
ſuit diuerſas ꝑabolas Vtꝫ. Mat. z. Et ſequentibꝫ ca: Et p̄nci/
pes ſacerdotū recordati ſunt ꝙ i die palmaꝝ cū impetu đ tēplo

eiecti et expulſi ſunt. Acceſſerunt ad iħm et dixerunt in q̄ pote
ſtate hec feciſti et quō auſus fuiſti nos eicere de templo cū nō ſis
dn̄s templi. ⁊ quō doces ſine licentia nr̄a. Tūc iħus ꝓpoſuit eis
queſtionē de baptiſmo Jo. dicēs. Interrogabo vos ⁊ ego vnū
ſermonē quem ſi dixeritis mihi ego dicam vobis in qua ꝑtāte
hec facio: baptiſmꝰ Jo vnde erat e celo an ex hoīb; at illi cogita
bant intra ſe dicentes. Si dixerimꝰ ex celo dicet nobis quare er
go non credidiſtis illi. Si aūt dixerimus ex hoīb; timemꝰ tur-
bam. oēs em̄ habebāt iohēm ſicͭ ꝓphetam: Et rn̄dentes ad ihe-
ſum dixerunt neſcimus. ⁊ ait illis neq; ego vobis dico in q̄ po
teſtate hec facio. Tunc ꝯſequenter ꝓpoſuit ꝑabolā dicens. Quid
aūt vobis videt̄. Hō quidam habebat duos filios. ⁊ accedens
ad ꝑmū dixit. fili vade oꝑare hodie in vinea mea. ille aūt rn̄-
dens ait nolo. poſt pn̄ia motus abyt in vineā. Accedens autē
ad alteꝝ dixit ſilr. At ille rn̄dens ait. eo dn̄e. et non iuit quis
ex duob; fecit voluntatē pr̄is dicunt ei. primus: dicit illis iħus
Amen dico vobis: qꝛ publicani ⁊ meretrices p̄cedunt vos reg
no dei. Venit em̄ ad vos io. in via iuſticie et non credidiſtis ei
Vos aūt videntes. nec pn̄iam habuiſtis poſtea vt crederet̄ ei
Poſt eodem caͦ. ſcʒ. Mat. z. Ponit̄ alia ꝑabola vtꝫ intuēti tex
tum poſtea caͦ. zz. ponit̄ ꝑabola talis: Simile eſt regnū celoꝝ
hoī regī qui fecit nupcias filio ſuo ꝛc. Ex illo verbo qḋ iħs dixit
publicani et meretrices p̄cedunt vos ꝛc: Turbati ſunt iudei. et
tunc ſiluert̄ et ꝯſilium fecert̄ vt capent iħm in ſmone. vt dicit̄
Mat. zz. Ibi tunc abeuntes phariſei ꝯſilium inierunt vt cape-
rent iħm in ſmone. et mittunt ei diſciplos ſuos cū herodianis
dicentes. magr̄ ſcimus qꝛ verax es. ⁊ viā dei in veritate doces. ⁊
non eſt tibi cura de aliquo. non em̄ reſpicis ꝑſonam hoim. Dic
ergo nobis quid tibi videt̄: an licet cenſum dare ceſari: an non
Cognita aūt iħus nequicia eoꝝ ait: Quid me temptatis ypo-
crite: oſn̄dite mihi nummiſma cenſus: at illi obtulert̄ ei denari-
um: et ait illis iheſus: cuius eſt ymago hec et ſubſcriptio dicūt
ei ceſaris: et ait illis: Reddite ergo que ſunt ceſaris ceſari: et q̄
ſunt dei deo: et audientes mirati ſunt: Et relicto eo abierunt:
Tunc ſaducei videntes et ſic ꝯfūderat phariſeos gauiſi ſunt de
ꝯfuſiōe ipoꝝ. ⁊ credentes ꝙ eoꝝ opinionē de reſurrectione quā
negauert̄ vellet aꝓbare applaudentes ei ꝓpoſuert̄ ſibi queſtio
nem de muliere que hūit ſeptem viros cuius deberet eſſe vxor i
die iudicii. Quib; xp̄s rn̄dit. tūc non erit amplius mr̄imoniuꝫ
oēs ꝑ tunc ſuabāt ꝑpetuā caſtitatem. ꝙ videntes phariſei ꝙ ſi
lenciū ipo fuiſſet ſaduceis. vnus legis doctor phariſeoꝝ tēptās

eum. Aliam queſtionem ꝓpoſuit magr̄ qđ eſt mandatū mag-
num in lege· cui xp̄s rn̄dit: diliges dn̄m deum tuū ex toto cor-
de ⁊c· vt dr̄· Mat· zz· In hys et multis aliis queſtionibꝰ illa
die cōfudit ſcribas ⁊ phariſeos ꝙ ex tunc non audiebat eum
illa die amplius interrogare· et finaliter poſtq̄ꝫ impoſuit oībus
ſilenciū· maledixit phariſeis et ſcribis dicens· Ve vobis phari
ſei vtꝫ plane· Mat· z3· Et in fine dixit ſcribis ⁊ phariſeis· Ve
vobis amodo· nō videbitis me donec dicatis bn̄dictus q̇ venit
in noīe dn̄i· Et intellexit xp̄s ꝙ non videret eū a die paſſiōis
que eſt dies veneris vſq̄ꝫ ad diem iudicii· qn̄ videbunt eū veni-
entem in glīa ſua. ſcꝫ ſue regalis maieſtatis. Et egreſſus iheſus
de templo ibat· ⁊ acceſſert diſcipli eius vt oſt̄nderent ei edifica-
cōes templi· vt dr̄· Mat. z9· In ṗncipio· ipſe aūt ꝓphetauit de-
ſtruccōem templi que facta fuit poſt. 40. ānos p̱ titū et veſpaſio
num dicens· Amen dico vobis. nō relinquet̄ lapis ſup̱ lapideꝫ
qui non deſtruat̄· et hoc in vindicta paſſionis ſue· Et xp̄s iteꝝ
receſſit die martis de ciuitate irl̄m. famelicus et ieiunus· qꝛ nul-
lus ꝓpter metum iudeoꝝ phariſeoꝝ ⁊ ſcribaꝝ fuit auſus eū in
troducere in domum ſuam· ymmo nec ſibi dare bucellam panis
nec ciphum aque· et in vice locauit ſe in monte oliueti verſa fa-
cie ad ciuitatem. Et ibi p̄dixit deſtructionē templi ⁊ ciuitatis ihe
ruſalem· ⁊ ſigna p̄cedencia nouiſſimū diem vt habet̄· Luce· zi.
vbi dr̄ inter cetera erūt ſigna in ſole et luna. Et poſtea ſurrexit
et ibat iteꝝ in bethaniā: et tunc vt pie credit̄ mr̄ obuiauit cuꝫ
multis lacrimis et dulciter euꝫ amplexat̄ ſciens ꝙ tota dr̄ tolli
ab ea. Parat̄ cena in qua doloroſa mr̄ plus deglutit lacrimas
q̄ꝫ cibum· qꝛ non potuit ſaciari in videre filium ſuū· Et tūc illa
die martis de ſero dixit ihūs publice diſciplis ſuis qūo ipſe de-
beret tradi ⁊ vendi ṗncipibꝰ ſacerdotum· q̇ debebāt eum crucifi
gere ⁊ occidere· O amara cena· O amaꝝ ferculū· O q̄ꝫ amara fu-
it refectio v̇gini glīoſe· qn̄ audiuit ꝙ filius ſu9 deberet vendi ⁊
occidi· ⁊ mr̄i ſupplicāti ꝓmittit xp̄s mācere cū ea in bethania p̱
totum diē ſequenteꝫ ſcꝫ p̱ diem mercurii xp̄s poſt cenam vadit
ad locum orōnis et poſt longā orōem vadit aliquantulū quie-
ſcere ⁊ mīme ꝓpter immīēs p̱iculū quieſcebat ⁊c· Feria q̈rta p9
palmaꝝ ſurgunt māe mr̄ et filius in die mercurii in quo filius
non receſſit a mr̄e. ſed ſtans ſeceſſū in domo cū ea dulciter loquē-
do ⁊ p̄dicando ſibi paſſionē ſuā acerbiſſimā inducens eā ne ni-
miū triſtet̄. Audiēs hec doloroſa mr̄ incipit dulcit̄ rogare filiuꝫ
ſuū vt nō ſic fiat acerbiſſi̇a paſſio ⁊ tot amariſſi̇a regimina· et
tot valida argumēta induxit ꝙ optinuit filiū rn̄dendo hr̄e curſū

ad verba in ṗncipio aſſumptum viꝫ illa. Extendit manū. q. d.
Tu mr̄ dulciſſima. tu rogas vt aliomō ꝓcurarē ſalutē humani
generis. quē ſuſtinendo martiriū paſſionis ⁊ rei veritas eſt ꝙ
teneor audire ꝑcamina tua ſed ex alia ꝑte ↄſidera dulciſſima mr̄
ꝙ pr̄ meus celeſtis extendit manū ſue pr̄ne ꝓtectionis. et arri-
puit gladiū infinite dilectionis. vt ymolaret filium ſuū in alta-
re crucis. vt ibi ſuſtineā morteꝫ et pena fortiſſime paſſionis pro
remedio humāe redempcōis. Vidēs aūt dolorosa mr̄ xp̄i ꝙ cō-
tra iſtā rn̄ſionē loqui nō poſſet. ſed optebat omnino ꝙ eſſet ex
quo placitū erat pr̄i celeſti. ↄuertit ſe ad angelū gabrielē q̇ eaꝫ
nūꝙ̄ reliquerat dicens. O angele recordor ꝙ in ꝑſona tocius ce-
leſtis curie ac in ꝑſona tocius ſc̄te mr̄is eccl'ie in die ſc̄te anunti
ationis dixiſti mihi: Aue gr̄a plena dn̄s tecū bn̄dicta ꝛc. Quō
ergo pt̄ eſſe ꝙ ſum plenna grā. nec apud filium meū dulciſſi-
mū ⁊ dilectiſſimū. nec ꝑ eū apud pr̄eꝫ celeſtē inueniā grāꝫ ꝙ fi-
li9 me9 liberet̄ de manib9 crudeliū iudeoꝝ. Silr̄ quō poteſt eſſe
ꝙ dn̄s ſit mecū. cū ſtatim iam in ꝓximo dt̄ a me dn̄s meus ⁊ fi-
lius meus dilect9 tolli. Jteꝝ quō pt̄ eſſe ꝙ ſim bn̄dicta in muli-
erib9 cū ſtatim ventura ſit dies in q̄ m̄lti de ꝓp̄lo iudeoꝝ alta vo-
ce dicent. ꝙ ego ſim inter oēs alias mulieres deſpecta magis:
Cui rn̄dit angelus gabriel. Confortare dulciſſima mr̄ xp̄i veꝝ
eſt ꝙ te ſalutauerā cū grandi leticia. ſed nunc in tota tua gran-
di triſticia ↄfiteor dulciſſima regina. ꝙ adhuc es plena grā. Sꝫ
noueris ꝙ pr̄i celeſti ſic placꝫ. ꝙ ſic iſtis dieb9 cor tuū meſticia
plenū ſit qꝛ ↄſidera iſtis dieb9. licꝫ filius tuus q̇ eſt fons graꝝ
tn̄ optet ꝙ ſit plenus totius amaritudine triſticiaꝝ. Et iō non
mireris. ſi te ꝑmittit ꝙ ſis triſtis. Sic em̄ in ꝑſona tua ⁊ ſibi tui
dicebant. Jeremias ꝓpheta. Tre. i. O vos oēs qui tranſiſtis per
viam attendite et videte. ſi eſt ſimilis dolor ſic̄ dolor me9. Jtem
dulciſſima regina ↄfiteor ꝙ ego dixi dn̄s tecum veꝝ eſt ꝙ dile-
ctus fili9 tuus tecū eſt. tecum erit ſꝑ ꝑ dulcedinē ſingularitatis
tn̄ optet ꝙ iſtis dieb9 tollat̄ a te corꝑaliter ꝑ amaritudinē dul-
ciſſime paſſionis ⁊ amaritudinis ⁊ mortis. Et ita dictū eſt in ꝑ-
ſona tua helizeo ꝓp̄he de magr̄o ⁊ dn̄o ſuo helia. 4. Re. z. No-
ſti ꝙ hodie tollat dn̄s dn̄m tuū a te. Jtem ↄfiteor tibi dulciſſima
ꝙ ego dixi tibi bn̄dicta tu ꝛc. Et q̄uis crudeles iudei dicant ti-
bi iſtis dieb9. ꝙ ſis maledicta. tn̄ ↄfortare qm̄ i figura d̄ te ſcrip
tū ē. q̇ maledixerit tibi ſit ille maledict9 ↄfortare g̊ v̊go maria
iſtis dieb9. qꝛ cor tuū plenū erit triſticia et dolore vn̄ ſcriptū eſt
Mat. io. Gladiū veni mittē in terrā. Jta g̊ optet v̊go dulciſſia.
vt i corde tuo ſit gladi9 doloris ⁊ ꝑſonalitat̄ ſic̄ d̄ te ꝓphetauerat

Symeon Lu·2·Tuam ipſius aīam ⁊c·iſtis dieb⁹ non eſt locus
nec tempus ſalutandi te·ſed ꝯfortandi cum pio amore. Confor
tare igit̄ celeſtis regina et voluntatē tuā ꝯforma et ſubice volun
tate diuine·dicit em̄ ille magnus doctor Allexād̄er de halis in
ſuo tercio·q·vltima·Licꝫ tp̄e paſſionis xp̄i in ſenſualitate bea-
te virginis·et in inferiore portione rōis eius fuerit intenſus do-
lor paſſionis ſcd̄m tn̄ portionē ſupiorē rōis ſm̄ quā ꝯtēplat̄ di
uina. et ꝯſiderauit fructus paſſionis ſcꝫ redemptionē hūani ge-
neris·Hūit etiā tunc ſummū gaudium·qꝛ fructum illū ſumme
diligebat·Interim maria magdalena acceſſit ad dn̄m et dixit
dn̄e mi ego tanq̄ꝫ ſolicita habeo quottidie nuncios de irl̄m qui
vadūt et veniūt et portant mihi mala·q̇ ꝑ p̄ncipes ſacerdotuꝫ
ſcribas et phariſeos tractant̄. Et ꝯſulunt te occidendum·Et ſic
erat Jo·11: Colligert̄ phariſei et pontifices ꝯſilium ⁊c. Cui xp̄s
rn̄dit·voca mihi dilectam mr̄eꝫ meā·que cū veniſſet et ambos
ad pedes dn̄i deuote ſedert̄ dixit eis: modicuꝫ tempus vobiſcū
ero anteq̄ꝫ paciar a iudeis. quia tm̄ hodie et iſta nocte et ampli-
us i iſta domo n̄ morabor. Tū maria mr̄ xp̄i et maria magdale
na p̄ dolore cordis defecert̄ nec poterāt quicq̄ꝫ loq̇ ſꝫ cū lacrimis
et ſingultib⁹ ſuſpirabat·Finaliter ipe ambe ſuplicabant ꝙ non
faceret in die iouis·ſcꝫ feria qn̄ta paſca in irl̄m·ſed in bethania
apud eas vbi non fuiſſent niſi p̄ncipes ſacerdotū a ꝓphendē cuꝫ
ſꝫ finaliter ꝯcludentes. Si n̄ dꝫ fieri· tunc ſꝫ fiat velle tuum et
voluntas·Et qꝛ xp̄s illa die p̄ mlt̄itudine verboꝝ ſuauiū p̄oc-
cupatus fuit cum mr̄e et diſcipl̄is ſuis et maria magdalena. id̄
non iuit irl̄m. Crediderūt phariſei et iudei ꝙ fugiſſet ab eis et ā-
plius nollet venire in irl̄m: Nā ꝯgregate ſunt oēs ſcribe ⁊ pha
riſei doctores legis et ſeniores ꝓpl̄i·vt verificaret̄ verbum danie-
lis ꝓphete ca·13·A ſenioribus egreſſa eſt iniq̄tas In domo cayphe
p̄ncipis ſacerdotū: ⁊ querebāt inter ſe modū quō poſſent xp̄m
cape vt occiderēt·et dixert̄ quidā bonū eſt vt demus ſibi vene-
num·Alius meli⁹ eſt vt lapidemus eū publice vt blaſphemum
Alii dicebāt optimū eſſet vt inueniem⁹ vnū qui recipiat pecu-
niam nr̄am et ip̄m occiderit: et nos ſuabim⁹ manus nr̄as in-
noxias . Tunc dixert̄ oēs quicq̄d fieri vultis diſponatis nō in
die feſto ne forte tumultus fieret in ꝓpl̄o·Ecce iſti maledicti nō
timuert̄ offendē deū ⁊ timebāt tumultū ꝓpl̄i·Erāt ei tunc tp̄is
in irl̄m multi galilei ⁊ mlt̄i forenſes q̇ venerāt ꝓpt̄ paſca ꝓpt̄ ꝙ
non erāt auſi cape xp̄m publice. Interim ꝙ iſti maledicti pſecu-
tores xp̄i erant in ꝯſilio in domo cayphe Judas ſcariothis cog-
noſcens hoc forte ex inſtinctu dyaboli receſſit tacens de bethaīa

et venit vſq̄ȝ in irl'm diſcipuli alii manſer̄t cum xp̄o in bethania
non ſcientes quid iudas maledict9 intenderet · ipſe parato2 col/
legii xp̄i erat · Ideo alii diſcipl'i credentes q̄ȝ ex officio irl'm feſti/
naret vt ipſe ſepe fecit · Ipſe em̄ iſta vice falſe ad irl'm greſſus di=
rexit vt faceret hāc mercanciā ſcȝ vt venderet xp̄m dn̄m ſuū Et
cum intraſſet in locum vbi erant oēs pſecutores xp̄i in ↄſilio co/
gregati. ſtatiȝ ex abrupto dixit eis: q̇d vultis mihi dare ⁊ ego
vobis t̄c · O latro peſſime q̇s te mercatorem fecit · non magr̄ tu=
us ſed tua auaricia et tua maledicta cupiditas · q̇s te induxit fa/
cere huiuſmōi mercanciā non niſi tua malicia · quis te induxit p̄
cium ponere tuarum mercenariaꝝ in voluntatem emenciū · cer=
te non niſi tua falſitas · oīa iſta non didiciſti in ſcolis magr̄i tui
dn̄i noſtri ih̄u xp̄i. ſed docuit te magiſter tuus dyabolus cuius
diſcipulum te feciſti certe dyabolus fecit te latronē vt faceres ſic
faciut fures et latrones · qui vt cito ſe expediant de reb9 furtis
ponunt precium in voluntatē ementis · Sic tu latro peſſime feci/
ſti vt cito expedires te de xp̄o quem vendere ꝓpoſuiſti · Poſuiſti
p̄cium in voluntate inimicoꝝ ſuoꝝ · qui volunt euȝ emere vt oc/
cidant. O quale foꝝ gloriam celoꝝ · et vitam beatoꝝ ꝓ tanto
vendere p̄cio: Et illi ↄſtituerunt ei triginta argenteos quorum
quilibet valebat decem denarios vſuales. Et ſic hūit q̄ȝ quere/
bat ſcȝ tricentos denarios recte quantū valebat vngentū p̄cio/
ſum quo maria magdalena vnxit xp̄m vt ſup̄: Et recepta pecu
nia queſiuit optunitatem quō xp̄m traderet. Exinde p̄ncipes ſa/
cerdotum tunc querebant optunitatem · quantū ad locum · quā
tum ad tempus quō xp̄m caperent · vbi non eſſent turbe. Et iō
ordinauerunt cum iuda vt traderet eum de nocte in loco vbi n̄
eſſet ppl's · O maledicte iuda · vnde tibi tanta crudelitas · vt tam
pro modico precio vendis magiſtrum tuum . qui te fecit apoſto
lum ſuum et procuratorem ſuum · et ſe et vitam ſuam. ⁊ apoſto
los ſuos tibi commiſit · Sis ergo tu maledictus cum oībus fal=
ſis procuratorib9 · Caueas ergo tibi xp̄iane · non calefacias cor
tuum incendio auaricie · alioquin tu eris ſocius iude proditoris
et grauiter punieris cum eodem · et cum archor · Joſue · 7 · et · 8 ·
Et filius ſamuelis · qui propter auariciam eoꝝ ꝑdiderunt iudi
catū Re · 8 · Ibi · et declinauer̄t poſt auariciā · acceper̄tq̄ȝ mūera
⁊ ꝑuerter̄t iudiciū. Cū ſaule · q̇ cupidus cuȝ reb9 ſamalech ↄtra
p̄ceptum dei regnū perdidit. 1. Re. 15. Cum ieſi qui recepit p̄ci
um · ananiā ꝓ liberacōe lepre · et ipſa lepra verſa eſt in eum · 4 ·
Re · 5 · Et licet omnes illi et plures alii grauiter propter auari=
ciam ſunt puniti Et multi ꝓp̄t diuicias ꝑier̄t · 1 · Ethi · Tn̄ vt dr̄

Jere·6·A minori vſq; ad maiorem om̄es auariciā ſtudēt et a p̄
pheta vſq; ad ſacerdotē cuncti faciūt dolum·Et Jere·8.A mīori
vſq; ad maximum oēs auariciā ſequunt̄·De auaricia videtur
p̄ alanū p̄te p̄lua ca·40·añ medium et·12·q̄ ſocrates non pñt
ſimul ſtare v̄tutes ⁊ auꝝ·Sed diceret quis ex quo xp̄s ſciuit iu
dam p̄ditorē quare tūc paſſus eſt eū ĩ ɔſortio ſuo·Rn̄det Au.
q̄ hoc fecit duplici de cauſa·Prima vt implerent̄ ſcripture·op=
tebat em̄ eum mori p̄ redemptōe hūani generis·Et iō ſm̄ debi/
tum iuſticia hūit ſuſtinere illū p̄ quem ſua mors erat p̄curanda
Lu.vltimo:Nōne optuit xp̄m pati:et ſic intrare gl̄iam ſuam
Alia cā eſt vt daret nobis exemplū vt nemīez a ɔſortio ⁊ a cō
munione ecc̄le repellamus niſi ſit publice infamatus ſeu denun=
ciatus·De ſero in die mercurii ſcȝ feria q̄rta venit iudas de ihe=
ruſalez in bethaniā·⁊ ſuſcepit eū dulciſſima mr̄ xp̄i amore filii
ſui·q̄ videbat̄ ſibi q̄ iudas diligeret filiū ſuum ſingulariter·et
iudas fraudulenter inclinat ſe añ ɔſpectum matris xp̄i.vt vide
ret̄ plus aliis venerari v̄ginem gl̄ioſam·Et q̄ multū cognitus
erat inter phariſeos ⁊ p̄ncipes ſacerdotū·dixit mr̄ xp̄i:iuda mi
dilecte cōmendo tibi filium meum.Et iudas rn̄dit ei ſuȝ totus
ſuus q̄ hodie p̄baui p̄ effectum.q̄ hodie tota die laboraui.to=
ta die ſedens irām ⁊ rancorem phariſeoꝝ quem ɔtra eū hūert
veniat irl̄m qn̄ vult totum p̄ me ɔcordatū eſt. O fraudulenta
locutio neſciebat mater xp̄i·q̄ agnum innocentē cōmendauit
lupo·ſed iudas q̄ fraudulenter locut⁹ eſt·neſciebat q̄d diceret
q̄ ore dicebat ſe eſſe dn̄i noſtri ihu xp̄i·ſed tamen in facto erat
totus dyaboli.Nihilominus xp̄s·cui oia maifeſta ſunt·noluit
pc̄m iude maifeſtare·ſed in caritate cenauit·cum eo.cum matre
et diſcipulis ſuis·et ad maiorem caritatē demonſtrandā.vt iu=
das peniteret a malo p̄poſito·Poſuit iudā in cena·in medio ſui
et matris.Et iō hic non habet locum regula illa.q̄ dicit Ethi·
2·Q̄ virtus in medio ɔſiſtat·ymmo optet.q̄ totum dicat̄ op
poſitum·q̄ ibi vnum extremū eſt xp̄s fons virtutis.aliud ex=
tremum eſt mater xp̄i.fons pietatis·ſed in medio eſt iudas·fōs
crudelitatis·perdicionis et impietatis·facta cena ſurgunt oēs
et gracias dicto·iuit chriſtus ſeorſum ſolus ad orationem·alii
vero diſcipuli conſolati per iudam ſimul ſederunt.Et chriſtus to
tam noctem duxit in ſomnem vſq; in diem iouis·que aput xp̄i
anos·dicitur feria quinta.et collocucōes quas habuit chriſtus
in illa nocte cū ſua matre·Et cū maria magda.ponit lōge late=
q; ſup̄dict⁹ cardinalis q̄s ego breuitatis cauſa p̄tranſeo ⁊c̄ In die
iouis ſcȝ feria q̄nta erat xp̄s adhuc in bethania cum diſcipulis

ſuis et matre. tunc quaſi hora prandii dixerūt ad eū petrꝰ ⁊ io.
Vbi vis paremus tibi comedere paſca. ſcꝫ agnū paſcalē: Opte
bat em̄ ſm legem. Exo. 12. Qꝫ iudei illa die ad veſpam come-
derent agnū paſcalem: cinctis renibꝰ. cum aſimis panibꝰ. calcia-
tis pedibꝰ. baculos hn̄tes in manibꝰ. cum lactucis agreſtibꝰ. et
veſtinātes: Dic xp̄s petro et io: ibitis in irl'm cū fueritis in por
ta ciuitatis. inuenietis quendā portantē vas aque ſup humeꝝ
ſuum: ſequimini eum: et cum fueritis in domo quam ipe intra-
uerit dicite dn̄o domus magr̄ dicit vbi eſt diuerſorium. i. locus
ſecretus vbi manducem paſca cum diſcipulis meis: ⁊ ipe oſtē-
dit vobis cenaculum magnum ſtratum. i. aulam magnam ⁊ ibi
dem pate de hoc. Mat. 26. Luce. 22: Et euntes inuenerūt ſicut
dixerat illis: Et qn̄ oīa pata erant receſſit xp̄us de bethania ho-
ra veſptina cum mr̄e et maria Magdalena et Maria ſalome:
maria Cleophe et martha et ceteri apl'i erant cū xp̄o exceptꝭ pe-
ro et Io. qui pabant cenam in irl'm: Et iudas poſtqꝫ illi duo di
ſcipuli miſſi fuerūt a xp̄o in irl'm. clam receſſit a xp̄o. ⁊ currēs ad
pncipes ſacerdotū tractabat mortem xp̄i. Cum igit̄ ſimul tranſi
rent p viam verſus iheruſalem xp̄s cum mr̄e ſeorſum incedēs lo
quebat̄ cum ea. ita tum remoti ab apl'is audiri non potuit qd
loqueret̄: Et inter alia mr̄ ait filio. Noui fili qꝫ cito aīa mea tol
latur a me. quantum cito dulcedo anime mee eriſ amaritudo cor-
dis mei. Saltem tn̄ vnam graciam poſtulo a te fili dilecte pmit
tas me iſto ſero vt faciam tecum paſca. et iſta nocte ſim circa te.
Rnſpondit xp̄s: vide mr̄ iam inſtat hora in qua nihil vel mo-
dicum habeo cogitare: niſi recommendare ſpm̄ meum pr̄i meo
celeſti. ſcias qꝫ deinceps optet me vti fragilitate aſſumpte hūani-
tatis. et ſm hāc non poſſum ↄfortare te. ymmo ego pocius in-
digeo ↄfortari. Et ideo ſi tu es mecum iam dolor meus viden-
do triſticiam tuā augeret̄. Et iō dilecta mr̄ mecum non potes fa
cere paſca: Ego em̄ rogabo pr̄em meum celeſtem. qꝫ tibi mittat
ↄſilium et auxilium de celo. Inter que verba cadit mr̄ doloroſa
in terram predolore. et concurrerunt matrone confortantes eam
Et ecce chriſtus dimittit matrem nec ei amplius loqui poteſt
vnum verbū predolore quo matri doloroſe ex fragilitate aſſūp-
te humanitatis compaciebatur. Et ecce manſit mater triſtis cū
aliis mulieribꝰ. Et chriſtus feſtinus venit ad locum vbi paraba-
tur paſca. Sed heu qualis dolor cordis iam amborum dum ma
ter ſeparatur a filio et filius a muliere. ſponſus a ſponſo. ⁊ ſpō
ſus a ſponſa. Hinc omni anno conſueui dicere de tribus ſtuden-
tibus.   Qui ſimul ab vniuerſitate receſſerunt ad partes.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

natales. Et dum in itinere debebant ſe ſeparare ex quo nō fue
runt de vna patria. dixit primus ach . qualis dolor eſt ſepatio
amici ab amico. Dixit ſcdus maior eſt aīa a corpe. tercius maxi
mus eſt aīa a deo/. Hys ꝯſideratis ſimul intrauerūt ad monaſte
rium. mulieres reuerſe ſunt bethaniā: xp̄s cū iam eſſet in cena
cum oīb9 diſcipulis ſuis pciter ⁊ iuda ſcariothis. Primo anteq̄
incepit quicq̄ manducare. et bn̄dictiōe facta dixit. Lu. zz: De
ſiderio deſideraui hoc paſca manducare vobiſcum anteq̄ paciar
Et nota q xp̄s multa fecit in cena. p̄mo anteq̄ eſſent ipleti ſur
rexit in ſignum abſtinencie et tpancie: Scd̄o p̄cinxit ſe linteheo
candido in ſignum caſtitatis et ꝯtinencie. Tercio: fudit aquā in
peluim in ſignū caritatis et gr̄e. Quarto: flexit genua. p̄mo an̄
iudam in ſignū humilitatis ⁊ paciencie. Qn̄to fuit reuerſu s ad
cenā in ſignum repacōis ſpiritatis et miſerie. Sexto docuit diſcipu
los ſuos multa. In ſignum q ip̄e eſt doctor veritatis et ſapien
cie. Septimo ꝯſecrauit corpus et ſanguinē ſuū . In ſignū q ip
ſe eſt tota nr̄a refectio felicitatis et glīe ꝓpter mittens aliqua de
hys. Dico p̄mo q xp̄s in iſta cena lauit p̄mo iude pedes. flecten
do genua ſua humiliter corā eo. Et licz iudas pmiſit ſibi laua
re pedes xp̄m. non tn̄ voluit placare. qꝛ ſemp cogitabat quō ip
ſum poſſet ponere in manib9 iudeoꝝ. qui querebant eū occidē
De lotione pedum cui xp̄s p̄mo lauit. doctores ſunt ꝯtrarii. Et
theophilus ⁊ Criſo. tenent q an̄ lauit pedes ꝓditoris. deide pe
tri poſt alioꝝ vt dic̄ alan9 in plāctu eccl̄e pte p̄ma articulo. 55
Ibi nouum p̄uilegiū. Origenes. q vltimo venit ad petꝝ qua
ſi minus lotura pedū indigentē. Aug. dic̄ non ita intel ligendū
quaſi aliquib9 iam lauiſſet. et poſt eos veniſſe ad petꝝ. Intelli
gendū eſt q ab illo cepit. qn̄ ergo pedes lauare cepit venit ad
eū a quo cepit. ſcz petꝝ p̄ſuppoſita oppinione q xp̄s p̄mo lauit
iude pedes. in hoc xp̄s demonſtrauit ſuā ſuphabundantiſſimam
caritatē quā docuit dicens. Orate p pſequentib9 vos. Cauſa aūt
quare apl̄i eſtimabāt q rōnabiliter incipet a iuda fuit iſta quia
iudas fuit pcurator. ⁊ ex officio frequenter ſurgebat ⁊ ibat hic
inde. vt neceſſaria pcuraret. Et iō cogitauerūt apoſtoli aly q in
eo incipet ꝓpter hoc vt poſſet intendere hys que pertinebāt ad
officiū. Et cum pedes lauiſſet iude venit ad petrum qui videns
q iudas non recuſauerat. doluit intra ſe. quia ſibi videbat mag
na pſumptio q ipſe permittebat ſibi chriſtum lauare pedes.
Et iō dixit petrus. Jo. 13: Tu dn̄e mihi nō lauas pedes: quaſi
diceret. Abſit hoc a me. Cui xp̄s. Si n̄ lauero te. n̄ habebis ptē
mecū. Et intendebat xp̄s n̄ ſolū d locōe materiale pedum corpis

ymmo etiam magis de lotione pedum ſpũalium affectionũ cor
dis. que ſunt pedes aie. Rñdit petrus antecꝫ velim ſepari a te.
laua non ſolum pedes ſed etiã caput. Dic̃ vuilhelmꝰ in rõnali
diuinoꝝ pte ſexta. Vbi ait de qnta feria et lotõe pedum. ꝙ tres
ſunt cãe quare dñs voluit lauare pedes diſcipl'oꝝ. pmo ꝓpter
ſignum dilectionis. Scdo in exemplum hũilitatis. Tercia rõne
miſterij. qꝛ locio pedũ ſignificat lotionẽ affectuum. Et nota ꝙ
xp̃s lauit diſciplis pedes magna et ꝓfunda nimis fuit illa hu
militas. ꝙ dei filius ſe inclinauit ad terrã et diſcipl'oꝝ ſuoꝝ ſim
plicũ ⁊ miſticoꝝ ſanctis ſuis manibꝰ lauit pedes veriſilr lutoſoſ
quia diſcalciati incidebant vt dic̃ Nicolaꝰ de lira de hoc loquẽſ
Bern. dicit exclamãdo. O mira pietas. O noua ⁊ inaudita hu=
militas xp̃s dei filius felox ad fundendũ ſanguinẽ de pura et in
temerata v̓gine. natus rex regum ⁊ dñs dñanciũ añ diſcipl'os
reſerenda genua flexit. humil' et ꝓcliuis pedes eoꝝ lauit. Sub=
dit q̇d tibi videt̃. O hõ quicũcꝫ es quem ita accendit. quẽ ſup
bia ſupat. q̇d tibi videt̃ de creatore tuo. ecce pꝰs lauit pedes di
ſcipulis. ⁊ tu dedigneris reconſiliari et hũiliari fr̃ibꝰ offẽſis ĩ q̇
ſupbiã dyaboli. ſequeris et xp̃i hũilitatem ↄtemnis de hoc ⁊ ad
ꝓpoſitum vñ Anſh. loquens dic̃. hoc humilitatis ⁊ manſuetu=
dinis ſpecl'm intuere. O hõ et iude dñm ihm tremendum iudi=
cem viuoꝝ et mortuoꝝ ante pedes paupculoꝝ diſcipl'oꝝ ſe in
curuantem. et diſce ex hoc. quia mitis eſt et humilis corde. ⁊ cõ
fundere in ſupbia. erubeſce impacienciam tuam. memento ꝙ ci
nis es et puluis. et noli ſupbe eleuari ſup te nec impacienter ex
agitari ↄtra ꝓximum tuum. Sed diceres quare dñs fecit iude ta
lia cum. tamẽ ſciuit ꝙ gracias et fruſtra talia fecit. ſed hoc ad no
ſtram doctrinam fecit. et nos docere voluit ꝑ hoc pacientiã etiaꝫ
ad inimicos ſeruandam eſſe. et eis dilectionem facere atcꝫ bñfi=
cia exhibere. vt per hoc eoꝝ iram frangamus. et maliciam eoꝝ
noſtris beneficiis vitamus. Docuit etiam nos per hoc quomo
do contra fratrem peccantem non deberemus cito turbari. ſed be
niuole et manſuete habere ſicut dominus ſe habuit erga ſuum
proditorem. Sic etiam cicius audiet noſtram correctionem. vn
de. Seneca. Generoſus eſt animus hominis. pocius vult dulce=
dine veſtrorum duci quã importunitate tradi. Figura locionis
pedum habetur Geneſis. 18. Vbi abraham lauit pedes ali=
enum. Et alia. Gene. 43. Vbi ꝓcurator ioſeph lauit pedes fra=
trum dñi ſui. Et nota bene ꝙ in canone miſſe recolit̃ memoria
paſſionis chriſti et generaliter eoꝝ que geſta ſũt in ebdomada
añ feſtũ paſce. Etiã poſt canonẽ miſſe recolit̃ mẽoria eoꝝ q̄ ſũt

geſta in ſabbato in die paſce · i die aſcenſiōis . i die penthecoſtes
et ibi in canone poſt pncipiū qn̄ ſacerdos inclinans ſe dicēs . Co
municantes et poſtea · Hanc igit̄ ꝑ illā inclinacōem quā ſacer=
dos ſic facit ſignificat̄ inclinatio quā dn̄s fecit qn̄ lauit pedes di
ſciploꝝ · Et cū xp̄us oib̄ diſciplis ſic feciſſet reuerſus fuit ad ce
nam ꝑ modū teſtamēti reliq̄t eis aliqua documēta . Primo inter
alia dixit eis · Ecce dedi vobis humilitatis ⁊ caritatis exemplū
vt quemadmodū feci vobis ita faciatis . Vnde Jo · 13 . dr̄ poſtq̄
g̊ lauit pedes eoꝝ . accepit veſtimenta ſua · ⁊ cū recubuiſſet iteꝝ
dixit eis : Satis quid fecerim vobis · vos vocatis me magr̄ ⁊ do
mine : et bn̄dicitis ſum etenim : Si g̊ laui ego pedes vr̄os dn̄s
et magr̄ : ⁊ vos debetis alter alterius lauare pedes : Exemplū
eī dedi vobis vt queadmodū ego feci vobis : ita et vos faciatiſ
Scd̄o quaſi cū grandi ſuſpirio dixit eis filioli mei cito recedam
a vobis : venit eī hora in qua . captus · ligatus crucifixus ero . et
vos me derelinquetis . fugetis ſicut oues fugiūt a paſtore : Di=
co eī vobis : ꝙ vnus ex vobis me tradet : Et triſtati ſūt oēs di
ſcipuli : et quilibet ſe excuſauit dicens : Nunq̇d ego ſum dn̄e
dicas mihi ⁊ volo . ꝙ ſtatim alii ſocii occidāt me · Et q2 iudas a
liter rn̄dit · Mat · 26 : Nunq̇d ego ſū rabi . Igit̄ xp̄us aliter rn̄=
dit in ſpeciali dicens : Tu dixiſti · q · d · tu dicis tn̄ ego te nō ma=
nifeſto Noluit eī xp̄s pcc̄m iude maifeſtare ad dandū nobis exē
plum ꝙ pcc̄a occulta ꝓximoꝝ reuelare · non decet inſuꝑ ſi petr9
ſciuiſſet ꝓdicacōez occidiſſet eū · iō eē xp̄s noluit maifeſtare ne
impederet̄ redemptio nr̄a que ꝑ ſuā paſſionē fienda erat ⁊ etiā
ſuꝑ dictū eſt · fecit tn̄ petrus ſignū iohi · qui ſedebat iuxta xp̄m .
ꝙ peteret a xp̄o quis ille eſſet · ⁊ dixit ih̄s ſubmiſſa voce iohi · tā
q̄ȝ ſecretario ſuo : Cui dabo morſellū panis ille eſt q̇ me tradet ·
ſed caue ne alicui ſigno aliquo · vl' facto . vl' nutu ꝑandas : et re
cepit ꝓpriis manib̄ intinctū panē : et dedit iude ſcariotis dicenſ
Amen dico vobis : qui intinguit manum mecū in ꝑapſide hic
me tradet · O maledicte iudas · ecce magr̄ tuus p̄mo lauit tibi
pedes · ⁊ nulli dedit manu ꝓpa panē ad manducandum niſi ti=
bi · quomodo ergo dyabolus cor tuum ita poſſedit · et ſine cau
ſa vis magr̄m tuū dulciſſimū ꝯdemnare · Et xp̄s dixit tercia vi
ce in communi diſcipulis ſuis : Vnus ex vobis me tradet : verū
tamen · ve homini illi ꝑ quē fili9 hominis tradetur : bonum eſſet
ei ſi non eſſet natus homo iſte . Et hoc eſt verum . quia ſi ſolum
iudas fuiſſet ꝯceptus · et in vtero mr̄is mortu9 . Ita ꝙ nō fuiſſȝ
natus · fuiſſȝ ſolū punitus ꝓ pcc̄o originali in limbo pueroꝝ · ſȝ
ꝓpt̄ pcc̄m mortale ꝓdicacois punit̄ acerbiſſie ī inferno · Et ideo

bonum fuiſſet ſi natus non fuiſſet. ſed in vtero obiſſet. Vñ Au-
in de ci. dei ad ꝓpoſitũ dicit ꝙ damnati plus volunt ſic eſſe quã
ſimplr̃ non eſſe. Dicit magr̃ nicolaꝰ Dinckelſpichel sermõe de
octaua paſce qui incipit: Cum ſero factum eſſet añ mediũ ſmo-
nis. Et q̃uis damnati erunt immortales quo ad mortẽ corpa-
lem. hoc tñ non eſt ad eoꝝ votum. Jpi em̃ vellent mori ymmo
nõ eſſe ꝓpter nõ ſentire. acerbitatẽ ꝓpter qd̃ dic̃ Apo. 9. Jn die-
bus illis querẽt hoĩes mortem ⁊ nõ inueniẽt eã. ⁊ deſiderabũt
mori et fugiet ab illis. Contra h̃ dictũ ponit laurenciꝰ de londo-
rio ſcribens ſup p̃mum phicoꝝ qõe vltima ponit ↄcluſionẽ ta-
lem et vnũ correlariũ. Tercia ↄcluſio ⁊ rñſalis. Omẽ ens appe-
tit ſe eſſe ⁊ ſe ꝑmanere ꝓbat̃ ↄcluſio vt ſic correlario. Scd̃o ſequi-
tur. ꝙ demones damnati nõ appetunt et ſñie dubio bñ appet
qd̃ ñ eſt maior peſtis q̃ʒ eſt familiaris amicꝰ Nã fortis dñs ⁊ bñ
armatus non pt̃ bñ capi niſi ꝑ predicacõem iſtoꝝ qui ſũt ſecre-
tarii ſui et xp̃s erat fortiſſimus. Nam dyabolus nõ valẽs eum
cape et occidere procurauit mortẽ eius ꝑ ſecretariũ ſuũ et figura-
tum eſt. 2 Re. 13. Abſolon interfecit frẽm ſuum Amon in ↄui-
uio ita iudas in die cene ꝓdiit xp̃m ad mortẽ. Luce. 22. Ma-
nus tradentꝭ mecum eſt in mẽſa. Terciũ eſt qd̃ fecit xp̃s ꝑ mo-
dum teſtamẽti. qꝛ panẽ ↄuertit in corpus ſuũ. ⁊ vinũ in p̃cioſũ
ſanguinẽ: Et dedit diſcipulis ſuis dicens: Accipite ⁊ mandu-
cate hoc eſt corpus meũ: Silr̃ et calicẽ grãs agens dedit eis ⁊
biberunt ex eo oẽs: Et ait illis: hic ẽ ſanguis meꝰ noui teſta-
menti qui ꝓ multis effundet̃. Et ſic xp̃s eſt auctor ſacre miſſe. ⁊
inſtitutor. Et ne alii diſcipl'i ↄſiderarẽt ꝙ iudas tradidit xp̃m
noluit ſibi denegare ſacramentũ xp̃s corpis ſui ⁊ calicẽ ſangui-
nis bñdicti: et accepit p̃mo dare iude. ſic cepat p̃mo lauare pe-
des. et qꝛ iudas erat in pc̃to mortali' et in propoſito occidendi
xp̃m: ſtatim intrauit iudã ſathanas. ita vt ex tunc non potuit
quieſcere. ymmo ne dum potuit pati xp̃m nec inſpicere nec cor-
rodebat̃ interius ꝙ xp̃s ſtabat taʒ diu in cena. qꝛ videbant̃ ſibi
mlt̃i dies. Et iõ ſtatim ſurrexit. et iuit ad p̃ncipes ſacerdotũ di-
cens. pate ⁊ lumina multa. funes ⁊ liget̃. ⁊ ꝙ nõ poſſit euadere
manꝰ nr̃as. ⁊ anteq̃ʒ iudas ſurgeret. ⁊ ĩ fine cene dixit xp̃s ad
iudã: Quod facẽ vis fac ciciꝰ. h̃ nullus aploꝝ intellexit p̃terq̃ʒ
Johannes euangeliſta. Credebant em̃ alii. ꝙ diceret ſibi ꝙ di-
ſponeret cito illa que eſſent neceſſaria pro cena. ⁊ daret partem
paupib; ſicut chriſtus ſemper habebat in ↄſuetudine. Quartuʒ
qd̃ fecit chriſtus in cena per modum teſtamenti fuit. quia interiʒ
ꝙ iudas fuit cum principibus ſacerdotum. dixit iheſus multa

documenta diſcipulis ſuis et inter illa dulcia verba dixit eis cōi-
ter filioli mei ſcitote ꝙ modico tp̄e vobiſcum ſum et de hoc ge-
nimine vitis non bibam plus · donec bibaꝫ illud nouum · i · in no-
uo corꝑe meo poſtq̄ꝫ ſurrexero et habeo corpus impaſſibile et
quaſi totum innouatuꝫ tunc bibaꝫ in ſignū vere reſurrectionis
ſed tn̄ non bibam illud incorꝑando et ↄuertendo ꝑ modum ali-
menti in corpus meū · Et verificatum fuit qn̄ poſt reſurrectionē
in irl̄m et in cenaculo fauū mellis et piſcem aſſum comedit. Et
alia vice qn̄ cum diſcipl̄is comedit et bibit iuxta mare galilee.
ad ꝓbandū ꝙ eſſet verus hō · et vere a mortuis reſurrexit · Inte-
rim inter verba xp̄i fuit aliqualis diſceptatio inter diſcipulos ·
quis eoꝝ eſſet maior: Quibus xp̄s rn̄dit filii mei nō ↄſideratis
ꝙ ego dn̄s ⁊ magr̄ vr̄ dedi vobis exemplum hūilitatis et cari-
tatis · Cōſiderate ꝙ quāto q̇s pl9 ſe hūiliauit tāto maior erit in
regno celoꝝ · et iō q̇ maior ſit vr̄m · ſit miſter oīm Et ad ↄfortā-
dum apl̄os dicit eis cōmuniter · ac ſi eſſent duodecim q̄uis nō
eſſent niſi vndeciꝫ eo ꝙ iudas ierat ad ſolicitandū de morte xp̄i
Tn̄ ꝓuidens xp̄us ꝙ loco iude debet eſſe mathias · dixit ac ſi eſ-
ſent duodecim · Confortamini filii mei nō derelinquatis me in
cordib9 vr̄is · Notū vobis facio · ꝙ vos ſedebitis ſuꝑ ſedes · 12 ·
iudicātes · 12 · trib9 iſrl̄. Iſta ſola ↄſolatio debuit eſſe magna cō-
fuſio apl̄is qn̄ poſt ſtatim in puncto neceſſitatis derelinquerunt
dn̄m ⁊ magr̄m ſuum · qui tanta miracula fecit corā eis cuius vi-
ta erat ſummū exemplar ſanctitatis · Cuius doctrina fuit eis ſol
et lux veritatis qui in puncto mortis fecit eis teſtamentū tanti
amoris et veritatis caritatis et finaliter ꝓmiſit eis excellentiam
regalis dignitatis et tn̄ finaliter relinquerūt eū in puncto neceſ-
ſitatis: Et poſtq̄ꝫ locutus eſt eis oīb9 diſcipl̄is cōmuniter loq̄t
cū petro ſingulariter dicens: Ego rogaui ꝓ te petre vt nō defi-
ciat fides tua · et tu aliqn̄ ↄuerſus ↄfirma · i · ↄforta fr̄es tuos · Et
quia oēs diſcipl̄i derelicti erant eū · igit̄ ↄſequenter oīb9 eis lo-
quit̄ dicens. Mat · 26: Oēs vos ſcandalū paciemini in me · i · fidē
ꝑdetis in iſta nocte · q2 ſcriptum eſt Zach · 13. Percutiā paſtoreꝫ
et diſꝑgent oues gregis. Sed petrus auditoꝛ aliis dixit. Et ſi
oēs ſcandalizati fuerint in te: ego non ſcandalizaboꝛ: dicit ei
ihus: Amē dico tibi anq̄ꝫ gallus cantabit i hac nocte ter me ne-
gabis: Tunc dicit ei petrus: Si opoꝛtuerit me moꝛi tecū nō te
negabo: ſil̄r oēs diſcipl̄i dixerūt vtꝫ · Mat · 26: Sine dubio pro
tūc non fuit mentitus q2 ita in corde ſuo credebat licꝫ ꝓpter ti-
morē poſtea ꝓpoſitū bonū mutauit · ſed tn̄ hoc ꝑmiſit xp̄s fieri
ꝓ meliori bono · q2 ſi petrus n̄ peccaſſet ipe fuiſſet poſtea nimis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rigidus impendo aliis pctoribꝫ ꝛc. Cena iſt ſignificat triplicē
cenam quā dn̄s nobiſcū facit. pma eſt ſpūalis ſcꝫ pnia ad quā
oēs inuitamur. et qꝛ oēs fere penitentes delectat. non eſt in vi=
tā hac maioꝛ dlectatio q̄ȝ ſētire ꝑ pniam. abſolui a vinculo pec
cati ſine vlla cena. nihil facit hō qd ſit deo acceptū Apo. 3. In
trabo ad eum. et cenabo cū eo. ⁊ ero cum penitenti. Scda cena
eſt ſacramental'. que fit in menſa altaris. in qua xp̄s ſumit. ad
quam accedens dꝫ purificari. vt nihil ſit in eo de fermento pcti
Tercia cena eſt refectionis eterne in qua eſt oīm bonoꝝ ſacietaſ
ps̄. 16. Saciaboꝛ cum appuerit glia tua ad quā ꝑducat nos qui
ſine fine viuit et regnat. Amen. Poſt ſalubꝛem viā multa do=
cumenta vt ſup̄ patuit in fine cene ſurrexit xp̄s et flexis genu=
bus orauit cum multis lacrimis. Primo ꝓ ſe dicens Jo. 17. Pat
clarifica filium tuū. Scdo ꝓ apl'is ſuis q̄ erant pn̄tes ibi. Ter=
cio ꝓ oībꝫ qui erant redimendi ꝑ eū. Tūc ſurrexit et grās egit
ꝓ oībꝫ qui ſibi bn̄ fecert. Et ſm aliquos coram diſcipl'is dixit.
Retribuere dignare oībus nobis bona facietibꝫ ꝓter nomen
ſanctum tuum in vitam eternam. Sed ſm aliquos dixit canti=
cum qd fecerat maria ſoroꝛ moyſi poſtq̄ȝ pp'ls iſrl'iticus venit ꝑ
mare rubꝝ ſcꝫ. Cantemus dn̄o glorioſe. Et dicto ymno exiert
ſimul ad montem oliuaꝝ extra ciuitatem irl'm. Quare nō expe=
ctat iudā et capi voluit in hoſpicio. Rō eſt iſta vt oſtēderet ꝙ
voluntarie pati voluit. fecit em̄ ſicut facit bonus miles q̄ ſponta
nie venit ad locū certāmis ſeu duelli. vt ſua moꝛte redderet vi
tam hoīm ꝑditam. Scda rō eſt. qꝛ vitare voluit ꝯtentiones et
guerras. qꝛ ſi capi debuiſſet in domo hoſpicii. hoſpes ſi ꝓbus fu
iſſet hoſpitem ſuū quē ꝓbum ſciuit et fide dignū cum totis ſuis
viribꝫ defendiſſet. Et ſic foꝛte aliqui de familia hoſpitis male fu
iſſent tractati vna cū hoſpite. ꝑ miſtros iudeoꝝ. hoc xp̄s ꝑcaue=
re voluit ideo exiuit domum hoſpicii extra ciuitatem in montem
oliuarum et ad radicem montis oliuarum erat villa que dice=
batur gethſami in qua erat ortus in qua intrauit ipſe cum .11.
diſcipulis ſuis. Sed queritur quare chriſtus voluit expectare iu
dam in orto et non in alio loco. diuerſe ſunt rationes. Pri=
ma qꝛ adam fuit victus in orto deliciaꝝ et ibi fuit pncipiū nr̄e
damnacōis. et iō ꝯueniens fuit vt principium ſaluacōis nr̄e eſ
ſet in orto. Scda rō. qꝛ ꝓpt pctm ſuimꝰ eiecti de orto ꝑadiſi. et
iden ꝑ paſſionē xp̄i dꝫ poꝛta ꝑadiſi apiri. Et nos redempti xp̄i
ſanguine ad p̄ſtinū ſtatū reponi debemus. Et Jo. 18. dr̄: Egreſ
ſus ih̄us cum diſcipulis ſuis transtoꝛrentem cedron vbi erat oꝛ
tus: et extra ciuitatem irl'm erat mons in valle montis planta

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tauit ſalomon arbores cedrinas. ⁊ inter illas arbores ſcatiebat
quidam fluuius nomine cedron. ab arboribꝰ cedrinis appellat9
Cedron eſt gemtiuus grecus pl'is numeri latine dr̄ cedrorū ſm
magr̄m in ſcolaſtica hyſtoria. Qui fluuius ex vna pte verſus ci
uitatem hūit montem oliuarū. Ex alia pte verſus campū hūit or
tum ville gethſemani in quem xp̄s introiuit cū. xi. diſcipulis ſu
is: Sciebat aūt iudas ꝓditor locū illum ꝗ frequenter venerat
xp̄s ad locū illum: orare prēm ſuum celeſtē: Cū ḡ xp̄s ſtaret i
loco illius orti anteꝗ̄ veniret iudas: dixit diſcipl'is ſuis et ait:
Sedete hic donec veniā illuc ⁊ orem: quaſi diceret neceſſe habe=
tis orare vt non ꝯſenciatis temptacōi que ſuꝑuenīut vobis ex
paſſionis timore. Hoc figuratū eſt Gene. zz. Vbi dic̄ abrahā
Expectate hic cū aſinis ego et puer illuc vſ ꝗ̄ ꝑperantes. poſtꝗ̄
adorauerimus reuertemur ad vos: Et aſſumpto ſecūz petro et
duobꝰ diſcipl'is ſuis: ſcȝ filiiſ zebedei ſcȝ iacō. miori ⁊ Jo. euāge
liſta: duxit illum ad locū altiorem in latere montis: Glo. illos
tres tm̄ aſſumpſit. qui gl'ie eius in monte thabor inſpectores i
ſiſterant. vt qui gl'ioſa viderant. et triſtia addiſcerent. ⁊ ꝙ ve=
rus erat hō in hoc ꝙ triſtat̄. Et i hoc etiā nobis exemplū dedit
vt tp̄e orōnis debemus a turba recedere ⁊ ſecretum querere qd
ip̄e etiam docuit. Mat. ſexto. Cum oraueris intra cubiculum
tuum et clauſo hoſtio ora prēm tuum: Sequit̄: Tunc cepit cō
triſtari et meſtus eſſe: vt dicitur. Mat. 26. et. Mar. 19 dic̄: Ce
pit pauere ⁊ tedere: ⁊ ait illis: Triſtis eſt aīa mea vſ ꝗ̄ ad mor
tem. Vbi ſm Nicolaū de lira. li vſ ꝗ̄ poteſt capi intenſiue. quia
intantum intenſa fuit triſticia quantū potuit eſſe in hoīe viuo.
Alio mō poteſt capi extenſiue durauit vſ ꝗ̄ ad horā mortis iſta
triſticia cauſabat̄ ex tribꝰ. Primo qꝛ oīa que pati voluit ſibi p̄=
ſencia fuerunt. facit ad hoc idē Jo. 18. Sciens ihūs oīa que ven=
tura erant. Scdo ꝙ mors ſua fruſtra fuit pctoribꝰ multis. Ter
cio quia deitas in eo ita ſpreta et blaſphemata erat. Et ingrati=
tudo iudeorū quibꝰ ſingulariter multa bona oſtendit. auxit inte
riorem dolorem et triſticiam. Similiter auxit triſticia futura iniq
tas et nimia ingratitudo multorū xp̄ianorū: Triſtis eſt anima
ⁿc. Nota ſm Ero. aliud eſt contriſtari aliud incipe cōtriſtari vn̄
cum dicit dn̄s: Triſtis eſt anima mea vſ ꝗ̄ ad mortem. Anima
ſumit̄ ꝓ parte ſenſitiua in qua ſunt paſſiones. non aūt in ratio
ne. Nam xp̄s ſm diuinā naturam non triſtabat̄. nec ſm ratio
nem anime ſm quam habebat etiā ſummū gaudium. quia ſcie
bat ſe redempturum genus humanum. vnde etiam nouit ſibi ā
gelos collocari ꝑpt̄ ſue ruine repacōem et ſāctos prēs in limbo

ꝓpter ſuam redemptionem. Et ſic ſola ps ſenſitiua triſtabatur:
Cepit tedere: Tedere inq̃ ex teneritudine nature q꞉ cum eſſz iu=
uenis tenere et nobilis. ⁊ iam longat̃ ꝑtem noctis laborauit. ⁊
iam in valeſcente frigore ſuꝑ terram et opante calore nãli na=
tura laſſcit ꝓpter vapores deſcendentes: Contriſtari: ṗmo cõ=
triſtari et meſtus eſſe. Eſt em̃ hoĩ naturale timere mortem. Quia
dic̃ magr̃ Damaſcenus. Et timor naturaľ velenti aĩam diuidi
a corꝑe ꝓpter eã que eſt ex ṗncipio a ꝯditore ĩpoſita naturale
familiaritatem. Et hac naturali triſticia vere ꝯtriſtatus eſt dñs:
Et tanto magis quanto ꝑcioſior erat pax inter carnẽ eius ⁊ ſpi=
ritum dic̃ etiã. Ariſto. Terribiliſſimũ oĩm terribilium eſt mors.
Eſt meſtus eſſe vbi ſꝫm Jero. ꝓpter infima membra ſua ſcꝫ ꝓpter
infeliciſſimũ iudã et ſcandalũ oĩm diſcipłoꝝ. ⁊ deiectionẽ ꝓpli
iudeoꝝ. Et euerſionẽ miſeri irłem. Sequit̃: Suſtinete hic ⁊ vi=
gilate mecũ: et orate: Et recedens ab eis q̃ntum ad ictũ lapidiſ
vt dicit̃ Lu. zz: ita ꝙ ab eis bene poſſet videri: ſed non audiri
Et tunc ꝓcidit in faciem ſuam Jero. vt humanitatẽ mentis. et
habitu corꝑis oñdat: Et poſitis nudis genubꝫ ſuꝑ terraꝫ cecı=
dit dicens: Mi pr̃ ſi poſſibile eſt transfer a me caliceꝫ iſtũ Mat.
z6. dic̃: Pr̃ mi ſi poſſibile eſt tr̃nſeat a me calix iſte veruntñ ñ
ego volo: ſed ſicut tu vis: Fidelis aĩa dicit. O diuina iuſticia ĩ=
menſa quid poſtulaſti. O infinita miſcdia vbi latuiſti. Cur filiũ
clamantem non audiſti. Cur potenciã tuam non oñdiſti abſolu-
tum. O quõ ſumma dilectio pr̃nalis affectus inclina aurem tuã
et audi. apĩ oculos tuos et vide maximum dolorẽ filii tui. Cur
noluiſti nũnq̃ inuidus fuiſti abſit nunq̃ voluiſti q꞉ dilexiſti iux
ta illud Jo. 3. Sic deus dilexit mundũ. vt mitteret vnigenituꝫ
ſuum. ſed taliter q꞉ iſte modus fuit ꝯgruentiſſimus. Rñdit pr̃
potui et volui. ſed illo mõ vt tibi oñderem quantũ te diligereꝫ
Et iſta verba tripłr exponunt̃. ṗmo transfer a me. i. fac vt me
non moriente mors moriat̃. hõ redimat̃ et celum apiat̃. Scdo
ſic tranſeat a me. i. cito mutetur dolor mortis in gaudiũ reſurre=
ctionis vt non des ſctm̃ tuum videre corruptionẽ incineratõis
hec Au: Et cum ſurrexiſſet ab orõne: et veniſſet cauſa ꝯſolatio
nis et exhortatõis ad diſcipłos ſuos: et inuenit eos dormiẽtes
dixit petro: Mat. z6: Qui de ſua fortitudine plus aliis głiatuſ
fuit ſic: Non potuiſtis vna hora mecum vigilare: vigilate attẽ
tis oculis mentis et corꝑis: ⁊ orate deuote verbis cordis ⁊ oriſ
vt non intretis temptationẽ. ꝑ paſſũ pc̃ti de cogitatõ i delecta
tionẽ. de delectatõe in ꝯſenſum. de ꝯſenſu in opus. ⁊ ſic cadatis
Spũs quidem ꝓmptus: caro aũt infirma: Ad faciendũ bonum

et malum· ſeu penale ſuſtinendum. Ac ſi diceret ſcio quidē ſpm̄
vr̄m ꝓmptū fore mecum mori·ſed infirma eſt caro ⁊ tn̄ ꝑualet
quare dico vobis: Vigilate et orate ꝛc·Vel ſm ſcolaſticam hy=
ſtoriā: Caro aut infirma quaſi diceret ꝓmptū hūiſtis ſpūm in
ꝓmittendo etiā mori ꝑ me. ſed patȝ nunc carnis infirmitas. Ite
rum ſcdo abiit in locum in quo ꝑus orauerat. ⁊ orauit dicens
Mat· 26: Pr̄ mi ſi non pt̄ hic calix tranſire niſi bibā illum fiat
voluntas tua. ſm· Jero: Si non pt̄ ſaluari genus humanū niſi
ego occidar fiat ſecundum placitū tuum· Ex hoc patet ꝙ neceſ
ſe fuit xp̄m pati: Et venit iteꝝ: et inuenit eos dormientes erāt
enim oculi eoꝝ grauati: Oculi interiores corpis et triſticie· Ex
teriores vigiliaꝝ longitudine: Et relictis illis ꝛc· Cri· Cur eos
non redarguit qꝛ ſubmerſi erant pre triſticia vt neqꝫ ſentirent
pn̄iam eius. Sed non excitat neqꝫ rurſus increpat. vt nō ſtupe
faciat ſtupefactos. Etiā in hoc dedit exemplū ꝙ non ſꝑ dꝫ plat9
arguere· ſed aliqn̄ diſſilari· ⁊ interdum infirmitati ꝯdeſcendere:
Et relictis illis abijt iteꝝ: et orauit tercio eundem ſermonē: di
cens pr̄ mi ꝛc: Et factus in agonia. que dr̄ pugna que eſt inter
corpus et aīam in extremis: Prolixius orabat: docens nos in a
gonijs ad orōis· debere recurrere refugiū· Nota circa hoc orauit
tercio eundem ſmonem ꝛc· Quia vt dixi ex rōe ꝓpoſuit ſenſuali
tati triſte ſupliciū· Et ideo natura vehementer timuit· dicenſ vt
dic̄ Wilhel· Exaudi me dn̄e qm̄ benigna eſt miſcdia tua ſm mľ
titudinē miſerationū tuaꝝ reſpice in me. et ne ſubtrahas carni
mee ꝯſolacōem· Ne auertas faciem tuā a puero tuo · qm̄ tribu
lor velociter ꝛc. Et factus in agonia· i· a cogitatione mentis· Eſt
aūt agon locus pugnantiū i duello· Criſtus aūt fuit poſitus i
duello· qꝛ vt audiſtis ſm voluntatē diuinam aꝓphendit iuſticiā
equiſſimā ſm voluntatem rōnis obedienciā· Sed ſm carnē miſe
ricordiā ⁊ potenciā dei ⁊ ſuam infirmitatē rōne ꝓponente. Nam
rō ꝓpoſuit ſibi diuinā iuſticiam in ipo exequendaȝ· Et cum hoc
miſcdiam qua poſſit aliis miſereri· ⁊ potenciā q̄ potuit alios ſal
uare· et ex hoc attonitus tremebāt oīa viſcera eius ꝓpter viua
citatem ſenſuū quib9 cauſa ꝯphendit· que paſſurus erat q̄ſi pſen
cia ꝛc: Et factus eſt ſudor ei9 ex anguſtia agonie expectate mor
tis ſic̄ guttur ſanguinis· que anguſtia de ipis venis extorſerat.
decurrentes in terrā Glo. aꝓpinquāte morte certamē mentis nr̄e
in ſe expſſit· O q̄nta fuit iſta pugna ꝙ et ſanguis non ſtillabat
guttatim· ſed decurrebat in terram· Nam hoc factū ſuꝑ naturā ē
cum aqua ſit inter carnem ⁊ cutem· que ſudando ꝑ poros emer
git· Sꝫ qꝛ iſte tremor vehemēs ex pugna ꝯcuſſit oīa viſcera ei9

aliqualiter ſupra naturā ex nimio calore ec̄ pori interiores opie-
bant̄ ꝙ naturaliter videt̄ impoſſibile ſanguis miraculo ſe ema-
nauit. vn̄ Beda ſup. Lu. Sanguis iſte fuit miraculoſus q̄ntuȝ
ad modū ꝑfluentie. ſed fuit naturalis q̄ntum ad modū exiſten-
cie. Item iſte vehemens dolor cauſabat̄. p̄mo ex ap̄phenſione di-
uine iuſticie. cui hūana natura tenebat̄ ſatis facere. Sc̄do q2 te-
ner erat corpē q2 miraculo ſe ſup naturā ꝯceptus. vn̄ caro eius
multū reſiſtebat. Ea em̄ que miraculoſe fiūt ꝑfectiora ſunt aliiſ
que naturaliter fiunt. vt dic̄. Cri. ſup. Jo. Vnde dicere potuit
nimium ꝑceptibilis ſū pati. nō vales. illa aūt ſūt ignominioſa
ob.pbrioſa. ꝛ dura que ferre nō potero. O q̄ꝫ fortis eſt vis cor-
pis mei ꝛ quō mortem ſuſtinebo. Et q2 in tm̄ eſt pc̄tm offenſi-
uum dei. et quō p tanta offenſione ſatiſfacere queo. cum ſit vis
humanū gen9 p me liberare iuſticia. et n̄ potētia. Tercio q2 ei9
rō arbitraria ſūmo bono intendebat tanta erat accenſa caritate
indiſplicencia pc̄ti ꝙ ſūme deſiderabat placare deū. vn̄. Gloſa.
Ambro. ſup Lu. Tm̄ deſiderabat et volebat ꝑficere opus nr̄e
redempcōis. ꝙ coartabat̄ ex mora dilacōis. Vn̄ et Lu. 12. Di-
xit baptiſmo. habeo baptiſari. ꝛ quō coartor vſq3 dū ꝑficiatur
Nam vt rō eius dicere potuit carni. O caro mea. quid refugis
penā p reconciliacōe tui dn̄i. Quarto ex deſiderio pr̄m. Nam cū
orauit pnus cecidit in terram que vt pie credendū eſt ꝯtremuit
miraculoſe ex ꝯpacientia ſui creatoris. ibiq3 videns deſiderium
eoꝝ quo ſibi clamabat. O radix yeſſe. qui ſtas i ſignū ꝑploꝝ
veni ad liberandum nos. O clauis dauid. qui claudis. ꝛ nemo
apit ſc3 niſi tu apis. Et nemo claudit. veni et educ de carcere
vinctos ſedens in tenebris. O rex gentiū veni. et ſalua hoiez q̄ꝫ
de limo formaſti. Sed diceres quare xp̄s ſanguinē ſudauit ad h̄
poſſūt adduci q̄nq3 rōes. Prima ſm̄ Au. ad ſignandū ꝙ d cor-
pe ſuo toto qd eſt ecc̄lia manatura erant ſctoꝝ martiria. Sc̄da
eſt ſm̄. Be. vt p terram ſanguinem irrigatam declaretur terre-
nos homines ſanguine ſuo redimendos. Tertia eſt ſm̄. Gloſā
quia orans pro apoſtolis ſanguinem fudit. vt declararet ſe af-
fectum ſue precis obtinuiſſe. vt fidem diſcipulorum quos terre-
na adhuc fragilitas arguebat ſuo ſanguine purgaret. vt quit-
quid ſcandali de eius morte ꝑtuliſſent hoc totum ipe moriendo
deleret. Quarta ſm̄ Gloſam. vt totum mundum peccatis mor-
tuum ad vitam reſuſcitaret. Ideo ſudorem ſuum ſanguineuȝ ad
terram decurrere volebat. Quinta poteſt eſſe. quia ꝓpter excelli-
bilem amorem. et ardentiſſimum deſiderium quo eſtuauit pati
pro noſtra ſalute. Juxta qd ipe dixerat: Deſiderio deſideraui h̄

paſca mādücare vobiſcum anteq̄ꝫ paciar. Et econtra timor hu-
manus horreſcens mortem aduerſus amorem certabat xp̄i. qḋ
dixit: Triſtis eſt aīa mea vſqꝫ ad mortem: ſpiritus quidā ꝓm-
ptus: caro aūt infirma. Ad ꝓpoſituꝫ querit̄ quid deſignat̄ ꝙ ho
ſtia in die paſceues mittit̄ in vinum non ꝯſecratum. Dicendꝰ
ꝙ ꝑ hoc deſignatur. ꝙ xp̄s ea die totus immerſus erat in aq̄s
tribulationis. Vt figuratum fuit Jone. i. Vbi dicit̄ tolle me ⁊
mitte me in mare. Et ideo in ꝑſona xp̄i. dicit ꝓpheta. Saluū me
fac deus. qm̄ intrauerunt aque vſqꝫ ad aīam meam. Vel de
ſignat̄. ꝙ xp̄s illo die totaliter ſuo ſanguine eſt madefactꝰ. Cre
do ꝙ illo tp̄e tota terra que coram eo erat. in quā gutte ceciderunt
ꝯtremuit. ymmo ꝙ tota curia celeſtis fuit ꝑterrita. ⁊ āgeli
ymmo vnus in ꝑſona oīm alioꝝ ꝯſolabat̄. Ideo ſequit̄: Appa-
ruit ei angelus de celo ꝯfortans eum: viſibilem ſe faciens plus
aliis longe ſtantibꝰ dicens ſcḋm aliquos. Dn̄e mi rex. ad hoc in
mundo natus es. vt ꝑ mortem tuam faceres pacem inter deum
et hoiem. vt mors tua ſit vita et redemptio humani generis:
Et confortatus ab angelo: venit tercio ad diſcipulos ſuos ⁊ ī-
uenit eos dormientes: oculi eīm eoꝝ erant grauati p̄ triſticia:
Antequā vlterius ꝓcedam notetis aliq̄. p̄mo ꝙ xp̄s tribꝰ vici-
bus orauit. Dedit nobis formam orandi. viꝫ in virtute ſancte
trinitatis ꝯtra temptacōes dyaboli. mundi. et carnis. Etiam ꝓ
tanto repecit tribꝰ vicibꝰ eandem petitionem. vt oñderet nō
eſſe faſtidioſam ꝓ redemptione eiuſdem orōis corā dn̄o. qꝛ ni-
hil ſonat dulcius in ore dei. Can. z. Sonat vox tua dulcis ī au
ribꝰ meis. Item notetis. ꝙ iſta inclinatio quā fecit xp̄s ſic orādo
ſignificat̄ in miſſa poſt eleuacōem. qn̄ ſacerdos inclinat ſe ⁊ can
cellatis manibꝰ dic̄ ſeu orat. Suplices te rogamus ꝛc. Magiſter
Nicolaus dinckelſpichel mouet hic dubiū primum. vtruꝫ dn̄s
pati voluerit. ⁊ ſi ſic vn̄ venit ſibi tam vehemens triſticia. ⁊ cor-
dis ſui anguſtia ⁊ ſudoꝝ anxietas. Pro ſolutione iſtius queſti
onis. Notandū ꝙ ſic̄ in xp̄o eſt duplex natura. ſcꝫ diuina ⁊ hu
mana. ſic in eo eſt duplex voluntas. ſcꝫ diuina ⁊ hūana. Scḋo
notandum ꝙ ſic̄ in nobis ſit et in xp̄o eſt ſcḋm humanā naturaꝫ
duplex appetitus. Primus eſt ſenſitiuus q̇ eſt ſolū reſpectu ſen
ſibiliū delectanciū ⁊ ꝯtriſtancium. Aliꝰ eſt appetitus rōnalis q̇
dr̄ voluntas. Et adhuc dupl̄r ꝯſiderat̄. Vno mō vt nat̄a ſcꝫ ī
quantū ſimpl̄r et abſolute in aliquid fertur. voluntarie tanq̄ꝫ
in ſcḋm ſe bonum. Vel nolitarie fert̄ in aliq̄d tanq̄ꝫ in ſcḋm ſe ma
lum. Et ſic vocat̄ voluntas. vt natura. Alio mō ꝯſiderat̄ vt ar
bitraria. ſcꝫ in quantū in aliquid fertur voluntarie vel nolitiue

cum quadam compatione ſm qđ res illa habet bonitatem. vel
maliciam ex ordine ad aliud. Et ſic vocatᷣ voluntas vt arbitra=
ria. ſeu voluntas vt rō. Ad queſtionem ġ ꝓpoſitam dr̄. primo
ꝙ xp̄s dn̄s diuina voluntate voluit pati et mori. qꝛ ſm iſtam ē
vnum cum pr̄e et ſpūſancto. Et ġ ſic tota trinitas voluit chri=
ſtum pati et mori ita et xp̄s hoc voluit. Ideo dicᷣ magr̄ di. vlti
ma. 1. ꝙ tota trinitas voluit ꝙ xp̄s pateretᷣ. Scđo dr̄. ꝙ xp̄s vo
luntate ſua humana. ꝯſiderata vt arbitraria ſeu vt rō voluit pa
ti et mori ꝓpter nr̄am liberacōem Voluntas em̄ dei erat ꝙ chri
ſtus pateretᷣ et moreretᷣ. Non qꝛ illa mors ꝛ paſſio xp̄i bona eſ=
ſet abſolute ꝛ in ſe. ſed qꝛ erant ꝯgruentiſſima. media. ad hūa=
nā ſalutē ꝓcurādā. Voluntas aūt xp̄i vt rō perfectiſſime ꝯformis
fuit voluntati diuine. Igitᷣ ip̄e dn̄s talia pati voluit et hoc vo
luntate ꝛ rōe. Tercio dr̄ ꝙ ſm voluntatem. vt natura ꝛ ſm ſen
ſualitatē talia pati refugiebat diſpenſatiue. Nā filius dei ante
paſſionē ſuam ꝑmiſit carni agere et pati que ſunt ei ꝓpa. Et ſi=
militer ꝑmittebat oibꝫ viribꝫ aīe pati que ſunt eis ꝓpa. ſed ſen
ſualitas naturaliter refugit dolores ꝛ corpis leſionē. Silr̄ volū
tas vt natura. ſcꝫ in quantū offertᷣ ei res ſm ſe et abſolute con
ſiderata. repudiat ea q̄ naṫe ꝯtraria ſunt ꝛ q̄ ſm ſe mala. Sed
paſſio de ꝓpinquis imminens fuit talis. ſcꝫ ꝯtraria ſenſui corp̄iſ
xp̄i. ꝛ toti eius nature. et ip̄ius ineſtimabiliter leſiua. Igitᷣ ſen
ſualitas xp̄i et ec̄ eius voluntas. vt natura. ſic vehementer fugi
er̄t. horruerunt. ꝛ pauer̄t tam amaram paſſionem. ſimiliter et
mortem. Hec eſt ſentencia et intencio ſancti. Tho. in. 3. ꝑte ſūme
queſtione. 19. Etiā dat exemplū de hoc. Nam in viatore puro
hoīe ſenſualitas. aut etiā voluntas vt natura refugit naturalitᷣ
et horret ſenſionē vulneris. aut viſionem tanq̄ȝ malam ſm in
ſe inquātū abſolute ꝯſideratᷣ ſub rōne leſiue. ꝛ ſine relacōe in ali
quem bonū finem qualiter ſenſus ꝛ voluntas vt natura ꝯſide=
rat illa voluntas aūt. vt rō elegit ꝛ vult eandeꝫ ſectionē ꝛ vſti
onem. ꝛ amaraꝫ potionem. non ſub abſoluta rōne relatiue ip
ſius in bonū finē qui ꝑ tale mediū attingitᷣ. vtpute ꝑ ſanitatem
ꝯſeruandā. aut recuꝑandā. Silr̄ mr̄ hn̄s ꝑuulum infirmū vult
vt ſecetᷣ a medico ꝓpter ſanitatē ꝛ rogat vino ſolariat eū. ꝛ tn̄
fortiſſime dolet ꝛ triſtatᷣ. ꝺ illa pueri ſectione. eo ꝙ ſit ꝑuulo do
loroſa. ſit in xp̄o dn̄o. intelligendū eſt reſpectu paſſionis ſue. ꝛ
hoc igitᷣ forti reluctacōe ſenſualitatis ꝑ quē mittebatᷣ agē et pa
ti ſm ſuā naturā. ꝛ ex maximo horrore mortis. et vehemēcia ac
anxietate ip̄ius ꝓpter intollerabile malū tam grauis paſſionis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

de ꝓpinquo imminentis ſiebat. vt ſudaret ſanguineū ſudorem
itaq; cum horrore ſudoris exiret etiā aliquid de ſanguine ipm ſu
dorem tingentem. vel vt aliq̄ volunt ſupnaturaliter factū eſt vt
ſanguis p ſudore exiret. vt ſic xp̄s dn̄s qui in toto ſuo corpe ſu
dauerat iā incipet ſanguinē ſuū non in vna pte corpis tm̄. ſed
generaliter in toto corpe fundare p ſalute totius ſui corpis mi
ſtici. qd̄ eſt eccl̄ia vniuerſalis ⁊c. Queſtio ſi dn̄s illa ⁊ ita voluit
vt dictū eſt. Quare ḡ orauit pr̄em vt aufferret ab eo calicem.
Rn̄det̄ ꝙ orō eſt notificatio quedā et expſſio deſiderii orantis
Dn̄s ḡ orauit ⁊c. pmo vt illa orōne expmeret deſideriū nō qui
dem voluntatis libere. qꝛ non deſiderauit auferri a ſe calicem. ſꝫ
ymmo voluit eū bibere. Sed iō orauit vt expmeret deſiderium
voluntatis ſue. que deſiderabat. oblationē calicis. i. paſſionis q̄ꝫ
naturaliter horruit. Et p hoc oñdit veritatem humane ſue na
ture. Scd̄o orauit p oblatione calicis iō vt per hoc nos doceret
ꝙ imminentibꝫ nobis piculis poſſumus ⁊ debemꝰ dn̄m frequē
tius et attentiꝰ exorare. vt flagella iracūdie ſue dignet̄ a nob
auertere. Sic em̄ fecit qui eſt caput nr̄m. qꝛ vt diſcipl̄is ſuis di
xit: Triſtis eſt aīa mea vſq; ad mortē ſeceſſit ad orandū ⁊ dixit
pr̄i. ſi fieri pt̄ tranſeat a me calix iſte. Nichilominꝰ tn̄ ſi flagel
la oblata non fuerint debemꝰ ea ipſius exemplo patient̄. ḡtan
ter. ⁊ viriliter cū omī pſeuerantia tollerare. Tercio iō vt nobis
oñderet ꝙ hoībꝫ licitū eſt ſm̄ naturalē affectū. vt velle aliquid
qd̄ deus nō vult. Sic em̄ ipe ſm̄ naturalē affectū. vt añ dictuꝫ
eſt. voluit et orauit. vt non pateret̄. ⁊ deus voluit vt ipe pate
ret̄. Et ſic ſm̄ ſenſū et voluntatem vt natura voluit pati. ⁊ paſ
ſionem refugiebat. et deus voluit vt pateret̄. Et ſic naturali af
fectu voluit ꝯtrarium voluntati diuine quo ad volitū. Igit̄ nob
etiā hoc licꝫ. ꝙ oīs ipſius xp̄i actio nr̄a eſt inſtructio. Q̄rto p illā
orōem ⁊ aliam circa eā facta. oñdit nobis ꝙ voluntatem nr̄am
vt eſt rō et eſt deliberatiua debemuſ ꝯformare diuine voluntati
in volito ſcita. et cognita ipa voluntate diuina. et dēmus totuꝫ
affectū nr̄m in oībus illi ſubiicere. Ita ꝙ quicq̄d petimus boni a
deo nobis largiri. aut aduerſi remoueri ſp totum diuine volū
tati et diuine diſpoſicōi plenarie cōmittamus vt ipe dn̄s in ill̄
faciat ſicut ſue voluntatis eſt. Et ſic̄ ſcit bonum eſſe ad ſui hono
rem et nobis pficere ad ſalutem ⁊c: Poſtq̄ꝫ aūt tercio venit inue
nit eos dormientes: ⁊ ait illis vt dicit Mar. ca°. 54: Dormite
iam ⁊ requieſcite. Et dicunt aliqui ꝙ ipe dn̄s licꝫ non ponat̄ i
textu euangelioꝝ ꝯdeſcendit humane fragilitati. et dormiuit

aliquantulum in medio diſciploꝝ ꝓpe oliueti. Et allegāt au-
ctoritatem. Gen. 27. Vbi iacob dormiuit cum fugit a facie eſau
in ſermone āgeli pacis amare flebant ⁊ ꝙ ſuppoſuerit capiti la-
pidem. O maria virgo mr̄ vbi es modo. Ecce filius tuus rex ce-
li et terre ꝓtegmo ſeu tecturam habet celum ꝑ lecto. nudam terraꝫ
ꝑ ceruicali. ꝑcuſſio capitis credo lapidem: Cum ḡ vndecim di-
ſcipuli aliquantulum dormiuiſſent excitauit eos dicens. ſufficit
eīn ꝙ vſqꝫ huc requieuiſtis: ſurgite filii mei ſurgite: ecce appin-
quat hora in qua filius hoīs tradet̄ in manus pctōꝝ: Surgite
eamus obuiam ꝓditori. et ꝑſecutoribꝫ. vt non timentes et la-
titantes nos inueniant. vt cognoſcant paſſioneꝫ meā omnino
voluntariam fore Jo. 18: Sciens ihūs oīa que factura erant ſu-
ꝑ eum ꝓceſſit eis obuiam: et adhuc eo loquēte: ecce veniebat
iudas cum magna multitudine armatoꝝ quos dederant ſibi
principes ſacerdotum cum. gladiis. fuſtibꝫ et lucernis quibus di-
xit iudas anteqꝫ exiret ciuitatem irl'm ad querendum chriſtum
parate funes ad ligandum. gladios ad occidendum. omnes di-
ſcipulos. ſi voluerint eum defendere caueatis. ne a vobis effugi-
at. ligate collum ſuum. et brachia. et in medio corporis ſui. vt
nullo modo poſſit effugere manus veſtras. Timebat eīn iudas
ne chriſtus vellet fugere ſicut fecerat alia vice quando per medi-
um illorum ibat in monte. vbi eum precipitare volebant. Lu.
14. Et etiam in templo qn̄ euꝫ lapidibꝫ obrui diſponebāt Jo.
octauo. Adiunxit iudas ſumite vobiſcum. arcus cum ſagitis
acutis. quia diſcipuli eius fugere voluerint vt eos ſagitando
occidatis. Dico veraciter. ſi vnus tantum diſcipulorum euaſe-
rit hac nocte. totam populi multitudinem aduerſus eos. nos
concitabit ꝙ vi ex manibus veſtris per vulgum eripietur. Igi-
tur caute ambulate. vt omnes diſcipulos cum eo occidatis. vł
ſaltem capiatis. O latro deſperate. es ei ſimilis lictori deſꝑato q̇
poſtqꝫ ſemel homicidium perpetrauit amplius perpetrare non
timebit. Quid hy qui oues ſunt fecerunt ꝙ eos mori deſideraſ
niſi ꝙ tua voluntas deſperata vbiqꝫ ſe demonſtrat: Et quia
Jacobus ſimilis erat chriſto: timebat iudas ne in capiendo er-
rarent. Vnde dedit eis ſignum: dicens: quemcunqꝫ oſculatus
fuero ipſe eſt. Tenete eum: et ducite eum caute dicit Auguſti.
Quid turba multa ad querendū vnuꝫ quid armati ad q̄rendū
inermem. quid nocte ad querendum. cottidie docentem in tem-
plo. Figuratū hoc fuit. 1. Re. 24. Aſſumens ſaul tria milia vi-
roꝝ ad inueſtigandū dauid: Cuꝫ aūt appinquauerīt ihū dixit

eis ihs: quem queritis: At illi clamādo dixerūt: ihm nazare-
nū querimus: Et dixit eis ihus: ego ſum: ⁊ ſtatim oēs retror-
ſum ceciderūt in terrā: Sup quo dic. Au. Vbi nunc militū cho-
ors. vbi terror ⁊ munimē armorum. vna vox turbā ſodijs ferocē
armiſq terribilē. ſine telo vllo. pcuſſit. repulit. ⁊ ſtrauit. deus ei
latebatur in carne. ⁊ qd iudicaturus faciet. qui iudicandus hoc
fecit. qd regnaturus poterit. qui moriturus hoc potuit ꝓpter h
aūt dn̄s ſuos aduerſarios oēs oīpotentis virtutis ſue verbo q̄-
ſi grandi quodā tonitruo ꝓſtrauit in terrā vt ex h noſcerēt qm
nihil poſſent aduſus eū niſi quantū ipe eis ſponte pmitteret.
Sepe em̄ ꝑus temptabāt eū apphendere ⁊ occidere. ſed n̄ potue-
rūt. qz non dū venit hora eius. Anſ. O bone ihu nō defenſio-
nis cauſa feciſti. ſz vt cognoſceret hūana pſumptio nihil poſſe
ſe aduerſū te. niſi quantū pmitteret a te: Et q̄diu iacuerūt in ter-
ra pſtrati dn̄s nō receſſit de loco: ſed in eodē loco manens: Cum
ſurrexiſſent de terra: Iterum interrogauit eos dicens: quē querit
q̄ dixerunt ihm nazarenū: Non em̄ eum cognoſcere poterant.
nec cape donec ipe vellet. Et ꝓpter h ſubdit: Dixi vobis quia
ego ſum. Et tūc hūerunt ipius noticiā. ⁊ capiendo eū licenciam
ꝓpter qd Sequit: Si g me queritis ſinite hos abire. q. d. Sic do
vobis licenciā me capiendi. vt tam meis diſcipl'is nō faciatis.
aliqd mali vt impleret ſmo quē dixit Jo. 18: qz quos dediſti
mihi. non pdam ex eis quenq: Tunc iudas acceſſit et dixit:
Aue rabi: ⁊ oſculatus eſt eū: Salutauit vt diſcipulus. ⁊ inſidia-
tor erat occultus. Jere. nono. Pacem cum amico loquitur. ⁊ oc-
culto ponit eis inſidias. Bernhardus. O infelix ſignum vbi
per pacem bellum. per oſculum homicidium. per ſalutationem
innocentia condemnatur. Figura huius habetur. primo. Re-
gum. viceſimo capitulo. Joab tenuit mentum amaſe dicens.
mi frater ſalue quaſi volens eum oſculari. et cum gladio occulte
interfecit eum amaſor amaſe. et corripitur penultima vt dicit.
kaco. Et alia figura machabeorum. tredecimo. Legitur q tri-
phon princeps loquebatur. cum iuda machabeo verbis pacifi-
cis in dolo et ſic comprehendit ipſum. erat enim conſuetudo iu-
deorum oſculari ſemuicem. cum amicus venit ad amicū. Ad ſig-
nificandum q ingreſſus erat pacificus. ſcdo. Corintheorum. vl-
timo. Salutate inuicem in oſculo ſancto propter qd inſtitutum
eſt. q ſacerdos oſculatur altare. cum accedit ad miſſam. Sed vi-
de oſculū in miſſo ſignificat qn̄ pꝰ eleuacōez cācellat māibꝰ ſac-
dos orauit dicēs Supplices te rogamus. oſculat altare. qd oſculū

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſignificat etc. q̄ pax eſt facta inter deū et hoīem. p̱ paſſionē xp̄i
Item heri in die Iouis agnus dei cantabat. ſed negabat pax in
ſignū hodierne tradic̄ōis. qd̄ factum eſt p̱ iudam. Sequit̄: Et
dixit illis ih̄s amice ad quid veniſti: O magna pietas dei. p̄dit
torem amicū vocat. Erat em̄ xp̄s amicus iude affectu. ſi tm̄ pe-
nituiſſz. Subiunxit xp̄s: Iuda oſculo tradis filiū hoīs. q. d. no
minis tui. ⁊ mee familiaritatis recordare. ⁊ reuoca amicū tuū
a tanto ſcelere p̄dic̄ōis. Ecce iudā terruit. nec auerſus eſt a ſua
via mala. ſed nec ꝟba quā p̄ſtrauit. Sed q̄re hūc et hāc terruit
rn̄dit. Cri. Ne quis dicat. qm̄ ipe iudas ad h̄ induxit. vt ip̄m
occiderent. ſeip̄m in manus eoꝝ tradēs. vn̄ ⁊ maifeſte eis oſtē
dit oīa que ſufficiebant eos reuocare ab eoꝝ malo ꝓpoſito. ſed
nec maieſtas miraculi. nec pietas bn̄ficii eos reuocauit. Querit̄
ad q̄d indigebāt ſigno oſculi cū facies xp̄i nota fuit p̱ totā iude
am. Ad h̄ dicit p̄t dupl'r ſm. Orige. Vno mō q2 due forme fue
runt in xp̄o. vna ſm quam eū oēs videbāt. Aliā ſm quā traſ
figuratus eſt in monte corā diſcipl'is. Alio mō q2 vnicuiq3 app̱e
bat xp̄s ſm qd̄ erat dignus. ſic de manna ſcriptū eſt. q̄ hēbat
ſaporē ad oēm vſum ꝯuenientē. ſic etiam verbū dei n̄ ſilr oibꝫ
app̱et. Tercia ſm. Cri. magis ad l'ram dr̄. q̄ q2 multociens ab
ipis detentus p̱tranſiit. neſcientibꝫ eis. ⁊ iā indigebat ſigno:
Tunc acceſſer̄t ⁊ manus iniecer̄t in ih̄m: et tenuer̄t eum: Con
gruit vt p̄uaricatio iudeoꝝ. p̄uaricac̄ōe p̄moꝝ pentū cēt ſilis
Nam eua ad lignū acceſſit. manus extendit. fructū tenuit ⁊ co-
medit. Sic iſti pedibꝫ acceſſer̄t. manus extenderunt. ⁊ ih̄m te-
nuit. O impietas. cur te non terruit vox p̱cuſſionis. cur nō reuo
cant opus pietatis. q̄d eſt qd̄ o p̱aris. inic̄ manus. in quē non
in diſcipl'os. q2 in p̄tāte tua nō eſt. ꝫ dn̄i. vn̄ dic̄. Cri. Euāgeli
ſta oſ̄dens q2 nō fuerit ꝓpoſitū eoꝝ. q̄ tm̄ cap̱ent ih̄m. Sed v̄
tus ih̄u p̄hibuit ne cap̱ent ſuos diſcipl'os q̄s nob̄ miſſurꝰ erat
ad inſtruendā fidē. Quis fidel' dilectiſſi eſtimare poſſet. q̄nto hor
rore eū inuaſerint. q̄ntis ve p̱cuſſionibꝫ. quibꝫ ob p̱briis. q̄bꝫ ve
ꝯtūeliis ſeu tractauerint. q̄3 tā diu ꝯp̄hendē deſiderabāt. vlulan
tes ꝯlatrātes tanq̄3 canes in venatu. Vn̄ impletū eſt illud. p̄s.
Circūdederūt me canes m̄lti. ꝯſiliū malignāciū obſedit me. alii
itaq3 vellabāt comā. alii fricabāt vl' vellicabāt māibꝫ. alii ſtride
bāt dentibꝫ. alii ſtrepebāt pedibꝫ. ⁊ queādmodū pynulꝰ inter
canes ⁊ agnꝰ int̄ lupoſ fremebāt in eū ⁊ ligauer̄t eū ſtrictiſſime
vt fere crudeliſſie inſup̱ fremebāt i eū trudēdo t̄hēdo ita ad terrā
proiiciendo. blaſphemando. et quantum humanus ſenſus vix
poſſet ꝯp̄hendere. Et ligauer̄t eū tribꝫ funibꝫ qd̄ rep̄ſentat ſcta

mr̄ eccl'ia. in ornatu ſacerdotū· ſcz manus in vnā funem· ⁊ vnā
in collū· ⁊ vnā circa lumbos· Et h' duplici de cauſa. p̄ma ne ma
nus eoꝝ euadat· dixit em̄ eis iudas: Tenete eū et ducite eum
caute· Scd'a q̄ꝛ intendebāt eū occidere. dic̄ em̄. Glo. ꝙ mos er̄t
iudeis· vt quē intendebāt occidere· ⁊ iudicabant dignū morte
vinctū morti tradider̄t: Videntes aūt diſcipl'i dixer̄t nōne qui
ꝑcutimus in gladio· ac ſi diceret· licz nobis ꝑ defenſione gla-
dio ꝑcutere. Sed inter mediū illoꝝ verboꝝ petr⁹ auiditate de
fenſionis· Exemit gladium· ⁊ amputauit ſeruo pontificis auri
culam eius dextrā. erat aūt nomē ſuo Malchus: Videntes aūt
diſcipl'i· qui cū eo erāt qd̄ futuꝝ erat dixer̄t ei. Lu. 22. Dn̄e ſi
ꝑcutimus in gladio: Et ecce vn⁹ ex eis ſcz Petrus· q̇ zelo ar
debat p̄ ceteris· non expectauit r̄nſionem xp̄i. ſed extendit ma-
nū ſuā· ⁊ exēit gladiū· i· extraxit. ⁊ ꝑcutiēs ſeruū ſūmi ſacerdotis
cui nomē malchus· vt dr̄. Jo. 18: Amputauit auriculā ei⁹ dex
tram· R̄ndens aūt ih̄us factum ſcz corrigens. ⁊ zelū petri non
vituꝑans: ſinite vſq̄ huc· i· ꝑmittite p̄ualere maliciā eoꝝ vſq̄
ad captiuitatem· ⁊ vſq̄ ad mortē meam: Et cū tetigiſſet auricu
lam eius: ſanauit eū: Neq̄ tunc cū male faceret· ei oblitus eſt
miſereri· deus neq̄ ꝯtinebat ira ſua m̄ias ſuas· ⁊ reddidit bona
ꝑ mal'. Oſee. 14. Saluabo ꝯtricōes eoꝝ· diligā eos ſpōtanie q̄ꝛ
auerſus ē furor me⁹ ab eis. Sed. d. q̄re ſanauit eū· R̄ndet ꝓpt̄
tria. p̄mo ꝓpter aſtanciū ꝑuſionem. ſcd'o ꝓpter diſcipl'oꝝ in fide
ꝯfortacōez· tercio nobis in exemplū· vt ⁊ nos inimicos nr̄os di
ligamus· Lu. bn̄facite hys q̇ nos oder̄t: Tunc illi ait ih̄us ſcz
petro: Conuerte gladiū tuū in locū ſuum· i· in vaginā: oēs em̄ q̇
acceperint gladiū ꝓpria auctoritate ꝑ crudelitate vindicte· n̄ amo-
re iuſticie: gladio ꝑibūt· i· ipa vindicta erit eis cā ꝑdicacōis. Et
dic̄ glo. interlinearis· Mat. 26: An putas ꝙ non poſſū rogare
pr̄em meū: ⁊ exhibebit mihi plus· 12· legiones āgeloꝝ· q· d·
ſm Jero. Nō indigeo auxilio· 12. apl'oꝝ quo poſſum hr̄e. 12.
legiones angeloꝝ: quō ḡ implebunt̄ ſcripture· q̄ꝛ ſic oportet fieri
Ex illo articulo tentionis ſaluatoris tale p̄t ſumi documentum
morale. Q̄ꝛ ſic xp̄s amore nr̄i ſeipm̄ voluntarie tradidit capti-
uum iudeis· ſic ⁊ nos ꝑ eius amore nosipos· ⁊ oēs ſenſus nr̄os
debemus captiuare in obſequiū xp̄i. viz vt oculi captiuent̄ ab illi
cito iuſſu. aures a noxio auditu. lingua. ab ocioſis ſmonibꝫ
a detractionibꝫ ⁊ vituꝑiis et ſic de aliis. Seq̄t̄: Jn illa hora di-
xit ih̄s t̄bis: tanq̄ ad latronē exiſtis cū gladiis ⁊ fuſtibꝫ ꝯphen
dere me cottidie apud vos ſedebā in tēplo docens: ⁊ me n̄ tenui
ſtis hoc aūt totū factū eſt vt implerent̄ ſcripture ꝓphetaꝝ Yſa. 53.

Tanq̄ ouis ad occiſionem ductus eſt. Jere. 11. Ego quaſi agn9 manſuetus qui portatur ad victimã: Tunc iudas exclamauit Nolite timere comp̄hendite hũc ſeductorẽ. q̄ ẽ ſaluator et redẽp tor mundi: Tũc deiecerunt eũ in terram: ⁊ ligauerunt eũ ſicut latronem. in collo. in brachys. in medio corpis: ⁊ clamauerũt alta voce: Moriat̃ hic latro ⁊ ſeductor. ps. Lauda aĩa mea do minum. dñs ſoluit ↄpeditos. Sed q̄re ligauerũt manus mitiſſi mi dñi. cũ ipo in nullo reſiſteret. neq̄ in aliquo oblo q̄ret. Re ſpondet̃ p̄mo. ne man9 eorũ effugeret. dixerant eñ eis nequiſſi mus iudas. q̄ teneret̃ eũ ⁊ ducerent eũ caute. Scd̄o q̄ itẽ debãt eũ occidere. mos aũt erat eis vt q̄s morti iudicarent dignũ vin ctũ p̄ſidi traderent. Tercio ꝓpt̃ miſteriũ. q̄ xp̄s nos pctis liga tos ſoluere debebat. Jdeo ipe ligari p̄ nobis optabat p̄us etiã dictũ eſt. Ter legit̃ dñs ligatus ẽ. p̄mo in captiuatõe vt dictũ eſt. p̄mum ligatũ duxerũt eũ ad annam. Joh. 18. Scd̄o de anna ad caypha̋. Tercio cũ ducebat̃ ad pilatũ. Vñ Mat. 27. Vin ctum duxerunt eũ ⁊ tradiderũt poncio pylato. Sequit̃: Tũc di ſcipli relicto eo fugierũt oẽs: Et ſic impletũ ẽ illud q̄d dixit eis dñs: Oẽs hac nocte ſcandalũ paciemini in me: q̄ ſcriptũ eſt p̄ cuciam paſtorẽ. et diſpgent̃ oues gregis: Jſta fuga aploꝝ ide nudatõe altariũ deſignat̃. Signat̃ ec̃ i extinctiõe lucernaꝝ i ma tutinis. Et i miſſa q̄n patẽa abſcondit̃ tal' ocultatio patene ſig nificat fugã aploꝝ. Quãuis aũt vt dictũ eſt ꝟba ex p̄cepto dñi diſciplos abire ꝑmiſerit ipi tñ pauore ꝑterriti mẽt̃ ad fugã ꝓm ti erãt. Jn hac re p̄° amonem̃ vt nũq̄ a xp̄o ſpũaliter fugiam9 A xp̄o aũt q̄ eſt vitas ⁊ iuſticia fugit oĩs q̄ ex timore mũdano aut ex amore p̄ſentiũ. aut q̄cunq̄ ex cã facit. ↄtra iuſticiã a ↄtra veritatẽ. Scd̄o q̄ apl'i ad temp9 fugierũt. ⁊ cito ad dñm redierũt docem̃ q̄ ſi aliq̄n ex fragilitate hũana deũ offẽdim9. ⁊ deſerim9 peccãdo nõ iõ deſꝑemus. ſed vt apl'i cito redeam9. vñ dic̃ hic. Remigius. q̄ apl'i relicto eo fugierũt in hoc de monſtrat̃ fragili tas diſciploꝝ. q̄ eñ de ardore fidei ꝓmiſerũt ſe mori cũ eo nũc ti more fugiũt immẽores ſue ꝓmiſſionis q̄d videm9 impleri i hi q̄ p̄ amore dei magna ſe ꝓmittũt facturos ⁊ poſtmodũ non im implẽt. nõ tñ deſꝑare dñt. ſ; cũ apl'is reſũgẽ. ⁊ p̄ pñiã reſipiſcẽ tercio docem̃ q̄ ſi illi q̄ vident̃ ẽẽ aĩci nr̃i ſi vnq̄ tales recedunt a nob. a nob ↄſiliũ. a auxiliũ ſubtrhũt h̃ eq̄nĩt̃ ferre debem9. mẽo res q̄ ec̃ dñs h̃ p̄ nob ſuſtinuit. cũ apl'i ſui dilecti eo relicto oẽs ꝑiter fugierũt. Et licz pet. cũ ceteris diſciplis fugientib9 fugeret poſtea tamen reuerſus comprehenſum dominum et ligatum cũ duceretur ad annam. ſequebatur ex amore. ſ; p̄timore ſequebat̃

a longe vt ibi dicet̃ de ligacōe figura· Gene.zz. Legit̃ ꝙ abra
ham ligat yſaac filium ſuum vt imolaret eum. Et Judi·18· Le
git̃ ſamſon a dalida ligat̃ vt occidat̃. Sequit̃ Mar·14: Adole
leſcens aūt quidā ſequebat̃ amictus ſindone ſup̱ nudo ⁊ tenue
runt eū: At ille relicta ſindone nudus ꝓfugit ab eis. Dicunt q̇
dam hūc fuiſſe iohem euangeliſtaz· Alii dicunt ꝙ fuerit iacobꝰ
minoꝛ· Alii dicūt ꝙ fuit quidā adoleſcens·q̇ ſecutus fuit eū de
hoſpicio. vbi dn̄s hūit cenā cū diſcipulis ſuis ſm Gre. relinquit̃
ꝙ fuerit Jo·euāgeliſta. O triſtis mr̄. Si iam videres filiū tuum
derelictū ab oībꝰ aīas. et ſic manibꝰ crudeliū iudeoꝝ ligatis cla
manciū moriat̃ ſeductoꝛ iſte deficeres p̄ doloꝛe· Aduertite dn̄s
anteq̄ȝ capet̃ fecit tria magna miracula ex quibꝰ clare noſcē po
terant iudei veritatē diuinitat̃· ⁊ ꝯuerti ⁊ a ſuo malo ꝓpoſito r̄
uocari. p̄mū fuit qd̓ dixit ſolo verbo quo rn̄dit. ego ſū· q̄ſi quo
dam magno tonitruo ꝓſtrauit in terrā iſtam multitudinē fero
ciū et armatoꝝ hoīm· ⁊ h̄ eſt ſil̄e illi miraculo qd̓ dn̄s ī die pal
maꝝ fecit eiiciens ementes ⁊ vendentes de templo ꝙ Jero· dic̄
fuiſſe vnū de maioribꝰ miraculis xp̄i. Scd̓m miraculū fuit ꝙ cū
p̱mittere voluit p̄tātem ip̄m capiendi· tunc p̄cepit eis· vt ſuos
diſcip̄los abire p̱mitterent ꝙ et ex p̄cepto xp̄i· ⁊ diuina v̓tute
eius facere coacti ſunt q̄ȝuis inuiti in quo vtiq̄ȝ ſue maieſtat̃ po
tenciā· Scd̓o on̄dit· cū inimicos ſuos ſic iuſſit vt ſinerent abire
diſcip̄los qd̓ ex ſuo p̄cepto fecer̄t. et ꝯtra ſuū ꝓp̄m ꝓpoſituz. vn̄
dicit· Cri·euāgeliſta on̄dens· Jo·18· Q2 hoc non fuit illoꝝ ꝓpo
ſitū· ſed virtus eius q̇ ꝯp̄henſus erat· ſubiungit vt impleat̃ ſer
mo quē dixit· q2 quos dediſti mihi nō p̄didi ex eis quenq̄ȝ· ter
cium miraculum fuit ꝙ ſanauit malchū vt dictum eſt ſup̱: Et
cum tetigiſſet auriculā eius ſanauit eū· Criſo· dic̄ ad ꝓpoſitum·
Ne quis dicat qm̄ ip̄o iudeos ad hoc induxit· vt eū occiderent
ſeip̄m in manibꝰ eoꝝ tradens maīfeſte ·on̄dit eis oīa que ſuffi
ciebant eos reuocare· ſed q2 manebāt in malicia ſua obſtinati ⁊
nec maieſtas miraculi· nec pietas bn̄ficii eos reuocabat· et ita
nullā decetero hr̄e poterāt excuſacōez. De hoc figura·1· Re.19.
Dauid ſp̱ cōabat̃ ſeruiē ſauli ducēs filiā eius in vxoꝛez. et hoſtē
eius goliā interfecit. ⁊ malignū ſp̄m a ſaule pl̄ies fugauit ⁊ dolo
res ei⁹ cithara mittigauit· Etenī ip̄e ſaul die noctuq̄ȝ ad iterficiē
dū dauid diligent̃ laboꝛauit Sic xp̄s fili⁹ dei iudeis miracula ⁊
multa bona on̄dit. et filiā eoꝝ duxit in matrimoniū q̄n ſcȝ hu
manitatē ſuā de genē iudeoꝝ recepit inimicos vt pharaonē ⁊ cete
ros corā ip̄is ꝓſtr̄uit citharā ei⁹ p̱cuſſit q̄n ſanas doctrināſ eis de
dit eis vexatos eoꝝ a demōio libauit ⁊ tn̄ die noctuq̄ȝ occidere

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

eum cogitauerunt: Comphēdentes aūt eum duxerūt ꝛc. Vnde
iudei non introduxerūt eum ꝑ illam portam ꝑ quā exiuit. Sed i
troduxerunt eum ꝑ vallem ioſaphat ꝑ aureā portam que dicit̄
antea portante. qꝛ auꝝ ſalomonis et oēs alie res auꝝ valenteſ
introduxerūt ꝑ illā portam. et nihil aliud ꝛ etiā ſacrificia que of
ferebant̄ in templo introducebant ꝑ illam portā. vn̄ xp̄s ꝑ aua
ria am portam in mundū venit ſcꝫ vteꝝ virginis ingreſſ9 dig
num fuit vt ab hoc mūdo egredi volens ad p̄rem introduceret̄
ꝑ aureā portam. Et cum iſta porta et platea ſederūt ſcribe ꝛ pha
riſei. igit̄ ꝓpter ſecuritatē ne ih̄s eis rapet̄. vn̄ dicit Gre. ꝙ oēs
p̄ncipes ſacerdotū et ſcribe exiuerūt cū maxia multitudine ad por
tam ciuitatis vociferando dicentes. Ecce captus eſt latro. demo
niacus ſeductoꝛ ꝓp̄li. legis violator ꝓiciētes lutū ɔtra eū ꝛ dux
erunt eū ſic ad annā p̄mum: Comphēdentes aūt eum ꝛc. Vn̄
tunc ligatū cū maxima vehemencia traxerūt extra ortū. Cū aūt
ſm aliquos ꝑueniſſent ad finem orti verſus ciuitatē vbi curre-
bat torrens ſiue fluuius cedron ipi ꝑ ponticlinū tranſierūt. ſed
oportuit dn̄m ꝑ aquā diuagare vulgariter vuatten et ꝓpter lon
gam eius manſionē in orto q̄ꝫ fecerat. et ꝓpter aque frigiditatē
ꝙ totū corpus eius infrigidatum eſt. ꝙ dentib9 cepit ſtridere p̄
frigore tunc impletū eſt illud p̄s. 68. Saluum me fac deus qm̄ i
trauerūt aque vſqꝫ ad aiam meā qd̓ dauid in ꝑſona xp̄i longe
an̄ predixit: Cum aūt ꝑueniſſent ad ciuitatem: choors g̓ et mi
niſtri iudeoꝝ ꝛ tribun9 ap̄phēderūt ih̄m: ligauerūt eū ꝛ adduxe
rūt eū ad ānā p̄mū: Erat em̄ ſocer cayphe: q̇ erat pontifex āni
illi9 q̇ eē dederat ɔſiliū iudeis: Expedit vnū hoīeꝫ mori ꝓ ꝓp̄lo
vt nō tota gens ꝑeat. Nota Bern. dic̄ ꝙ non ſine magno hor
roꝛe et dolore h̓ ex cogitare pt̄ quō eum duxerunt. ipi em̄ duxe
runt eū vnus ꝑ veſtē. alius ꝑ collū. terci9 ꝑ crines. Notādū ꝙ
xp̄s voluit ligari ꝓpt̄ qnqꝫ. p̄mo vt ipe ſolueret nr̄oꝝ pctorū
vincula. Scd̓o vt nos ſibi alligaret̄ vinculo caritatis. ne nos le
uiter ab ipo poſſumus liberari. tercio vt ligem9 oia mēbra nr̄a.
p̄mo linguā ne detrahem9 ꝓxio. Q̄rto vt ſimus alligati ꝓximis
vinculo ſuꝑne caritatis ſic̄ ꝛ ipe nobis fecit. Q̇nto vt ſic̄ ipe liga
tus fuit ita debem9 ꝛ nosipos ligari vincul̓ ꝓfeſſiōis obediētie
ꝓpt̄ eū q̇ ꝓ nobis ligari voluit. Nō cohoꝛs ē ɔgregatio ml̓toꝝ
qꝛ ml̓ti de familia fuerūt ibi. Tribun9 q̇ p̄eſt ꝛc. Sed q̄re duxerūt
eū. p̄mo ad annā. cum ipe nō eēt ſūm9 ſacerdos āni illi9. ħ cay-
phas triplex ē rō. p̄ma qꝛ eūdo ad cayphe domū hēbāt trāſire ā
te domum anne. Ideo intrauerunt domum eius. ꝓpter ipſius re
uerentiā. qꝛ p̄cedēti āno pontifex fuit ſūm9. ſc̄da rō qꝛ pōtificat9

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tunc ſingulis ānis vendebat̄· et iſti duo ſcʒ annas et cayphaſ
quaſi alternatim erant pontifices ꝓpter qđ pontifex habebat̄ qꝛ
p̄cedenti anno fuerat· Tercia rō vt xp̄s coram pl'ibꝫ iudicibꝫ cō/
demnatus videret̄ magis dignus morte: Sequebat̄ ſimon pe=
trus a longe: et alius diſcipulus ſcʒ Jo· vt viderent finem Li=
cet iſti p̄mo fugiſſēt ſic alii poſt tū ſecuti ſūt xp̄m· qꝛ feruētiores
aliis erant: Diſcipulus aūt iſte ſcʒ Jo. notus erat pontifici qꝛ
filius erat piſcatoris forte miſſus a pr̄e ſuo ſcʒ Sebedeo portan/
do in iuuentute ad domū anne piſces· inde forte annas hūit no/
ticiam eius· iō intrauit Jo. cum ihu atrium pontificis: Petrus
aūt ſtabat ad hoſtium foras: exiuit g̊ diſcipl'us alius et intro=
duxit petꝝ: Dic̄ g̊ petro ancilla hoſtiaria: Nunq̄d et tu ex diſci/
pulis es hoīs illiꝰ: quaſi diceret videt̄ ꝙ ſic vidit em̄ eum timi/
de intrātem et ſic hūit de eo ſuſpitōem: Dixit ille non ſum: et
Mat·26. dr̄: Neſcio quid dic̄: ſm Mar· ca°·14: Neqꝫ ſcio ne/
qꝫ noui quid dicas· Sed· Lu·22: Dixit mulier non noui illum
Cri· nullus armatus eū querebat· ſed ancilla ſimplex nō dic̄ ſe/
ductores· ſed diſcipl'us hoīs quaſi miſerātis et ad miām flexa
Et ſtatim gallus p̄ma vice cantauit· ſed hoc petrꝰ non audiuit
qꝛ tentus erat voce mulieris: Princeps aūt ſacerdotū ſcʒ annas
non ꝙ eſſet ſed fuit: interrogauit ihm de duobꝫ ſcʒ· de diſcipl'is
et doctrina ſua. Sed dn̄s de p̄mo non rn̄dit ꝙ hic nihil d̄ diſci=
pulis rn̄dere potuit· qꝛ p̄ncipalior inter eos ſtatiʒ audierat au/
re interiori ſeu diuinitat̄ ip̄m negaſſe· Sed de ſcđa interrogatōe
rn̄dit dn̄s: Ego pal'ā locutus ſū in mūdo: Ego ſp̄ in ſinago=
ga docui ꝛ in templo in quo oēs iudei ꝯuenert̄: et in occulto lo=
cutus ſum nihil: q̄d me interrogas: interroga eos q̇ audiert̄ q̇d
locutus ſum ipis: Ecce hy ſciunt quid dixerim ego: hec cū au=
diſſet vnus miniſtrorꝝ aſſiſtens dedit alapā ihu ꝙ ſonus in to=
to pallatio inſonuit ꝛ ꝙ veſtigiū digitorꝝ remanſit in maxilla
Sic ꝙ dn̄s de illa ꝑcuſſione tanq̄ ebriꝰ vacillauit vnaiber dicēs
Sic rn̄des pontifici: rn̄dit ihs amice: ſi male locutus ſum teſti=
moniū ꝓhibe de malo: ſi bn̄ cur me cedis·i· ꝑcutis· Eſt aūt ala=
pa ꝑcuſſio maxille iuxta illud ·3· Re·22· Qꝛ ſedechias rex ꝑcuſ=
ſit michēā ꝓphetam ad maxillam ꝙ ꝓphetauerat malū vbi gloſa
Solet alapari ꝓ iudicandis offenſionibꝫ verborꝝ: Si male lo=
cutus ſum ꝛc̄. Sup̄ quo Au. Ecce q̇d iſta rn̄ſione· verius· māſue/
cius· et iuſtius potuiſſet em̄ dn̄s facere illi q̇ eū ꝑcuſſit celeſti ig/
ne ꝯſummi aut terra abſorberi· aut arreptū a demonibꝫ vexari·
aut etiā alia grauiora pena puniri. quid em̄ horꝝ ꝓ potentiam
non potuiſſet ꝑ quē factus eſt niſi paciēciā nos docere voluiſſꝫ

quia vincit mundus. Nota magiſter in ſco. hiſto. dicit. Oñdit
ihſus percutienti maxillã non actu ipſo p̄tendat eſſe alterã. ſed
aio patũ eſſe ad recipiendũ ſi opus fuerit. Volũt aliqui q ille
fuerit malchus. cui xps in orto ſanauit aurẽ. Criſo. O dulcis ihe-
ſus q̃z patienter ſuſtines in teipſo q ita dure punis in ſeruo tuo.
nã ap'lo ſuo thoma alapã datã in nuptiis ſic dure puniuit q ca-
nis manũ eius qui eũ percuſſerat in medio aule laceratũ p leonẽ
apportauit. Sed diceres. quare xps nõ prebuit percutienti aliã ma-
xillã. cũ tñ dixerat Mat. 5. Siquis te percuſſerit in vnã maxillã:
prebe ei alterã. Rñdet q verba ihesu itelligunt ſi eſſet neceſſariũ
et vincus cõuerteret mõ xps bene ſciuit q minime int illos pficeret
q2 maiora fecit q̃z ſi etiã hoc feciſſet. Etiaz rñdet ſan. Aug. q nõ
ſolũ prebuit eis aliã maxillã. ſed dedit eis totũ corpꝰ ad flagel-
landũ et crucifigendũ ꝛc. Et nota q iſta plaga fuit magna. vt
hodie videt in veronica quã xps impreſſit iſti mulieri emorriſſe
qñ iuit ad mortẽ. et fuit in maxilla ſiniſtra. ſed imprimendo appa-
ret in maxilla dextra. Et videt q nuda manu nõ potuit tantũ
liuorẽ facere. ideo veriſimile ẽ q cũ cirotheca ferrea in manu per-
cuſſerit. quãuis hoc in euangelio nõ habet. et tũc miſit eũ an-
nas ligatũ ad cayphã pontificẽ: ꝛ illi tũc ſuſcipientes eũ cũ ma-
gno ſtrepitu eduxerũt extra domũ anne currentes cũ impetu p-
pleteã in domũ cayphe. tũc primo peruenit clamor ad aures dolo-
roſe matris. diſcipuli enim qui fugerãt ſcdm Anſhel. venerũt in be-
thaniã ad matrẽ dñi que erat in domo Marthe lacrimando di-
centes. Heu nobis dña noſtra magiſter noſter captus ẽ. ſed ne-
ſcimus quo ductus. vtrũ adhuc viuit neſcimus vel mortuus.
Ex quibus verbis mater xpi amens facta quã Martha et maria le-
uantes cõſolabant. ipſa vero p totã noctẽ illã lacrimando ſuſpi-
rando in domo pmanſit cũ diſcipul' iſtis et mulieribus vſq ad or-
tũ diei hodierne q2 nõ decuit eã tempibus nocturnis p campũ ſo-
lã: cũ ergo xps ductus eſſet ad palatiũ cayphe Petrus et Jo-
hannes ſimul intrauerũt cũ aliis. et poſuerũt ſe iuxta ignẽ cũ ali-
is in medio aule. et calefaciũt ſe. q2 frigus erat. tũc Petrũ que-
dã ancilla erat intuita ſedentẽ ad lumẽ et dixit ei. et tu cũ ihſu
nazareno eras: q audientes qui etiã aſtabant ad ignẽ. et vi-
dentes eũ timidũ: dixerũt. Vere tu ex illis es. naz et loqla tua
manifeſtũ te facit q et galileus es. Tũc incepit Petrus deteſta-
ri et iurare q2 nõ nouiſſet hoiem dicens: Juro p deũ viuũ q nũ-
quam vidi plus hominem iſtum: Tunc vnus ex ſeruis pon-
tificis cognatus eius. cui Petrus abſcidit auriculã. Nonne vidi-
te in orto cũ illo. et ille cepit anathematizare q2 neſcio hominem

quem dic̄. Et ſtatim gallus ſecūdo cantauit: Dicit magiſter in
ſco. hiſto. ſm ordinē iohannis videt̄ trina negatio petri incho-
ata in atrio anne, et ↄſummata in atrio caiphe. ſm alios. q2 nō
faciūt mentionē de anna. videt̄ tota facta in atrio caiphe. Aug
in li. de ↄcor. euan. Aſſeruit totā factā in atrio anne. et que di-
cta ſunt poſt miſſum ihēſū ad caiphā. recapitulando dicta ſunt.
Nota ordinē negationis. p̄mo dixit. neſcio quid dic̄. ſecūdo cū
iuramento negauit. tercio cepit deteſtari. q2 nō nouiſſet hoiem
Hoc eſt ꝙ dicit̄ puer. 18. peccator cū in ꝓfundū peccati venerit
ↄtemnit. vn̄ gre. peccatū ꝙ primo ꝑ pniam nō diluit̄. mox ſuo
pondere ad aliō trahit. ſic accidit petro. vn̄ aug. in de ſimbolo.
latro inquit xp̄m agnouit. quē petrus negauit. in petro mon-
ſtrat̄ quenq̄ iuſtū nō de ſe debere preſumere. in latrone monſtra
tur multū impiū. ↄuerſū non debere diffidere. timeat ḡ bonus
ne ꝑdat per ſupbiā. et malus ne deſperet ꝓpter multā maliciā.
Querit̄ hic quare xp̄s ꝑmiſit petꝝ cadere. et hic mltiplex rō red
dit̄. Primo vt nullus de ſe preſumat. Secūdo vt quiſq̄ plus a
xp̄o q̄ a ſeipſo credat. Tercio vt alij prelati addiſcerent quali
ter ſubditis compati deberent. Greg. Omnipotens deus princi
pem apl'oꝝ ꝑmiſit cadere. vt in ſua culpa diſceret quantū aliis
miſereri deberet. Quarto vt error hereticoꝝ ↄfunderet̄ dicētiū. ꝙ
caritas ſemel habita nō amittit̄. nec amiſſa poteſt iteꝝ haberi.
cuius ↄtrariū omnino patuit in petro. Itē ſm Greg. Vt fortior
reſurgeret. Alia cā vt magiſter. N. Ne aliquis ꝓpter quecunq̄
peccata deſperet. cū petꝝ qui ter dn̄m negauit. nō ſolū ſimplici
verbo. ſed etiā ꝑiurio et anathematiſatione videt. nō ſolū veni
am ↄſecutū. ſed et principē apl'oꝝ. ac poſt xp̄m caput ēē ↄſtitu-
tū. Et ideo dicit Bonauen. Non ꝓditoris deſperantꝭ perfidiā
ſed potius principis apl'oꝝ ſectare pniam aīa que peccaſti. Que
rit̄ quare oīs quatuor euangeliſte ita ↄcorditer trinā petri ne
gationē ſcripſerūt. Rn̄deo. deſcripſerūt nō petꝝ accuſantes ſed
erudire nos volentes quantū malū eſt in omnibꝫ. deū non ob-
temꝑare. ſed in ſe ↄfidere: et ↄuerſus dn̄s reſpexit petꝝ: nō ocu
lo carnali. ſed oculo miſericordie diuinitatꝭ ſue. fuit eñ petrus
in exteriori atrio cū eis qui ſe calefecerūt. et dn̄s in iteriori domo
⁊ ideo ſequit̄: et recordatus ē petrus verbi dn̄i. qđ dixerat pri
us. priuſq̄ gallus vocē bis dedit. ter me negabis. et egreſſus fo
ras fleuit amare: Ecce ꝙ in domo cayphe nō erat locus pnie. ⁊
ideo exiuit et intrauit quendā lapidē ſeu locū. qui mō gallican
tus vocat̄. ſm magiſtꝝ in hiſto. ſcol'. et ibi plorando ſine inter-
miſſione ſedit. donec dn̄s ſurrexit a mortuis. et ſibi apparens.

peccatū dimiſit. Et dicit Nicolaus de Lira allegans ad hoc iti
nerariū Clementis. ꝙ Petrus extūc traxit in ꝯſuetudinē. vt a
p̊mo galloꝝ cantu vſ𝛞 ad horā matutinā ſtaret in orōne flens
ꝑ illa negatione. Jtē Aug. dicit. ꝙ hec oīa facta ſunt in domo
Anne. Et hec eſt prima pars. et ꝯtinet. xj. articulos paſſionis
quibꝰ externe et interne paſſus ē. Primus ē pauor et triſticia.
ſecūdus. agon in q̊ ſudauit ſanguinē. tercius fuit venditio. que
lꝫ prius fuerit incepta. iam tñ ad complementū acta. quartus.
eius traditio. quintus. eius captiuatio. ſextus. eius ligatio. ſe-
ptimus. diſcipuloꝝ fuga. octauꝰ. ductio miſerabilis. nonus. An
ne preſentatio. decimus. Petri negatio. vndecimus. alape ꝑcuſ
ſio: Princeps aūt ſacerdotū et omne ꝯſiliū querebant falſū teſti
moniū ꝯtra iheſū. vt eū morti traderent. Mat. 26. Et nō inue-
nerūt. Alij dicebāt ꝙ ſabbatū non ſeruaret. alij ꝙ ꝯ͛ legē Mo
yſi predicaret: Sed q2 illa fuerūt diſconueniencia q2 ipſis in ſua
doctrina ſuꝑ his rñdit. vt patet ꝑ euangelij ſeriē. q2 p̊mo cū ſa
bato curaſſent dixit eis. Siquis haberet bouē quē non extraheret
de puteo die ſabbati. et de ſecūdo dixit. ſi credidiſtis Moyſi cre
dite et mihi. Pſal. ꝯſiliū malignantiū poſſedit me. nō attenden
tes illud Exo. 20. Non falſū teſtimoniū dices. q2 nullū falſū di
cebat ſuꝑ quo poſſet ꝯdemnari. Pſal. Inſurrexerūt in me teſtes
iniqui. et mentita ē iniquitas ſibi: nouiſſime aūt venerūt duo
falſi teſtes: duos adducūt vt legē ſeruare videant. Deutro. 19.
non ſtabit vnus teſtis ꝯ͛ aliquē. ſed miſeri tñſgrediunt̄ legē. q2
falſos adducūt. hoc figuratū fuit ī Naboth ꝓ vinea ſua. 3. Re.
21: et dixerūt hic. ſ. xp̄s poſſum deſtruere templū dei ⁊ poſt tri
duū reedificare: Falſitas huius teſtimonij manifeſtata ē ex tribꝰ
Ex mutatione. q2 dn̄s nō dixit poſſum deſtruere. ſed dixit ſol-
uere. nec dixit reedificare. ſed dixit. excitabo illud ꝙ templo vi-
uenti nō materiali ꝯuenit. Secūdo ex additione. q2 addiderūt
ei. q2 dn̄s nō dixerat dei. ſed ſimpliciť ſoluite templū hoc. ⁊ ī tri
bus diebꝰ excitabo illud. Tercio ex intenſione. q2 nō eodē ſen-
ſu quo dn̄s dixerat retulerūt. nā dn̄s dixerat de templo corꝑis
ſui. ꝑ̄dicens ſuā paſſionē in templi ſolutione. reſurrectionē in ex
citatione. Judei aūt ceperūt de templo materiali lapideo: ⁊ ſur
gens pn̄ceps ſacerdotū. et ait illi. nihil rn̄s ad ea q̄ illi aduer-
ſum te teſtificant̄: Beda. ad reſponſum ꝓuocat̄ vt ex occaſione
ſermonis locū accuſandi inueniat. Pſal. 34. Que ignorabam inter
rogauerūt me: iheſus aūt tacebat: ⁊ hoc ideo. p̊mo q2 pontifex
indignus erat ⁊ teſtes. Prouer. 21. In auribꝰ inſipientiū ne lo
quaris. deſpiciūt doctrinā eloquij tui. ⁊ ſm̄ Aug. Aperta men

dacia nõ ſunt rñſione digna. ſecũdo vt ſuã patientiaȝ oñderet
nob̃ in exemplũ. Jſa. 53. Quaſi agnus corã tondente ſe obmute
ſcit. et nõ aperuit os ſuũ. Et ideo cũ preſes pontificij nõ potuit
habere rñſum ſm volũtatẽ ſuã vehement̃ accendebat̃ in eũ odio
vñ indignatus caiphas dixit ad ihesum. Adiuro te ꝛc: Et prin
ceps ſacerdotũ ait illi. adiuro te ꝑ deũ viuũ: Jero. Quid adiuras
ipiiſſime ſacerdotũ xp̃m. an vt accuſes. vel an vt credas. Si vt
accuſes arguũt te ↄdemnare tacẽtes. ſi vt credas. quare ↄfitenti
credere noluiſti: vt dicas nob̃ ſi tu es xp̃s filius dei bñdicti: De
duob9 interrogat. que vera erant in xp̃o. qꝛ erat filius dei ſm di-
uinitatẽ. et xp̃s. qꝛ xp̃s dicit̃ quaſi criſmate vnctus. iã bis fuit i
terrogatus. ideo rñdit iuxta illud eccle. 38. Si bis iterrogatus
fueris. habeat caput tuũ rñſuȝ. etiã rñdit ob reuerentiã diuini
nois inuocati: Dixitq; illi ihesus. tu dixiſti: ſcȝ veritatẽ: qꝛ ego
ſum: q. d. exq̃ ſũmus pontifex in lege diſcere potuiſti. qꝛ ego ſũ
xp̃s filius dei viui: verũtñ dico vob̃. amodo videbit̃ filiũ hoĩs
ſedentẽ a dextris virtut̃ dei. et venientẽ in nubib9 celi: qꝛ in ex
tremo iudicio ſic videbit̃ ab iſtis. qui eũ ↄtemnauerũt iniuſte:
Tunc princeps ſacerdotũ ſcidit veſtimenta ſua: ſibi imponendo
blaſphemiã in ſignũ mortis blaſphemant̃. qꝛ ſm raba. modus
erat iudeoꝝ cũ aliquid blaſphemũ audierãt. ſcindebãt veſtimen
ta in ſignũ mortis blaſphemantis ſic ezechias cũ audiuit verba
rapſaces. Jſa. 37. Sic paulus et barnabas cũ cultu diuino hono
rarent̃. Act. 14. dicens blaſphemauit. blaſphemare ẽ attribuere
creature ꝙ ſoli9 dei ẽ. vel atribuere deo ꝙ creatuare ẽ: quid ad
huc egemus teſtib9. audit̃ blaſphemiã. quid vob̃ videt̃: hoc fe-
cit ne videat̃ precipitant̃ agere et ꝓcedere. ſed ↄſulte agere. ma-
gis ẽ ꝑuerſitas. prius ſniam dedit. et nõ ↄſiliũ querit: et illi re
ſpondentes dixerũt. reus ẽ mortis: ⁊ ita fuerũt ipſũ accuſantes
diſcutientes ⁊ ſniam ꝓferentes: tũc expuerũt in faciẽ eius. Jſa.
5. Faciẽ meã nõ auerti ab increpantib9 et ↄſpuentib9 in me. Job
30. Faciem meã ↄſpuere nõ verent̃: et colaphis ceciderũt: cola
phiſare ẽ ꝑcutere i collũ. Jſa. 50 Corpus meũ dedi ꝑcutientib9
et genas vellentib9. Pſal. 37. Qm̃ in flagella ꝑatus ſũ: alij aũt
palmas in faciẽ eius dederũt dicentes. ꝓphetiſa nob̃ xp̃e quis ẽ
qui te ꝑcuſſit: Hic impletũ eſt illud tren. 3. Dabit ꝑcutienti ſe
maxillã. ſaturabit̃ oꝓprobriis. Job. 15. Exprobrantes ꝑcuſſerũt
in faciẽ meã. Prouer. 17. Non ẽ bonũ damnũ inferre iuſto. nec ꝑ-
cutere principẽ qui iuſte iudicat: et velauerũt faciẽ eius: Querit̃
quare velauerũt faciẽ. Rñdet̃ ꝙ ita delectabil' erat aſpectu ⁊ co
ruſcabat claritate. ꝙ qñ xp̃m in faciẽ ꝑcutere volebant ꝓpter cla

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rītatem manus retraxerunt. Et ideo vt maiori audacia percute-
re poſſent. velauerunt faciem quā ſancti patres ipſoꝝ cū multis
ſuſpiriis deſiderabant videre. et cū multo deſiderio diu clama-
bant. Oſtende nobis faciem tuā et ſalui erimus. veni ⁊ oſtende
nobis faciem tuā qui ſedes ſup̱ cherubim: et ꝑcutientes dixerūt
ꝓphetiſa nobis xp̄e quis eſt qui te ꝑcuſſit: Et nota ex dictis. ꝙ
in ſumma quinqꝫ opprobria intulerunt dn̄o. Primū. colaphis
euꝫ ceciderunt. Secundū. ꝙ manib⁹ extenſis ꝑcutiebant faciē ei-
us. vn̄ dicit euangeliſta. alij palmas in faciē dederunt. Tertiū.
ꝙ vultū eius polluerunt. vn̄ euangeliſta. et expuerunt in faciē
eius. quia ꝓpriū erat iudeoꝝ. ꝯſpuere in faciē. et hoc in magnū
vituperiū. vnde in lege iudeoꝝ fuit. vt qn̄ pater ꝯſpuiſſet puel
le in faciē eius ita abhominabilis habebat̄ ꝙ adminus ſeptē die
bus oportebat eā eſſe ſequeſtratā a cōmunione hominū. vt ha-
bet̄ deutro. zz. Quid ḡ fuit turpius. quid deſpectius. quid ig-
nominioſius ⁊ vituperius q̄ȝ expui in faciē xp̄i. In faciē aūt xp̄i
expuamus. primo qn̄ ꝯſcientiam noſtrā fedis cogitationib⁹ et
actionib⁹ polluit. quia xp̄s ꝯſcientiā ſuam inhabitat. ḡ in faciē
ſuā ꝯſpui voluit vt nos lauaret. Secūdo in xp̄i faciē ꝯſpuūt qui
iuſtos et ſanctos in pn̄ti vita ꝯtumeliis afficiūt. Tertio illi in
xp̄i faciē ꝯſpuūt. qui eucariſtiā indigne ſumūt. Quarto. qui pre
latos ſuos ꝯtemnunt. et eis obedire nolunt. Quartū. faciē eius
deſiderabilē velauerunt. Quintū fuit ꝓphetandi irriſoria poſtula
tio dicentes ꝓphetiſa. Sextū poteſt addi vellificatio genaꝝ eius
dicit eñ ꝓpheta Iſa. 50 Corpus meū dedi ꝑcutientib⁹. et genas
meas vellentib⁹ et ꝯſpuentib⁹ in me. et faciē meam nō auerti
ab increpantib⁹ et ꝯſpuentib⁹ in me. quod itelligendū videt̄ de
laceratione genaꝝ dn̄i. facta vnguib⁹ impioꝝ iudeoꝝ. ex qui-
bus opprobriis facies dn̄i facta ē. vt nec os. nec naſus. nec ve-
ſtigiū faciei bn̄ cognoſci poſſet. dicit Bern. ꝙ dn̄s ſteterit corā
iudice. inclinato capite. dimiſſa facie et oculis. et nō erat ei ſpe-
cies neqꝫ decor. et verificatū fuit illud ꝙ dicit̄ Iſa. 53. poſt p̄nm
Et non ē ſpecies ei neqꝫ decor. et vidimus eum. et nō erat aſpe
ctus. et ꝯſiderauimus eū deſpectū. et nouiſſimū viroꝝ. viꝝ do-
loꝝ. et ſcientē infirmitatē. et quaſi abſconditus vultus eius. ⁊
deſpectus. vn̄ nec reputauimus eū. vere languores noſtros ipſe
tulit. et dolores noſtros ipſe portauit. et nos putauimus eum
quaſi leproſū et ꝑcuſſum adeo et humiliatū. Ipſe aūt vulnera-
tus eſt ꝓpter iniq̄tates noſtras. attentus ē ꝓpter ſcelera noſtra.
O maria mr̄ xp̄i ſi mō eēs h̄ vt videres ſic tractatū filiū tuū. cre
do ꝙ cor tuū ſcinderet̄ p̄ nimio dolore. Beda. Qui tunc ceſus eſt
colaphis iudeoꝝ. nunc credit̄ blaſphemiis falſoꝝ xp̄ianoꝝ. Et

nota ꝙ totā noctē inſomnē duxerunt cū eo voluēdo eū de vno
angulo ad aliū. Vñ Aug. in decon coꝛ euan. ait. Paſſus ē vſqꝫ
mane in domo principis ſacerdotū. Secunt figure. primo ſup ex
puebant in faciē eius. In exodo et ſco. hiſto. legimus. Videns
populus ꝙ moyſes morā faceret in monte. dixit ad aaron. Fac
nobis deos. qui precedant nos. ignoꝛamus eñ quid moyſi ac
ciderit. Aaron vero et hur reſtiterunt eis ſed indignatus popu
lus. ſpuens in faciē hur. ſputis eū ſuffocauerunt. vñ timens aa
ron dixit. Exo. 32. c. Tollite in aureas ꝛc. vt ibi. et accepit meli=
oꝛa oꝛnamenta eoꝝ et ꝓiecit in ignē. et exiuit vitulus ꝯflati=
lis. Et dixit populus. Hij ſunt dij tui qui eduxerunt te de terra
egypti. Sup verbo. et velauerunt faciē eius. Figura. Judicū.
16. legit ꝙ philiſdei eruerunt oculos ſampſon ꝓpter dalidam.
quā dilexit. Itē. 4. reg. 25. legit ꝙ rex babilonis capto ſedechia
rege hieruſalē eruit ei oculos. vnde verſus. Nunc cecat in domis
rex babilonis. Itē legimus in legenda ſymonis et iude apoſto
loꝝ de abagaro rege ciuitatis ediſſe quō qualiter reſcripſit xpo
et qualiter xps reſcripſit eidē. excuſando ſe. quō non poſſet ad
eū greſſus dirigere ꝛc. tamē magno deſiderio deſiderans videre
xpm ꝑ imaginem tñ videre poſſet. ſed quia pictoꝛ figurare ne=
quiuit faciem xpi. ꝓpter nimiā coruſcationē claritatis faciei xpi.
imaginē ſuā veſtimento impreſſit et abagaro miſit. cui poſt iu=
das apoſtolus ꝑ ſanctū thomā eſt miſſus ꝛc. Nota ꝙ hec predi=
cta omnia iheſus paſſus eſt ꝓ nobis hoꝛa matutina vſqꝫ mane
hoc eſt vſqꝫ ad claꝝ diē. Sequit: Et vt eſt factus dies hodier=
na. que dicebat dies veneris ꝯuenerunt ſenioꝛes plebis et prin
cipes ſacerdotū ⁊ ſcribe in domo cayphe. Soluentes dñm ⁊ dñs
ſup pedes ſuos ſtare non potuit ſed lapſus fuit ad terrā pre ma
ximis tribulationib9 quas tota nocte paſſus fuit. ſed miſerrimi
miniſtri ꝑ crines trahentes ipſum ſup pedes reſtituerunt et dux
erunt ipſum in ꝯſiliū ſuum in quo deus nihil facere habuit dicē
tes. Si tu es xpus dic nobis palam: Quaſi dicerent. Oꝛe ꝓprio
tuo dic. vt os tuū te ꝯdemnet: Et ait illis: Luc. 22: Si dixero
vobis veritatē non creditis mihi: qꝛ inimici eſtis veritatis. Jo.
8. Vos ex patre diabolo eſtis et ille hoīcida erat ab inicio et in
veritate nō ſtetit. cū loquit mēdaciū ex ꝓprijs loquit qꝛ mēdax
ē ⁊ pr̄ ei9: ſi aūt interrogauero vos nō rñdebitis mihi neqꝫ dimit
tetis: de hoc fuit ſupdictū de baptiſ. Jo. feria tercia poſt pñm: Ex
h aūt. i. poſt hāc quā inferetis paſſionē erit filius hoīs ſedēs a dex
tris virtutis dei nō amplꝰ circūdatus īfirmitate: pſ. Dixit dñs
dño meo. ſede a dextris meis. Donec ponam inimicos ꝛc. q. d.
Ego ero ſedēs vos ꝯculcati. dixerūt aūt oēs: Tu ḡ es filiꝰ dei

qui ait· vos dicitꝭ quia ego ſuz·at illi dixerunt·Quid adhuc de
ſideramus teſtimoniū ipſi eni audiuimus de ore eius·et cū eluce
bat dies mater xpi de bethania multū triſtis venit in ihrl'm pre
doloꝛe ſpirans alta voce·heu mi fili: quis mihi dat vt ego mori
ar pro te·Audiebant dn̄e de ihrl'm et ad feneſtras dicebant·h
eſt mater iſtius qui heri captus eſt et amariſſime flebant: ⁊ pie
credendum eſt ꝙ aliquē matrone exiuer̄t de domibus ſuis: ad
quas mater dn̄i·Ego ſentio ꝙ filius me⁹ eſt captus dicito que
ſo mihi quo et ꝑ quā viā eſt ductus vt ipſe dixerunt: O doloro
ſa mater ſta hic nō decet te illuc ire· qꝛ nō poteris filiū tuū iuua
re·et ſi moleſtiā tibi inferrent impi filio vidente nō mediocriter
augetur doloꝛ filii tui·Rn̄dit maria: dimittite me: qꝛ nō que
ro niſi videre filium meū antequā̄ moriat̄·Et cū ſolitarie ire vellet
ſupuenit maria magdalena·et altera maria ſalome et martha·
et lazarus nō audebat venire ihrl'm: quia volebant eū occidere
Cum aūt ille ſimul irent vt xp̄m viderent. Tunc ſequit̄ in Luca
capl'o·23·Et ſurgens omnis multitudo eduxerunt eum de do
mo cayphe ad domū pylati vinctum·Sed dn̄s nō erat diſpoſi
tus vt homo ſed ſicut leproſus vt ſup̄ dictū eſt Ibi p° mater eū
viderit·heu hic doloris gladius vulnerauit aīam marie: Tunc
videns iudas qui eum tradidit ꝙ damnatus eſſet ſcꝫ ihs ⁊ dā
nacōm adiudicatus· vel ꝙ ipſemet eſſet dānatus pn̄ia ductus
retulit triginta argenteos principibus ſacerdotū et ſenioribus
ppl'i dicens Mat·27·peccaui tradens ſanguinē iuſtū: dicit mgr̄
in ſcolaſtica hiſtoria·forte ſanthanas qui poſſiderat iudaz p⁹q̄
fecit quod voluit receſſit ab eo et ideo potuit iudas dolere qđ fe
cerat vt ex dolore iterum intraret in eū ſathanas vt faceret eū in
icere manū ſuā ſibi. Cri. ſn̄iam ↄtra ſe dare pc̄ta recognoſcere ar
genteos reſtituere·ſacerdotes non vereri laudabilia ſunt·ꝫ ſe ſuf
focare ignoſcibile et opus demonuz eſt·At illi dixerunt: quid
ad nos: tu videris·q.d·tu noſti quid feciſti eum tradendo·et p̄
cium oblatum approbando tu videbis quid tibi inde contingat
ſi bene egeris recipies mercedem·Si male ſimiliter videbis·Vi
dens autem iudas ꝙ eum deriderent plus cecidit in deſperatio
nem·et proiectis argenteis in tēplo·⁊ receſſit et abiens loqueo
ſe ſuſpendit·Ber: Jam diu a xp̄o abierat et auaurie loqueo ſe
ſuſpendit·Ber·maluit ſe plus q̄ denarios perdere·denarios in
templo ſeipſum laqueo tradidit·Et vt dr̄ Act.pmo·Qꝛ ſuſpē
ſus crepuit medius.quia non erat dignus ꝙ aīa per os e⁹ ex
iret·cum quo oſculando xp̄m tradidit dicit Jero⁹ ſuper p̄s·ca°·
8·Quia magis offendit iudas deum quando ſe ſuſpendit q̄ i h

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ꝙ eum prodidit· Vtrum autem ipſa die quando xp̄s crucifixuſ
eſt cum a principibus ſacerdotum receſſit vel in craſtinuꝫ ſe ſuſpē
deret: non eſt expreſſum· Sed ꝙ ante reſurrectionem ſe ſuſpēde-
rat planum eſt· vt dicit Jero. Contrariū tenet gloſa interlinia-
ris Mat·27. dicens ſuper verbo Tunc videns iudas ꝛc. Nō ta-
men ante reſurrectionem eſſe credendum eſt Et ibideꝫ glo· mar
ginalis dicit ·Dicit aug. ꝙ non in ipſa eadem die ſed in tercia
die viſa reſurrectione et claritate r̄ſurrectionis penituit ac ſe ſuſpē
dit laqueo· Videtur tamen leo papa velle de pn̄ia di·3. caplo
Jtem leo papa. vel capitulo· Jntꝙꝫ ſe ſuſpendit anteꝙꝫ dominuſ
eſſet mortuus in cruce· Diceret quis cum tamen iudas pn̄ia du·
ctus ſit: quare deus denegauit ſibi gratiam. Rn̄detur ꝙ nō va
luit ſibi pro tanto quia amore dei penituit ſed ꝓpter enormitatē
rei ꝓpter tam magnum malum triſtis fuit· Sed ꝙ ꝯfeſſio ſua nō
fuit ſibi ſalubris: hoc fuit ꝓpter q̄tuor· ·p̄mo qꝛ n̄ ꝓ̄o ſacerdote
confeſſus fuit: ſed ſcribis et phariſeis· ſc̄do quia confeſſionē ſuā
diuiſit· quia confitebatur traditionē et non furtū· 3°· quia ma-
lo ꝓpoſito eis reuelauit. Quarto quia deſperabat· vn̄ Jeroꝰ dic̄
ꝙ iudas magis offendit xp̄m in hoc ꝙ deſperabat· ꝙꝫ in hoc qd̄
eum tradidit· quia zelus cōmiſſum non cōdemnauit iudam: ſꝫ
deſperatio peccati· Queritur quare laqueo ſe ſuſpendit et nō ali
a morte moriebatur. Rn̄det̄ ꝙ p̄mo iō qꝛ dn̄s in aere pro ſua t̄
ditione ſuſpenſus eſt· ideo merito in aere fuit ſuſpenſus· 2° ad
innuendum ꝙ eſſet ſocius demonum qui in aere torquent̄· 3°
vt acriter gutturum quibus vocem traditionis emiſit ꝑ laqueū
conſtringendo puniretur· Quarto vt celo ⁊ terre exoſus oſtende
retur mirabilis duricia iudeorum vt crederent iuſtum et innocē-
tem eſſe xp̄m. Quinto auarus erat quia ꝓpter auariciam ſuaꝫ cri
ſtum tradidit· punitus eſt in paupertate in vxore cum filiis eiꝰ
p̄s· Filii eius orphani: ⁊ vxor eius vidua et ep̄atum eius acci
piat alter: Principes autem ſacerdotum acceptis argenteis dixe
runt: non licet eos mittere in carbonam. id eſt inter dona dei ec
ce ſimulatio ſanctitatis. quia precium ſanguinis eſt pc̄im datuꝫ
pro ſanguine effundendo· Notandū ꝙ carbanū eſt donū vel ob
latio votiua· vnde q̄ncunqꝫ iudei ex voto aliquod donum vel ob
lationem ad reſtaurandum ꝙ illud donū dr̄ carbanū. Sed locꝰ
in quo ſeruabatur oblatio dicebatur corbona· Et quia p̄ncipes
attenderunt ꝙ iſti triginti denarii inquantū a iuda eſſent recep
ti eſſet mala pecunia. igitur in carbonam illā malā pecuniā īpo
nere nolebant. quia ſolū licite acquiſita imponebant ad corbo
nā· Audiēt ergo iſti q̄ de rebꝰ paup̄m ⁊ orphanoꝝ ac viduarū

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

volunt edificare altaria eccleſias: ⁊ alia bona facē: ⁊ putāt deo
plecere cū ſuis vſuris. Nota qđ dicit Wilh9 ꝙ iſti triginta dena
rii fuerīt iſmahelitici. ꝑ quib9 ioſeph vendit9 fuit a fratribus ſu
is. ⁊ hereditaria ſucceſſione venerunt ad illos iudeos: ⁊ vn9 il
loꝝ denarioꝝ valebat tm̄ quantū decem vſuales. Cōſilio aūt ini
to emerunt ex illis agꝛ figuli in ſepulturā ꝑegrinoꝝ. Qđ fece-
runt nō in miaꝫ paupm. ſed in infamiā ſaluatoris vt lōge lateq̄
diffamaret̄ ex precio iſto. ꝓpter hoc vocatus eſt ager ille lingua
eoꝝ achẹldemach. hoc eſt ager ſanguis. i. empto p̄cio ſanguinis
vſq̄ in hodiernū diem. nota acheldemach ē nomē hebraycū: et
ſonat tm̄ q̄ſtum ager ſanguis in latino. nā de p̄cio ſanguis eme
runt agꝛ in ſepulturā ꝑegrinoꝝ. Miſtice dat̄ intelligi. ꝙ xp̄s ꝑ
ſuū ſanguinē nobis ꝑgrinis emit quietā et ꝑpetuā vitā ⁊ gau
dia padiſi. Tunc in hoc facto iͤpletū ē qđ dictū ē ꝑ Jere ꝓpham
dicentem. Et acceperunt triginta argenteos preciū appreciati q̄
appreciauerūt a filiis iſrl̄ et dederīt eos in agꝛ figuli ſic ꝯſtituit
mihi dn̄s. Dicit mgr̄ in ſco. hiſto. ſuꝑ verbo Jeremia. ſed nō le
git hoc in Jeremia. Sed i zacharia pene idē eſt ſenſ9 aliis verb
vn̄ quidā hn̄t ꝓphetā ſine alio noīe. Natura adolm9 dicit ꝙ ar
pici auis faciem hn̄s hoīs. hec cum hoīem interficit. veniensq̄ ſu
ꝑ aquam vbi ſe ꝯtemplās intelligit hoīem quaſi ſuā ſpēm inter
fecisse. tunc moritur nimio pre dolore. Figura. z. Reg. 17: ſcri
bit: ꝙ achitophel diſpoſita domo ſua ſuſpendio interiit. Sequi-
tur: Cum ḡ ihm ad pylatū qui fuit paganus duxiſſent victuꝫ
ipſi nō introierunt in p̄torium. vt nō ꝯtaminarent̄: ſed vt mā-
ducarent paſcha. vt Jo. 18. dr̄. Vel ſic text9. Mane aūt facto
ſurgens omnis multitudo duxerīt illū vinctū ad pylatū. et tra
diderīt eū pontio pylato preſidi Aug. deus homo ſtabat an̄ ho
minē pylatū. et nullū irreuerencie v̓bū eſt locut9 Ipſi v̓o mag
no ſtrepitu dicentes. moriat̄ homo iſte iudica nobis iſtū ad mor
tem. Sequit̄ ſuꝑ iſto verbo. ipſi non introierīt. Criſo. O ipia ceci
tas ꝯtaminari timent alieno habitaculo ⁊ ſanguinē innocentēꝫ
fundere non verent̄. Jero9. Culicē mittentes ⁊ camelū glucientes
q. d. magnā ꝯſcientiā hn̄tes de ꝑuo pct̄o imo de nullo. ⁊ de gn̄
di pct̄o ⁊ de latrocinio nl̄la. Exiuit ḡ pylatus ad eos foras Jo.
18. et dixit eis. Quā accuſationē offertis aduerſus hoīem hunc
Rn̄derunt et dixerīt. Si non eſſet hic malefactor nō tibi tradi-
diſſemus eū: Suꝑ quo dicit Aug. Interrogent̄ aūt et rn̄deant.
ab immundis ſpiritibus liberati. ceci videntes mortui reſurgen-
tes. vtꝝ ſit malefactor. et quia non expreſſerunt aliquā directā
accuſacōēꝫ adu̓ſus eū: vidēs pylatus ꝙ ꝓpt̄ inuidiā eū tradidiſſet

ait ad eos. Si accuſatis eum de pctō legis. qꝫ filiū ſe dixit. vel
qꝫ poſſum deſtruere templū dei ꝛc. Accipite eū vos et ſm legem
vrām eum iudicate. Dixerūt ergo ei iudei. Nobis nō licꝫ interfice
re quemq̄ꝫ. ſed debet iudicari more romanoꝝ. vt ſmo ille iplea
tur quē dixit Mat. z. tradetur ei gentibus et illudet̄ ꝛc. ſignifi
cans qua morte eſſet moriturꝰ. Videntes aūt iudei ꝙ eos opor
teret habere rationabilē accuſationē ſi deberet iudicari. Incepe
runt eum iudicare de tribus. Luc. z3. dicentes hunc inuenimus
ſubuertentē gentē nr̄am. et ꝓhibentē tributa dari ceſari. et dicen
tem ſe xp̄m regē eſſe. i. vnctum in regē eſſe. In iſtis tribꝰ accuſatō
nibus talē habebāt ꝯſiderationē. ꝙ ex p̄ma accuſatione q̇es rg
ni turbaretur. Ex ſcd̄a ceſar vtilitate regni priuaret̄ Et ex tercia
ceſar tota ptāte regni deſtitueret̄. Ex quibꝰ aīm iudicis cōtra ip
ſum ꝓuocare cupientes ſic malitioſe ꝯtinuauer̄t mendacia. Py
latus vero primā accuſationē non curauit qꝫ fuit manifeſte falſa
quia dn̄s legē moyſi vſq̄ꝫ ad finem ſeruauit. Et ſcd̄aꝫ nullā re
putauit qꝫ ſciebat eū rn̄diſſe Mat. zz. ꝛ ꝓut ſupdictū eſt feria
tercia. Reddite que ſunt ceſaris ceſari. Silr̄ terciū ſciebat eſſe fal
ſū quia audiebat cū ſaturauit de q̇nq̄ꝫ panibꝰ quinq̄ꝫ milia hoim
turbe voluerunt eū regem facere et ipſe fugit vt habet̄ Jo. 6. Et
ideo abſolute dixit nō eum inculpādo. Sed quaſi alios deriden
do. Et interrogauit eum de iſta tercia accuſatione ſm Criſo. q̇a
timuit pıclitari. ſi n̄ diligenter inquireret de crimine leſe maieſta
tis. Et vt Mat. z7. dr̄. Cum accuſaretur a principibus ſacerdo
tum et ſenioribus populi nihil reſpondit. Tunc dixit ei pylatꝰ
Non audis quanta aduerſum te dicunt teſtimonia et non r̄ſpō
dit ei ad vllum verbum. ita vt amiraretur preſes vehementer:
Sed qꝫ q̇ tacet ꝯſentiē videtur pylatus ſuſpicabatur ꝙ aliq̇d
occulte lateret ad futurum ſibi regnum iudeorum adepturum:
Sed dominus tacuit pacienter quia aperta mendatia non ſunt
reſponſione digna. Et etiam ideo tacuit quia voluit iplere qđ
fuit ſcriptum de eo Yſa. 53. Sicut agnus corā tondente obmute
ſcit et nō aperiret os ſuum. Sequit̄ Jo. 18. Introiuit ergo inp̄
torium pylatus et vocauit ihesum et dixit ei. Tu es rex iudeoꝝ
q̄ſi d. Eſt hoc veꝝ ꝙ tu es rex iudeorum. Tempe paſſionis xp̄i
ꝑplus ſeruiuit ſeptuaginta annos. Quia eni iam iudaicus popu
lus per ſeptuaginta annos ſeruiuit ſub romano imperio. quia
quadrageſimo anno auguſti qui tenebat impiuꝫ romanuꝫ. Et
triceſimo anno herodis qui fuit ſubſtitutus in iudea natꝰ ē xp̄s
et poſt hec tranſactis triginta et vltra pylatus eſt ſubſtitutus ī
ihrl̄m a valerio. et ex hoc motus ne aliquid noui inſurgeret ſic

tranſcurſo diligentius didicit·de hoc dicit Tu es rex iudeorum.
Rñdit ihesus: a teipſo hoc dicis·an alii dixerunt de me tibi·re-
ſpondit pylatus hoc ſe didiciſſe a iudeis quia inquit: Nunquid
ego iudeus ſum q.d.ego non ſum iudeus et ita ego a me hoc ñ
dico ſed gens tua et principes tui tradiderunt te mihi· vt ſciaz
quid futurum ſit ſup iudeos ex ſcripturis eorum·dicentes q tu
dicis te regem eſſe et prohibes cenſum dari ceſari. Ideo oportet
querere cauſam illius quid feciſti· Ad hanc queſtionē: quid fe
ſti nihil rñdit. vt patet Jo·18. Sed ad primā de qua magis de
ſiderabat ſcz de regno eius·Unde reſpondit ihesus. Regnū me
um non eſt de hoc mundo·ſi ex hoc mundo eſſet regnum meum·
miniſtri mei vtiq; decertarent. vt non traderer iudeis. Nunc au
tem regnū meū non eſt hinc·Dixit ei itaq; pylatus. ergo rex eſ
tu·quia nullus dicitur rex pprie niſi reſpectu regni·licet non ha
beas tpale regnum·Reſpondit ihesus. Tu dicis: quia rex ſum
ego Verū eſt q dñs dixit q: rex ſuz ego·dñs enim dixit ad me
filius meus es tu·ego enim genui te·poſtula a me et dabo tibi
gentes hereditatem tuam·in poſſeſſionem tuam terminos terre·
reges eos in virga ferrea. Jero9 Sic rñſum tpat dñs. vt ſmo
eius calumnie.i.reprehenſione non pateat·et tamen verū dicat·
quaſi diceret: non ego me eſſe regem: nec me talem eſſe fateor
cuius regnum putaretur de hoc mundo· Unde ſm diuinitatez
chriſto omnia ſubiecta ſunt·et ſic eſt rex omniū·Sed ſm huma
nitatē nō venit in pmo aduentu ſuo ad dñandum tpaliter: ſed
magis ad ſeruinndum et patiendū· et hoc ſufficit ad ppoſitum
quia non fiebat queſtio niſi de hūanitate xpi quo ad pñtem ſta
tū·dñs eñ voluit in pmo aduentu ſuo eſſe paup·⁊ pati ac mo
ri·vt ſic in eo implerent pphecie Zacha·9·Yſa·53· Et ſequit i
Johāne·Ego in hoc mundo natus ſū et ad hoc veni in mundū
vt teſtimoniū phibeā veritati·omnis qui eſt ex veritate audit vo
cem meam.i.obedit voci mee·et credit mihi. Dicit ei pylatus:
quid eſt veritas·Et cum hoc dixiſſet iterū exiuit ad iudeos·Cri·
dicit. Si dixiſſet pylato quid fuiſſet ſeu eſſet veritas·nunq̄ mor
ti adiudicaſſet·Sed quare nō exſpectauit rñſuz xpi·Aug·dicit
q ſtatim in mentē eius venit ↄſuetudo iudeorū q eis ſolz dimi vn9
in paſca·⁊ idō nō exſpectauit vt rñdēt ei ihs·ne mora fiēt·opte
bat at̄ cito xpm eripe ab īpetu iudeorū· vel non exſpectauit xpi
rñſū q: forte idign9 fuit audiē rñſū·dixit g̊ eis pylat9. nullā ei
ī eo īuenio cām·at illi īualeſcebāt dicētes: Cōmouit pplm docēs
per vniuerſam iudeam incipiens a galilea vſq; huc. pylatus
autem audiens galileam. Interrogauit. ſi homo galileus eſſet·

vt hēret occaſionem dimittendi eum̄. et vt cognouit quia de
herodis ꝑtāte eſſet. remiſit eū ad herodem. qui tunc erat iheroſo
limis. Nota ꝙ pylatus ne cogerēt dare ſnīam contra innocentē
et ꝙ ꝓpter inuidiā traditum eum cognouit miſit eū herodi. Ita
erat lex romana que iubebat quemlibet a principe ſuo ↄdemna
re. licet vna lex romana ſit ꝙ reus ibi puniat̄ vbi patratio fuit
criminis et ſub illo iudice vbi culpā ↄmiſit. Herodes aūt viſo
iheſu gauiſus eſt valde. Erat aūt ex multo tp̄e cupiens eū vidē
non ex deuotione ſed ex dolo: Deſiderabat em̄ extinguere om
ne ſemen dauid. vt ipſe ſolus regnaret Mat. 2. Mittens occi-
dit omnes pueros de bethleem. hoc em̄ fecit pr̄ eius. cuius ma
licie hic heres fuit. Sap̄. 4. Ex iniquis om̄s filii qui naſcent̄. te-
ſtes erunt nequicie in ꝑentes ſuos. Cupiebat enim eū pro tāto
videre herodes. eo ꝙ audierat multa de illo: per famā turbarū
et diſcipuloꝝ iheſu. Luc. 9. Herodes audiuit famā de iheſu. Jo-
hannē decollaui ego q̇s aūt iſte eſt de quo ego talia audio: Et
ſperabat ſignū aliquod videre ab eo fieri. motus curioſitate nō
ſtudioſe. vt dicit Theo. deriſorie hn̄s ſe ad eum. et ei ſubſanans.
Et interrogauit eum multis ſermonibus: volens eū ad ſignum
aliquod ꝓuocare. Sedm̄ Anſel. Es tu ne ille iheſus ꝓpter quē
pater meus tot occidit milia pueroꝝ: Et ipſe nihil ei responde
bat: vt impleretur illud Yſa. 53. Sicut agnus coram tondente
Et illud Exo. 13. vos tacebitis ⁊ dn̄s pugnabit pro vobis ↄtra
inimicos veſtros. Ambro. tacuit et etiā nihil fecit quia nec il-
lius crudelitas merebat̄ videre diuina. vt ergo ꝓphetiā implēt
vt pacie formā daret vt indignos illos ſua reſponſione oſtēde-
ret vt paſſionem non ꝓlongaret. Ideo nihil reſpondit. Stabāt
aūt principes ſacerdotum ↄſtanter et ſcribe accuſantes eum ſcʒ d̄
eiſdem de quibus coram pylato eum̄ accuſabant. Maxime hoc
aggrauantes. q̄uo cōmouiſſet vniuerſum populum Incipiēs
a galilea dn̄o herodis vt ſic plus incitarent herodem cōtra xp̄m.
Et cū vidiſſet herodes ꝙ xp̄s nullum ſignum faceret. nec verbū
aliquod ad interrogata reſponderet. nec contra accuſatores ſu-
os aliquibus rn̄ſionibus ſe defenderet. ſpreuit eum cū exercitu
ſuo reputans xp̄m ydeotam et fatuū. et deriſit eū. Induens ip-
ſū veſte alba. ſic ei tunc fatuis ſolebat illudi. Et ꝗuis hoc hero-
des fecerit in xp̄i deriſionem. non tamen caret miniſterio. vnde
ex hoc dn̄t diſcere ſerui dei non turbari. Cum pro candore vite
ſue qua deo placere volunt deridenē ab hoibus mūdanis. ſʒ dn̄t
pacienē ⁊ latenē ſuſtinē. cogitātes q̄uo ꝑ eis rex gl'e xp̄s p̄oe il-
luſ9 ē ⁊ deriſ9. Figūa. 1. Re. 21. ibi. Nūq̇d n̄ ē iſte dauid rx tre

Nonne huic cantabāt ꝑ choros dicentes ꝑcuſſit ſaul mille ⁊ da-
uid decem milia. Poſuit autem dauid ſermones iſtos in corde ⁊
timuit valde a facie achis regis Seth et mutauit os ſuum corā
achis et collabebatur inter manus eorum : et impinguebāt in
oſtia porte: defluebantq; ſaliue eius in barbā. Et ait achis ad
ſeruos ſuos. vidiſtis hominē inſanum quare adduxiſtis euz ad
me. an deſunt vobis furioſi ꝙ introduxiſtis iſtum vt fureret me
pn̄te. hic ne ingredietur domum tuam. et ſicut dauid reputatꝰ
eſt furioſus et fatuus: ſic et xp̄us ꝓpter veſtem albam. Hic no-
tetis ꝙ pontifex noſter xp̄s in ſua paſſione habuit oīa pontifica
lia ornamenta. quoꝝ ſignificationem ſacerdos diuina celebratu
rus debet conſiderare. Vn̄ in alio loco dicit mg̃r Nicolaus. Sa-
cerdos celebraturus miſſaꝝ ſolemnia. pꝰq̃ʒ mundauerit conſciē
ciam ſuam contritione et confeſſione. poſtq̃ʒ aliqualiter ſe ꝑpara
uerit deuotis meditationibꝰ ꝑuiis ſe induendo ſacerdotalibus ve
ſtibus nō rideat. non iocetur. nec inaniter gerrulet. ſed cū ſerio-
ſa mentis recollectione. Primo ↄſideret ⁊ intelligat quid indumē
torum quodlibet repn̄tat. humerale eīn repn̄tat pannū quo co-
ram caypha xp̄i facies fuerat velata cū eum ꝑcutiebāt: et deriſo-
rie dicebant. ꝓphetiſa quis eſt qui te percuſſit. Significat etiā co-
ronam ſpineam qua reuerendum caput eius grauiſſime preme-
bant. et inde guttas ſanguinis vndiq; eliciebant. Alba: ſignifi-
cat illā veſtē qua indutꝰ fuit. cū eum herodes vt fatuuz irriſit ⁊
cum omni ſuo exercitu ſpreuit. que veſtis veriſimiliter ſtaturam
xp̄i creditur exceſſiſſe. et eum in ingreſſu impediuiſſe. et ſic euz ſe-
pius per impetum iudeorum corruiſſe: Singulus: ſignificat fu-
nem quo manus ſue ter fuerunt ligate. ꝑmo in ſua captiuatiōe
2° cū annas miſit eum ligatum ad caypham. tercio cum duce-
batur ad pylatum. Manipulus: ſignificat flagella quibus cuz
ad colūnaʒ ligatus fuerat virgineam ſuam carnem lacerabant
crudeles lictores et repetitis ictibꝰ. plagas plagis vulnera vul
neribꝰ. ⁊ liuores liuoribꝰ inflixer̄t. Stola: ſignificat vincula q̄bꝰ
in flagellatione ligatus fuit ad colūnaʒ: et claues. quibꝰ affixꝰ
fuit cruci alibi legi. ꝙ ꝑ ſtolā cancellatam crux ſignificat̄. Caſu-
la: repn̄tat veſtem rubeam. quemadmoduʒ purpet̄ milites ſibi
corā pylato circundeder̄t. Pontifex habet mitrā que etiā coro-
nā xp̄i ſignificat. Et habet baculum paſtoralem: qui ſignificat
baculum arundineū datū in dexterā dn̄i. Et habet ſcandalia in
pedibus. q̄ deſuꝑ hn̄t apturā. cū rubeo ſerico panno. ⁊ hʒ cyro
thecas in manibꝰ que deſuꝑ hn̄t monile rotundū cū aliq̄ rubeo:
Illa ſignificant ſtigmata chriſti ac manus eius: ⁊ pedes taliter

ſanguine ꝓprio cruētatas et rubricatas. hec itaq; ſacerdos ⁊ his
ſimilia cum ſe induit. ꝑmo recolat et conſequēter cū his īdut9 fu
erit et procedat ad altare recolat xp̄m dn̄m ad crucē ꝓcedentem
Taliter em̄ ſacerdotali ornatu indut9 ſignificat xp̄i ꝑſonā in ſua
benedicta paſſione. Et altare ſig̃t crucē quā ꝓ nobis ſuſtinuit:
Calix ſignificat ſepulcꝝ in quo quieuit. patena lapidē ſuppoſi
tum. Corporale ſudariū. Palle vero ſubſtrate corꝑali ſignificāt
linthiamīa quibus dn̄s inuolutus fuit. Sacraſtia ſig̃ficat corp9
beate marie virginis. Et ſacerdos indut9 exiens de ſacraſtia ſig
nificat ꝙ xp̄us venit in mūdū. hec hic vobis notaui qꝛ talia ſic
predicaui pluribus ānis. Sequit̄ text9 Luc. 23. Spreuit aūt illū
herodes cum exercitu ſuo et illuſit indutum veſte alba et r̄miſit
ad pylatum et facti ſunt amici herodes ⁊ pylatus in ipſo die ꝛc.
Sed queritur vn̄ certa ſit ibi īimicia Rn̄det prout habet̄ ī lam-
bardica .i. legenda ſanctoꝝ de paſſione dn̄i an̄ finem. Et tangit
vnam cām īimicicie Nicolaus de lyra ſuꝑ lucā. c. 13. dicēs In ſco
laſtica hiſtoria vero dr̄ ꝙ fuit quidā magus de galilea qui dice
bat ſe eſſe filium dei ⁊ cū multos ſeduxiſſet et duxiſſet in montē
Gariſim promittens inde ſe aſcenſuꝝ in celū. et duꝫ illi ſacrifica
rent ei ſicut filio dei. pylatus ſuꝑueniens cū armis interfecit illū
et alios ne maioꝛ ſeditio fieret: ⁊ iudeos ſeduceret. et qꝛ ille lo-
cus de iuriſdictione erat herodis. Et pylatus fecit hec ſine licēci
a herodis ideo facti fuerunt inimici. et hodie facti ſūt amici adinui
cem. Cum vero xp̄us reductus eſſet ad pylatū ꝯgregatis princi
pibus ſacerdotū et magiſtratibus et plebe vt Luc. 23. dr̄. Exi-
uit pylatus ad eos foras ⁊ dixit eis. Obtuliſtis mihi hūc hoīeꝫ
quaſi auertentē ꝓplm ⁊ ecce ego corā vobis interrogans nullaꝫ
cām inuenio in homine iſto ex hiis in quibus eum accuſatis ſed
neq; herodes. nam remiſi vos ad illum et ecce nihil dignuꝫ moꝛ
te actum eſt ei. Emendatum ergo illum dimittam. per diem au
tem ſolemnem. conſueuerat preſes dimitti vnum vinctum quia
in nocte paſce angelus dn̄i ſaluauit hebreos et percuſſit primo-
genita egiptiorum. Ideo in memoriam huius beneficii in ſolē-
nitate paſcali ſaluabant vnum propinquum morti et alios con
demnatos ad mortem interficiebat: ad repreſentandam ſaluati
onem hebreorum et interfectionem egiptiorum. Sciens autē py
latus ihesum innocentem. et ꝙ per inuidiam tradidiſſent euꝫ vo
lens ipſum liberare prepoſuit eis quem iſtorum duorum vellēt
ſibi dimitti ſcilicet ihesum vel barrabam. barrabe autem liberati
onem credebat nullomodo iudeos petere propter magnam ip-
ſius barrabe maliciam. Sed ipſi principes ſacerdotum et ſcribe

nimio odio prouocati contra chriſtum. ſuaſerunt populo vt ed-
terent Barrabam. Jheſum autem perderent. propter quod vni
uerſa turba clamabat. Tolle hunc. et dimitte nobis Barra-
bam: et ita tumultuoſis ſuis clamationibus auctorem vite pe
tiuerunt ad mortem. et iurum homicidam. ſeditioſumqꝫ latro-
neꝫ ſeruant ad vitam. lupum agnuꝫ mortem vite luci tenebras
ſtulte et impie preferentes. hic de te cinis et puluis humiliari et
patienter ſufferre. ſi aliquando tibi preferatur inferior et minor
conditionis. cum hic vides dominum tuum hoc pro te ſuſtinuiſ
ſe. vt etiam inſignis latro ſibi a multitudine populi preferre-
tur. Sequitur in Mattheo. 27. Sedente autem pro tribunali mi
ſit ad illum vxor eius dicens. Nihil tibi et iuſto illi: Quaſi dice
ret. Nihil habes cauſe ad interficiendum hominem iſtum. quia
iuſtus. Multa enim paſſa ſum hodie per viſum propter eum.
Notandum. dyabolus facit ad inſtar porci venientis ad ſepem
et vbi inuenit facillantem. ibi nititur intrare. Jta dyabolus ſci-
ens ꝙ mulier eſt pars debilior, et que citius inclinat virum vo
lens liberare chriſtum de manibus iudeorum. mulierem fecit ſu-
um inſtrumentum. Unde gloſa marginalis. Nunc demum dy
abolus intelligens per chriſtum ſe ſpolia ammiſſurum. ſicut pri-
mum per mulierem mortem intulerat. ita nunc chriſtum per mu
lierem de manibus iudeorum vult liberare. ne per eius mortem
mortis amittat imperium. Gloſa interlinearis. Matth. 27. ſuper
verbo. multa enim paſſa ſum ⁊c. Dicit vxor gentilis viri hoc in
viſionibus intelligit. ꝙ iudei vigilantes credere nolunt. Quo-
modo autem dyabolus hoc cognouit dicitur ꝙ hoc forte aduer
tit propter gaudium animarum exiſtentium in limbo. que exul
tabant chriſti aduentum. vel forte ex hoc. dyabolus cognouit
coniecturatiue chriſtum propter magnam patientiam quam vi
derat in chriſto. quam nunquam in aliquo puro homine vidit
ideo ipſe intellexit de quo dixerat propheta Jſaie. 53. Quaſi ag
nus coram tondente ſe obmuteſcit. ⁊ non aperiat os ſuum. quo
modo autem dyabolus ſcit futura et qualiter vidit prophetas.
habetur in decre. 26. q. 4. c. ſciendum. et ibi glo. enumerat mul
tos modos: Tunc dixit pilatus. quem vultis vobis de duobꝰ
dimitti. Exclamauit aũt ſimul tota turba dicens. tolle hunc et
dimitte nobis barrabã. Aug. Cecitas iudeoꝝ o furia freneticoꝝ
rum. non dimittas nobis xp̄m. ſed barrabã. quid aliud eſt dice
re niſi ꝙ occidat ille qui ſuſcitat mortuos ⁊ viuat barrabas vt
iteꝝ occidat viuos. vñ glo. Filiũ diaboli eligerũt ꝓ filio dei.
vt ſaluatorem cũ ſua ſalute ꝑderent et proditorem liberarent:

Tunc dixit Pilatus: Quid enī mali fecit. nullaz cauſam mortis
inuenio in eo. Corripiam ğ illū et dimittam. At illi inſtabant
vocibus magnis poſtulantes vt crucifigeret̄. Et inualeſcebant
voces eoꝝ. vt dicit̄ lu. 23. Et qꝛ ꝯſuetudo erat inter iudeos. vt
crucifigendus prius flagellaret̄. ideo pilatus apprehendit illū ⁊
ſuis militibꝫ eū tradidit ad flagellandū. et qꝛ ꝯſuetudo erat iu
deoꝝ. ꝙ tm̄. xl. ictus minus vno ictu dabant̄ damnato. qui fla
gellationi adiudicatus fuit. ſed iudei pecunia corrumperunt mi
lites pilati. qui pagani erant. vt eū nudū ligarent ad vnā ſta-
tuā in medio domus. que tam ſpiſſa erat vt manibꝫ et brachi-
is xpi tingi nō potuit. ipſi vero cū cordis eius brachia extraxe
runt ꝙ omnes vene in brachiis ad ſummū extendebant̄: et tūc
ꝯuocant totā cohortē: vt dicit̄ mar. 15. et ipſū ſic ligatū et nu-
dū cū virgis et corrigiis nodatis et iūccis marinis ipſū tam in-
humanit̄ verberauerunt. ꝙ a planta pedis vſq; ad verticē non
erat in eo ſanitas. Jſa. 1. Diſciplina pacꝭ noſtre ſup eū. ⁊ liuore
eius ſanati ſumus. Figura. Jere. 27. legit̄ ꝙ pncipes iuſſerūt ie
remiā ceſum in carcerē mitti. Alia figura. Judith. 5. legit̄ ꝙ ach
ior ob iuſticie ꝓfeſſionē ſtat ligatus ad arborē oloferne iubente
Poſtq̄; eū flagellauerūt milites plectentes coronā de ſpinis im
poſuerunt capiti eius. Et hoc in pretorio in loco patenti. et co-
ram multitudine. et dicit̄ ꝙ cū magna falanga impreſſerūt ca-
piti ſuo. ⁊ ꝙ ille ſpine nō erant de ſpinis huius terre. ſed de iūc
cis marinis. qui hn̄t aculeos acutiſſimos duros et exterius por
roſi ſunt. et hn̄t naturaliter virtutē attrahendi humores. Et di
cit bea. Jero. Caput illud diuinū denſitate ſpinaꝝ vſq; ad cere-
brū ꝯfertū fuit ita vt ſanguis ex capite extractus. frontē. genas
et colluz ꝑfuderat. Ecce fidelis aīa. quō ſponſus tuus ſpecioſus
forma pre filiis hoīm. tanq̄; ſponſus ꝓceſſit coronatus. nō auro
nō gemmis. ſed crudelibꝫ ſpinis: ⁊ poſtq̄; coronaſſent eū. veſte
purpurea circumdederunt eū: ad lr̄am. Erat aūt purpura ma-
la et corrupta. qua rex quōdā vtebat̄. qua induerunt eū ꝑ deri
ſu. et hec veſtis ꝓpter ſubtilitatē eius vulneribꝫ adheſit. in dorſo
dn̄i. et in membris eius cruori annectebat̄. Et dederunt ei ī ma
nus arundinez ꝑ ceptro regali. ſignificantes ꝑ hoc regnū ꝙ ſibi
vſurpare videbat̄: Et locantes eū ſup ſoliū venientes ad eū. et
genua irriſorie an̄ ipſum flectabant. et illudentes ili dicebant.
Aue rex iudeoꝝ: quaſi dicerent. tu dixiſti te eſſe regez iudeoꝝ.
modo coronatus. veſtitus. et ceptro decoratus es. vt iure decet
talem regem. ideo in paraſceue cum orat̄ pro iudeis genua non
flectamus cū forte iudei cū militibꝫ hoc faciebant vt dicit magi

ſter in ſco·hiſto: et dabant ei alapas·et percutiebant caput ei
us arundine. quod ex tali percuſſione aculei corone plus intra
bant caput eius. et ꝓfundius vulnerabant. et expuebant in fa
cie eius tanq̄ in ↄtemptibilē ⁊ vilē ꝑſonā: ecce q̄ multipliciter
xp̄s p̄ nobis deriſus eſt· et quantas p̄ nobis paſſus ē ↄtumeli
as· de quibꝫ loquens anſhel. dicit. Attende aīa mea quis ē hic
qui ingredit̄ habens imaginē quaſi regis· ⁊ nihilominꝰ quaſi
ſerui deſpectiſſimi. ↄfuſione repletus eſt. coronatus incedit·ſed
ipſa eius corona cruciatus ē illi· ⁊ mille puncturis ſpecioſū ver
ticē eius vulnerat. regali purpura induit̄·ſed potius in ea deſpi
citur q̄ honorat̄·ſceptrū manu geſtat·ſed eo venerandū caput
eius ferit̄. adorant corā illo poſitis genibꝫ in terra. et regē ↄcla
mant· et ↄtinue ad ↄſpuendū amabiles genas eius ſiliunt· ad
maxillas palmis ꝑcutiunt. et honorabile collū eius exhonorāt·
Vide itaq̄ aīa mea qm̄ ꝓ oīa vir iſte p̄ te ſpernit̄ et cruciat̄·et
diſce ab eo patient̄ ferre ſi aliqñ p̄ eo derideris· aut ↄtumelias
ſuſtineas: Videns aūt pilatus q̄ iā opprobriis multis eſſet va
tigatus. accedens iheſū erexit eū de cathedra. ſed dn̄s in pedibꝫ
ſtare vix potuit. et vacillat tanq̄ ebrius. eduxitq̄ eum pilatus
iterū foras· et dixit eis· Ecce adduco vobis eū foras ſic male tra
ctatū vt miſereamini ei. et vt cognoſcatis q2 in eo nullā cauſaꝫ
inuenio: et ita ad preceptū pilati exiuit iheſus portans coronā
ſpineā· et purpureū veſtimentū. non clarus imperio·ſed plenus
opprobrio· et dixit eis pilatus: Ecce homo: q·d· ecce homo·ſic
et vos iudei ·Non crudelis·ſed ymago dei omnipotentis· ſicut
et vos·q.d. ſi in aliquo male egiſſet· tn̄ eſt vltra ↄdignū puni
tus· et ideo deberet vobis merito ſufficere· et furorē veſtrū debe
retis mitigare: Cuꝫ aūt vidiſſent eū pontifices et miniſtri· non
tantis penis ↄtenti clamabant. et alios clamare inducunt dicē
tes. Crucifige crucifige eū· Dicit eis pilatus. accipite eū vos· ⁊
crucifigite eū· ego eñ nō inuenio in eo cauſam. Rn̄derunt ei iu
dei· nos habemus legē. et ſm̄ hanc legē debet mori. q2 dei fili
um ſe fecit. cū autē pilatus audiſſet hos ſermones· magis timu
it: ſ. interficere filiū dei. et tali timore ↄcuſſus rurſū inquiſitionē
fecit: Ingreſſus eñ in pretoriū dixit ad iheſū. vnde es tu· iheſus
aūt nullū reſponſū dedit ei· ita vt admirarēt̄ preſes vehementer
dixit ḡ ei pilatus· mihi nō loqueris. Neſcis q2 habeo poteſtatē
te crucifigere· et poteſtatē habeo te dimittere: q·d. habeo pote
ſtatē liberationis et ↄdemnationis: Rn̄dit ei iheſus· non habe
res poteſtatē aduerſum me vllam. niſi tibi data eſſet deſup: id
eſt a principibus Romanorum · et vlterius permiſſam illis a

deo qui eſt poteſtas ſuperioꝛ· ꝓpterea qui me tradidit tibi magis
peccatū habet· Et vt dicit Jo. 19: Et exinde querebat pilatus
dimittere eū ne occideret inocentē ſibi traditū. Judei aūt clama
bant dicētes· Si hunc dimittis nō es amicus ceſaris· omnis eīm
qui ſe regem facit ꝯtradicit ceſari: q· d· ſcias ꝙ ceſari itimabimuſ
ꝙ nos dimittis ſine iure· et publicū aduerſariū faues: Pilatus
cū audiſſet hos ſermones timuit: ne ceſari intimaret· et ipſū foꝛ
te a dominio abſolueret· O pilate ſtulte ⁊ ipꝛudent̄ timuiſti plus
timens hoīem ꝗ̄ deū: et pilatus intrauit ad ihesū et eduxit eū et
ſedit ꝓ tribunali in loco qui dicit̄ licoſtratus. hebꝛaice aūt gol-
gata: i· varietas pauimenti: Erat aūt paſceue hoꝛa quaſi ſexta
et dicit iudeis. Ecce rex veſter ſpinis coronatus. coꝛpoꝛe totus
vulneratus: q· d. Quid imponitis ſibi· quare moleſti eſtis ſibi.
modo ipſe eſt tm̄ debilitatus et miſer ꝙ non poſſet eſſe rex: Illi
aūt clamabant. tolle tolle crucifige eū· dicit illis pilatus. Re-
gem veſtrū crucifigā· Rñderūt pontifices. nō habemus regem
niſi ceſarē: Jo·19. Vbi nō ꝙ maliuoli iudei ꝓpter occaſionē vni
us hoīs voluerūt ſe ſubicere ꝑpetue romanoꝝ ſubiectione· et ꝙ
amodo nunꝗ̄ haberent regē. ⁊ poſtꝗ̄ pilatus audiuit ꝙ vellet
ſe ita obicere ꝑpetue romano impio cogitauit· ſi illud vellet im
pedire incurreret indignationē impatoꝛis· Tūc tradidit ihesuꝫ
iudeis· et dedit ſniam diffinitiuā· et dixit· Regē veſtꝝ crucifi-
gā. et tūc facti ſūt iudei ſerui xpianoꝝ et ſub ptāte eoꝝ: Videſ
aūt pilatus ꝙ nihil ꝓficeret· ſed magis tumultus fieret· accep-
ta aqua lauit manus coꝛā populo: mos eīm erat apud antiqs.
cū aliquis vellet ſe oñdere imuneꝫ accepta aq̄ et lauit manus:
dicens· Innocens ego ſū a ſanguine iuſti huius· vos videritis:
mat·27· Quid ꝯtinget vobis quantū ad ſuppliciū ꝓ culpa· ego
ſū miniſter legis· attēdite qualē mihi tradidiſtis ad occidendū
qꝛ ex allegatꝭ non ex ꝯſcia opoꝛtet me ꝓferre ſniam vobis im-
putet̄ non mihi: Et rñdit vniūſus pp̄ls dicens. Sanguis eius
ſup nos et ſup filios noſtros: i· culpa et pena effuſionis ſangui
nis eius· Jero· Verbū optimū et ſaluberrimū· ſed itentione peſ
ſima platū· Optandū ergo nobis ē vt veniat ſanguis ſup noſ
ſcꝫ ad abluendū nos ab omni inquinamento carnis ⁊ ſpūs ſm
id Apoc·1· Qui dilexit nos· et lauit nos a peccatꝭ noſtris ſang
uine: tūc pilatus adiudicauit petitionē: vt dicit Lu·23· ꝯtra il
lud exo.28. Nō ſequeris turbā ad faciendū malū: Dimiſit aūt
illis eū. qui ꝓpter homicidiū et ſeditionē miſſus fuerat in carce-
rem quem petebant. ihesum aūt tradidit voluntati eoꝛuꝫ: Lu-
·23· O pilate. Non es excuſatus· quia victus timoꝛe impera-

toris· et fauore iudeoꝝ· quibꝯ preeras, ⁊ a quibꝯ forte pecunias
leuare ſperabas. et dña ambiciationis ẽ te oſculata. Hic fac di-
cere pater nr̃: Tũc milites exuerũt eũ clamide ſeu purpura que
eius vulneribꝯ adheſerat: intantũ. ꝙ poſtq̃ eũ ſecũdario denu-
daſſent· oĩa eius vulnera ſũt innouata: et tũc induerũt eũ ve-
ſtimentꝭ ſuis· et duxerũt eũ vt crucifigerẽt: imponentes hume
ris ſuis trabẽ crucꝭ· vt portaret ad locũ paſſiõis. quã trabẽ por-
tauit dñs in dorſo ſuo vſq ad portã ciuitatꝭ et vltra. ꝓpter pe-
nas et labores quas vel quos ſuſtinuit añcedenter et ꝑ totã no-
ctẽ non poterat portare· ſed ſub onere declinauit in terrã· vt im
pleret illud Iſa. Factus ẽ principatus eius ſuꝑ humerũ eius.
Quod et figuratũ fuit in Iſaac· portante ignẽ et ligna holocau
ſti. ꝑ ſua imolatione· Gen· zz· Sic xp̃s portauit lignũ crucꝭ cũ
igne caritatꝭ· et ſic iſaac dimiſſus ẽ et mactatus ẽ aries· ſic et h̃
ỹm criſo. diuina natura manet ĩpaſſibilis· ſed mactata ẽ huma
nitas: tũc videntes iudei ipſũ eſſe inualidũ ad portandũ crucẽ·
apprehenderũt in via ſimonẽ quendã gentilẽ cireneũ. venientẽ
de villa patrẽ alexandri et ruffi: hi duo putant̃ fuiſſe diſcipuli
iheſu ỹm magiſtꝝ in ſco· hiſto: et angariauerũt eũ· vt tolleret
crucẽ eius nõ in ſubleuationẽ: ſed vt citius veirent ad locũ cru
cifixionis. qꝛ timuerũt ne pilatus reuocaret ſñiam. et etiã hac
de cauſa. qꝛ tanti opprobrij erat tũc crux. ꝙ nullus iudeoꝝ vo
luit eã attigere· ſed gentilis ex angaria iudeoꝝ portare coactus
fuit· pſal· 17· Populus quẽ nõ cognoui ſeruiuit mihi. ⁊ hoc nõ
carebat miſterio· qꝛ dicit glo. Ecce non hebreus· ſed alienigena
et gentilis opprobrio xp̃i ſubdit̃· vt pleitudo ſacramentoꝝ trã
ſire a iudeis ad gentes oſtendat̃: Sequebat̃ aũt iheſũ turba mĺ
ta populi· et mulierꝝ· que plãgebant et lamentabant̃ eũ. Cõuer
ſus aũt ad illas dixit· filie irl̃m nolite flere ſuꝑ me. ſed ſuꝑ voſip
ſas flete· et ſuꝑ filios veſtros. qm̃ ecce venient dies in quibꝯ di
cent. beati ſteriles et ventres qui nõ genuerũt· ⁊ vbera que nõ
lactauerũt: qꝛ ille mulieres ſolũ habebũt ſollicitudinẽ ſuꝑ ſe et
nõ ſuꝑ pueros· vnde dicit Ioſephus· ꝙ fuit tanta calamitas in
irl̃m· ꝙ multe mulieres comederũt pueros ſuos p̃ fame: tũc in
cipient montibꝯ dicere· cadite ſuꝑ nos· et collibꝯ· cooperite nos:
qui ſi in viridi ligno hoc faciũt. hoc ẽ ĩ me qui ſũ lignũ viride vi
rens cũ virtute ĩ arido· quid fiet. hoc ẽ in populo iudaico· qui ẽ
ſine humore grẽ· Figura Iudicũ· 11· legit̃. ꝙ ſodales filie iepte
plangũt cũ ea virginitatẽ in mõtibꝯ. alia figura legit̃· 4 re· 24·
ꝙ cantatrices replicabant lamentationes Ieremie ſuꝑ Ioſiam·
Natura Iacobꝯ ſcribit· ꝙ turt̃ lamentat̃ ſuũ quãdiu viuit: ſeq-

bat aũt ihẽſũ turba multa ꝛc: vñ dat intelligi ꝙ nõ ſolũ de ga-
lilea ſed etiã de irl'm deuote feie ſeqbant. ⁊ dixit. nolite flere. q.
d. veſtras penas ↄſiderate. qꝛ ſic a vobis crudel' iniuſticia egreſſa
eſt. ſic in vos grauis pena deſeuiat et ꝑ hoc inuitat eos ad pñiam
vt futurã precaueãt vltionẽ. qꝛ ẽ magis flendũ ꝙ iniqtas pre-
ualet ꝗ̃ ꝙ iuſtus occidit. Nã bonus ſolũ patit̃ in corpe. iniqu9
vero in vtroqꝫ. ſ. in corpe et aĩa. iuſtus etiã ꝑ mortẽ euadet car-
cerẽ. impius vero viuens mortu9 eſt captus a peccato. Et poſt
hoc ꝙ dixit non ẽ credendũ ꝙ dixerit nec ꝓpter deſtructionẽ ci-
uitat̃ nec ꝓpter edificationẽ flere deberent. ſed potius de ingrati-
tudine et ꝑiculis aĩaꝝ. et ſic multe fleuerũt ꝓpter cõpatientiã
et turpiſſimã mortẽ quã paſſus ẽ. cũ et adhuc multi ſũt qui ho-
die flent audita paſſione et nõ vt vitã eoꝝ emendare velint.
vel ꝓpter peccata. et hoc factũ eſt ꝑ titũ et veſpaſianũ. qui poſt
xp̃i paſſionẽ ꝑ. xlij. annos deſtruxerũt ciuitatẽ. et vendiderunt
xxx. iudeos ꝑ denario. dixit g̃ nolite flere ſup me. q. d. nõ opor-
tet ꝙ ille lugeat̃ qui ſponte patit̃. ſed flete ſup filios veſtros: Du-
cebant̃ aũt et alij duo nequaꝫ cũ eo vt interficerent̃: hoc fecerũt
in ↄfuſioneꝫ xp̃i quaſi eſſet vnus ex illis. Sed ꝑmiſſione diuina
hoc factũ eſt ꝓpter dictũ ꝓphete. Iſa. 54. Et cũ iniquis deputat9
eſt. voluit etiam dñs hoc fieri vt ſciret̃ ꝙ ꝓ peccatoribꝫ pateret̃.
Mat. 9. Nõ veni vocare iuſtos ſed peccatores. qñ eoꝝ duo erãt
in carcere cũ ioſeph quoꝝ vnus ſaluabat̃ et alt̃ ↄdemnabat̃. et
hec eductio ab antiq̃ inoleuit. vñ caym eduxit abel cũ vellet eũ
occidere. Gen. 4. et leui. 24. Blaſphemus ꝑcipit̃ educi: et poſt
ꝗ̃ venerũt in locũ qui dicit̃ caluarie. hebraice golgata: dicebat̃
aũt iſte locus caluaria a ↄtentu. qꝛ ibi ſuſpenſoꝝ ⁊ punitoꝝ mlt̃a
iacebãt caluaria .i. capita crinibꝫ denudata: tũc dabãt ei bibe-
re vinũ mirratũ et non accepit: et tũc primo crucifixerũt illos
duos latrones. ſ. diſmã et ieſmã. vt ipſe ihẽſus videns eoꝝ pe-
nã et gemitũ audiret in corde imminente paſſione plus et vehẽm-
tius cruciaret̃: poſtꝗ̃ crucifixiſſent illos duos nequã xp̃m exue-
runt. et nudũ dorſetenus ſup durã crucẽ ꝓiecerũt: et videt̃ qui-
buſdã. ꝙ expoliatio veſtiũ fuerit vna de maioribꝫ et acutioribꝫ
xp̃i paſſionibꝫ: cũ exuebat̃ veſte ĩmediate cutẽ eius ↄtingente:
veſtis ſeu tunica fuit fortit̃ imbibita vulneribꝫ et cruẽtat̃ ictibꝫ
flagelloꝝ. vñ qñ dñs fuit illa tũica violent̃ et feſtinant̃ expo-
liat9. ↄuulſa fuerũt et renouata ĩ eo oĩa vulnera. quibꝫ veſtibꝫ ĩ-
bibita fuit. ⁊ ita videt̃ fuiſſe crudelior paſſio xp̃i. ⁊ acutioris do-
loris. ⁊ forte grauior ꝗ̃ actual' flagellatio. aut vulneꝝ inflictio. vt
pꝫ in exõ aliq̃r declaratũ. ſi ei modica lana l' pãnicul9 in recenti

vulnere aut inaperto vlcere ꝯgelatur. et inde violent̃ ãt cũ fe-
ſtinacõe extrahit̃ longe maioꝛ doloꝛ ſentit̃. quã in vulneris in-
flictione ymmo intollerabil̃. q̃ſi ſentit̃ doloꝛ in nr̃a groſſa carne
ex tali extractione pãniculi de vno vlcere. quanto ergo maioꝛ
fuit doloꝛ. in nobiliſſima xp̃i carne. vbi ex multis vulnerib9 ex-
traxerunt tunicã iſtã. feſtinant̃ inimici crudeles et imiſericoꝛdes
hoies: Et ꝑmo dexterã manũ cũ claui groſſo cruci affixerũt. ita
ꝙ foramẽ crucis impleuit intm̃ ꝙ ſanguis inde exire vix potuit
deinde ſiniſtrã funib9 attraxerunt. vt ſcd̃o foramĩ aptarent quã
ſilr̃ immõ cruci affixerũt. et qꝛ humoꝛ naturalit̃ q̃rit exitũ vbi pars
coꝛpis ledit̃ ⁊ qꝛ tot9 ſãguis coꝛpis ſupaſcendit v̓ſus brachia
ita ꝙ coꝛp9 dñicũ admodũ vm̃9 v̓mis curuatũ ꝑmãſit. Illi v̓o
pedes funib9 traxerũt ad foramẽ īferi9 crucis. Ita ꝙ coꝛp9 ſacrum
velut coꝛda ī cithara diſtractũ fuit tũc ipletũ ẽ illd̓ p̃s. 21. fode-
rũt manus meas et pedes meos. ſilr̃ dinũauerũt oīa oſſa mea.
Itẽ dicit Anſh. ꝙ foramen non fuit in terra. ſed in petra. vt eo
durius caderet. Et dicit ꝙ iſte claues nõ fuerunt accute ſʒ denſe
et ſpiſſe ita ꝙ ꝑtranſierũt carneʒ abſq̃ ſanguine. qꝛ exire non
potuit ꝓpter ſpiſſitatẽ clauũ ſanguis. Et dũmõ ſic miſerũt cadẽ
tunc ꝑmo exiuit ſanguis Item crucifixio facta eſt in terra iacẽte
poſtea xp̃m ſic crucifixũ. leuauerunt cũ cruce. vt dicit Ihero. et
Innocen Et hoc repñtat hodie eccl̃ia in hoc ꝙ in die paſceues
crux deoſculando iacet in terra. Iſta at̃ leuatio fuit maxime do-
loꝛis eo ꝙ tunc lacerabant̃ vulnera manuũ et pedum ex graui-
tate coꝛpis. Ita ꝙ hũndant̃ de nouo ꝓfluxerunt: Et eſt notã-
dũ ſc̃m Nicol. de lyra. ſup dicto pſal. ſcilʒ foderũt manus ⁊c̃. Qꝛ
qñ aliquis affigebat̃ cruci. tunc ꝑus accipiebat̃ mẽſura coꝛpis
ſui. a manu ad manũ ſc̃m latitudinem. et a ſcapulis vſq̃ ad pe-
des ſc̃m longitudinẽ. vt in ligno crucis fierent foramia. ꝑ que
claui poſſent facilius tranſire. et ſic etiã factũ fuit de xp̃o quãdo
tunc vna manus. fuit affixa humoꝛes ꝯcurrerũt ad locũ illũ vt
ſup̃ dictũ eſt Sed querit̃ vtrum trib9 tm̃ aut q̃tuoꝛ clauib9 xp̃s
affixus fuerit cruci et putat̃ a mult̃ verſimilib9 eſſe ꝙ trib9 tm̃
vno ſcilʒ ꝑ manũ dexterã alio ꝑ ſiniſtrã. ⁊ tercio ꝑ ambos pedes
ſimul Putandũ nanq̃ eſt ꝙ q̇cquid doloꝛoſius aut ꝯtumelio-
ſius inueniri poterant in fligẽdũ in crucifigendo xp̃ʒ ꝑfidi iudei
fieri iuſſerũt. Moleſti9 autẽ eſt crura ita toꝛqueri vt vno clauo
ambo pedes latioꝛe vulnere ꝑforent̃ cũ acerbioꝛi violencia ꝯcuſ-
ſionis ⁊ ꝯfractõiſ. veriſimile etiã videt̃ nõnullis auctoꝛẽ pudici-
cie nudũ doꝛſetenus cruci ſupiectũ nõ extendiſſe. ſe ſecreta natu-
re celando ꝯuolu iſſe crura pedibus ꝯplicatis atq̃ ſic coaptatos

pedes feſtinantes· crucifixores vno clauo pfodiſſe ⁊ nullo ſubie
cto pedibꝫ appodiamēto eos· vſqꝫ ad rectū columne crucis cru
deliſſime extorſiſſe· huiꝰ exemplū hēmus in picturis et ymagi
nibꝫ crucifixi. Qꝫ et Anſh. vult hec mgr̄ Nicol: Tunc crucē cū
corpe eleuauerīt aliqn̄tulū a terra. et ipam cū corpe ad terram
cadere pmiſerunt· Ita ꝙ oīa vulnera pmo ceperunt cruentare
largiſſime· Tunc crucē in altū erexerunt. Ita ꝙ iſti duo latro=
nes pendebant. vnus a dextris· alter a ſiniſtris· In medio autē
pēdebat dn̄s qſi peior omnibꝫ· vn̄ vſus Imparibꝫ meritis pen=
dent tria corpa ramis: Diſmas et geſmas in medio diua maie
ſtas Alta petit diſmas infelix infima geſmas Et dn̄s pendebat
tribꝫ horis ꝙ fuit exceſſiui doloris nimis· qa ex pondere magni
virilis et pfecti corpis· ſic affixi cruci in locis neruoſis·et maxi=
me ſenſibilibꝫ ſciꝫ in manibꝫ et pedibꝫ ·et ſic pēdentis ſine ſuſtē
taculo alio valde augebat̄ dolor· et fatigebat̄ corpus atqꝫ lace=
rabant̄ et extēdebant̄ vulnera manuū et pedū. vt inde emana
rēt copioſi riuiſanguinis pcioſi et doloroſi· ⁊ ignominioſa fuit
mors xp̄i· Primo ex cōditione loci in quo crucifixus· qui fuit de
ſpectus fetidus ꝓpter cadauera malefactoꝝ qui ibi occidebant̄
Scdo ex modo mortis qꝛ crucifixio fuit tunc turpiſſimū genus
mortis· ſic̄ ſcriptū eſt Deu· z· Maledictꝰ q̄ pēdit in ligno Ter
cio ꝓpter nuditatē xp̄i· Ipm nanqꝫ nudū ſuſpēderūt ad crucē ꝙ
non ſolet fieri· niſi pſonis valde vilibꝫ ⁊ adiectis Quarto ꝓpter
ſocietatē qꝛ inter duos malefactores fuit crucifixꝰ· et h̄ eſt factū
in iudeoꝝ mala intencōe· Volebant em̄ per hoc inducere ꝓplo
ſuſpicōem ꝙ iħus eſſet pnceps· et principal' in eoꝝ factis. xp̄us
aūt ſic voluit fieri· vtinā in eo impleret̄ illud Yſa· 53: Et cū ini
quis deputatus eſt. et vt p hoc nobis qui eſſe debuimꝰ eterna
liter ſociȷ̄ demonū mereret̄ vt fieri poſſemꝰ ſocii angeloꝝ note=
tis ibi· Et pmo dexterā ⁊c· ꝙ illa extentio manuū in cruce p mo
dū crucis ſignificat̄ in miſſa· qn̄ poſt eleuacōem dr̄· vn̄ memores
nos ⁊c· vn̄ qn̄ ſacdos dic̄ hec vba tūc p modū crucis ad vtraqꝫ
cornua altaris extendit manus· hitu corpis manuū xp̄i extēſio
nem in cruce repn̄tans. nihilominꝰ p hoc inſinuās· ꝙ xp̄us pro
iudeis ⁊ gentibꝫ paſſus ē· qui in vtriſqꝫ cornibꝫ altaris deſignati
ſunt· Sed erectio xp̄i in cruce ſignificat̄ in miſſa qn̄ copꝰ dn̄i eleuat̄
q· d· ſacerdos· videte deum ⁊ hoiem, qui p nobis pependit in li=
gno· vt exhibeatis ei reuerenciā qui p nobis ſaturatus ē cōtu
melȷ̄s et obprobrȷ̄s· Sequit̄ pmū vbum iħus at̄ dixit: pr̄ di
mitte illis qꝛ neſciunt q̄d faciūt· ps· 34. Retribuebāt mala mihi
pro nobis. et odiū p dilectione· et Yſa· 53· Ipſa pcta multorū

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tulit. et pro trangreſſoribus orauit: Ecce quomodo agnus iſte innocens et manſuetus in omnibus preſſuris verbuȝ noue benedictionis qḋ a ſeculo non eſt auditum ſup̄. inimicos ſuos ex habundancia pietatis effudit dicens: pr̄ ignoſce illis ꝛc. et in hoc bonus doctor fecit ꝙ prius facē docuit. naȝ Mat. 5. dixit diligite īimicos vr̄os. bn̄facite hijs qui oderūt vos. et orate pro pſequētibꝰ et calūniantibꝰ vos. qḋ ergo v̊bo iuſſit hoc mō̄ implet ope. vt nos doceat verbo et exēplo. O xp̄iane reconde diligent̄ in corde tuo. hoc v̊bū et quocienſcūqȝ ſeuiūt ꝯtra te īimici tui memorare illiꝰ v̊bi dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i et ſic ipſe orauit p̄ occiſoribꝰ ſuis. ita et tu. ipſius exemplo ora p̄ detractoribꝰ et q̇buſcūqȝ adu̇ſarijs tuis Et circa hoc qḋ dicit: qꝛ neſciunt quid faciūt dic Nicol. de lira. ꝙ erāt ibi aliq̇ ſīplices et illiterati a ſacerdotibꝰ iudeorū decepti qui pſeq̄bant̄ xp̄m zelo legis et p̄ iſtis orauit xp̄us. Alij aūt erant literati q̇ ip̄m eſſe chriſtum pbabilit̄ cognouerunt ſeu cognoſcere debuerunt. ſȝ ex exodio et inuidia fuerūt excecati. et xp̄m pſecuti ſūt. vſqȝ ad mortē. et p̄ illis non orauit dn̄s. huius orōnis figurā p̄miſit Moyſes dux pp̄l̄i. Exodi. 32 dicens aut dimitte eis hāc noxā aut dele me de libro in quo me ſcripſiſti. alia figa Nume. 16. ſcribit̄ ꝙ Aaron ſtās inter mortuos et viuos. orabat p̄ pp̄l̄o viſu Moyſi vn̄ dicitur ibidē. dixit moyſes ad aarō tolle thuribulū ꝛ hauſto igne de altari mitte incēſū deſup̄ pgēs cito ad pp̄l̄m vt oras p̄ eis. huiuſmodi figuras poteſtis dilatare iuxta hyſtorias ſic placet ſeq̄t: Erat aūt q̇ſi hora ſexta cū crucifixiſſent eum: Scripſit pylatus titulū in quadā carta qua affixit tabule et poſuit ſup̄ crucē iſtā tabulā more romanoꝝ. qui ſup̄ caput damnati ponebant ſp̄ cauſā dānationis Erat aūt ſcriptū. Jhus in quo exp̄mit̄ nomē ꝓpium nazarenus. quo ad pr̄iaȝ qꝛ ibi fuit nutritus rex iudeoꝝ. in quo exp̄mitur cauſa mortis hūc ergo titulū multi iudeꝝ legerunt. qꝛ ꝓpe ciuitatē erat locus vbi crucifixus eſt ih̄s. et erat ibi ſcriptū grece hebraice et latine. Gloſa vt hoīes qui de diu̇ſis ptibꝰ orbis ad feſtū paſce venerāt poſſent illū legē: dicebāt ergo pylato pontifices iudeoꝝ qꝛ videbāt ꝙ tal̄ modus ſcribendi redūdabat in v̇ecūdiā iudeoꝝ. ꝛ maxie ꝓpt̄ gētiles. q̇ h̄ v̊bū erāt reportaturi ad diu̇ſas ptes orbis Et iō voluerūt titulū ſic corrigere: Sed qꝛ ip̄e dixit rex ſū iudeoꝝ h̄ eī̄ mō nō ſanaret ī verecūdiā eoꝝ. rn̄dit pylatus. ꝙ ſcpſi ſcripſi. milites v̊o cū crucifixiſſent eū acceperunt veſtimēta ſua et fecerūt q̄tuor ptes vnicuiqȝ militi ptē et tunicā: figa huiꝰ Geñ. 38. fr̄es Joſeph nudauerūt eū tunica talari et polimita veſtis ſic dicta ꝓpt̄ multos colores ꝛ ymagines

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rotundas: qui potius a rotunditate dicit: Erat autē tunica in
conſutilis ſubtilis deſup contexta ꝑ totū. dixerūt ergo ad inuicē nō
ſcindam9 eā. ſʒ ſortiamur de illa cuius ſit. vt ſcriptura impleat
dicēs. ps. 21. ꝑtiti ſūt veſtimēta mea ⁊ in veſte mea miſerūt ſortē
Et milites hoc fecerūt. vt dic̄ Jo. 19. ſed alia veſtimēta in q̄tuor
ꝑtes diuiſerūt. Tunica illa inconſutilis facta fuit ꝑ totū. de illo
opꝫe quo fiūt bireta et q̄dam cirothece a beata v̓gine. que fecit
ſibi eā in puericia. et cū xp̄o creuit. Cuius v̓tutis fuit illa tunica
videte in lambardica .i. legēda ſanctoꝝ de paſſione dn̄i ante fi-
nem. Jſti milites fuerūt ſerui et ſtipendarij veroꝝ militū honoris
vocant̄ tn̄ milites. de hoc videatis. in hyſtoria triū regū. ca. 29
et ibi q̄uo fiūt milites paganoꝝ. O milites dyaboli ſatellites.
vbi eſt qđ docuit vos Jo. bap. dicens. Luc. 3. nemine cōcuciatis
in ꝑſona ledendo neqꝫ calūniā faciatis. famā tangendo. ⁊ cōtenti
eſtote ſtipēdijs vr̄is. tēpalia nulli iniuſte auferendo. Ecce nūc cru
delit̄ dn̄m gl̄ie denudaſtis. vn̄ pānū q̄ pingit̄ circa lūbos dn̄i
bt̄a v̓go mr̄ ei9 de capite ſuo ſūptū tradidit Seq̄t̄ i mat. ca. 27
Preteūtes aūt blaſphemabāt eū mouentes capita ſua et dicētes
vach qui deſtruis tēplū dei et in triduo reedificas illud. ſalua te
ip̄m ſi filius dei es. deſcēde nūc de cruce. Silr̄ et p̄ncipes ſacdo-
tum illudētes cuꝫ ſcribis et ſenioribꝫ dicebāt. Alios ſaluos fecit
ſeip̄m nō pt̄ ſaluū facere. ſi rex iſrahel eſt. deſcendat nūc de cruce
et credim9 ei. cōfidit in deū liberet eū nūc ſi vult. dixit em̄ qꝛ fi
lius dei ſū Jdip̄m ⁊ latrones q̄ crucifixi erāt cū eo īproperabāt
ei. noterꝫ ibi. ⁊ credim9 ei. iero. fraudulēta fuit illa ꝓmiſſio ma
gis fuit ſurgēs de ſepulchro. et nō creditis ei. Gre. Qui de cruce
deſcendere noluit. ſurrexit de ſepulchro plus fuit mortem reſur
gendo deſtruere q̄ꝫ vitam deſcendendo ſeruare. ibi: Si rex iſrahel
eſt deſcendat de cruce. ⁊ credim9 ei. hoc dixerūt ad inſtigationē
dyaboli. qui cōſiderans leticiā pr̄m in limbo paciam maximam
in xp̄o ꝛc. vt ſup̄ dictū eſt ibi: vbi vxor pylati miſit ad pylatū
et libent̄ ip̄m liberaſſet. et liberacōēꝫ nr̄am impediuiſſet. Am.
O ſtulti et ceci grex ſacdotū nūquid tua vincula pn̄t tenere quē
celū non pt̄ cape. an impoſſibile eſt ei de ꝑuo ſtipite deſcendere
qui deſcendit de celi altitudine. Tūc ibi in idip̄m ⁊ latrones ꝛc
improꝑabāt ei. dic̄ Luc. 23. vnus de hijs q̄ pendebant latroni
bus blaſphemabat eū dicens: Si tu es xp̄us ſaluū fac teip̄m et
nos. rn̄dens aūt alter increpabat illū dicēs. neqꝫ tu times deum
q̄ in eadem damnacōe es. et nos quidē iuſte naꝫ digna factis
recepim9. hic vero nihil male geſſit. et dicebat ad ih̄m. dn̄e me
mento mei dū veneris in regnū tuū. Et dixit ei ih̄us. amē dico

tibi· hodie mecū eris in ꝑadiso: in fruicōe deitatis· quā habent
beati vbicūq̧ sunt· in illo latrone Ex serio euangelij· q̄tuor sūt
ↄsideranda· ṗmū caritas fratna· qꝛ aliū latronē xp̄m vituꝑantē
redarguit· dicēdo ei vt sup̄: neq̧ tu times deū: in est· ẜ corde et
ore ↄfessio ꝓprii pc̄ti et excusacō xp̄i· qd̄ tāgit͛ sup̄· ibi: ꝛ nos q̇
dem Terciū qd̄ fuit est magna fides· eo q̄ nec ꝓpter acerbitatē
pene quā sustinebat nec ꝓpter infirmitatē corꝑis q̄ in xp̄o vide
bat ↄfessionē v̓e fidei dimisit· ẜ firmit͛ corde credidit· et ore cō
fess9 est ip̄m regnaturū in scl̄a· vere mag̃ fuit fides qd̄ ↄfitebat͛
esse dn̄m imꝑpetuū regnaturū· eū quez vidit secū morientē· et
quē Petrus negauerat· q̇ viderat eū sepissime· miracula facie̅-
tem Quartū fuit fortis spes btitudinis· ꝑcipiende ab eo· quaꝝ
vtrūq̧ innuit͛· ꝑ hoc dixit ad ih̄m: dn̄e memēto mei· dū vene-
ris in regnū tuū: Et ē notandū q̄ nō accipit͛ hic ꝑadisus· pro
illo orto voluptatis· in quē posuit dn̄s adam et euam· a ṗnci-
pio nec ꝑ celo empirreo· ẜ ꝑfruicōe beata· quā habuer͛t sancti
p̄res· in descensu xp̄i ad inferos· mox em̄ vt dn̄s expirauit ip̄e
ẜm aīam ad inferos descendit· et eodem die aīa illius latronis
etiaꝫ illuc ꝑuenit· et factus fuit ꝑticeps illius beatifice fruicōis
cum xp̄o et sc̄tis p̄ribus in limbo· vt sic sociaret͛ in gloria ei quē
desiderabat· cū esset in pena· et vt videret in maiestate quē hic
ↄfitebat͛· positū in infirmitate Ecce q̄ꝫ pius et dulcis est ih̄us q̇
cito exaudit· cito ꝓmittit· et cito dat· et plus q̄ꝫ petatur: Quis
ergo desperabit de tam pio exauditore· de taꝫ celere ꝓmissore·
de tam ꝓmpto redditore· de tam largo datore· certe nullus de-
sperabit· qui sic hic latro detestari vult pc̄ta· ꝛ se toto corde ad
deum ↄuertere· vn̄ dicit Amb· pulcherrimū at͛ datur affectāde
conu̓sionis exēplū· q̄ tā cito latroni venia relaxat͛· cito cogno
scit dn̄s· qꝛ cito ille ↄuertit͛ ꝛ vberior est grā q̄ꝫ p̄catio· Semꝑ
em̄ dn̄s plus tribuit q̄ꝫ rogat͛· Jlle eteniꝫ rogabat· vt memor sui
esset· dn̄s at͛ ait: amē dico tibi hodie mecū eris in ꝑadiso: vita
em̄ est esse cū xp̄o· et vbi xp̄us: ibi regnū· hec ille· Aduͤtite hic
id qd̄ dicūt illa duo magna luīaria· Gracian9 de pn̄ia dis· 7· ca
pitulo nullus· Et Petr9 lombardi· quarto sn̄ia dis· 20· de illo
latrone i hec que sequunt͛ v̓ba· multū sera fuit latronis ↄfessio
sed nō fuit sera indulgēcia· ẜ licet latro veniaꝫ meruisset in fine
de oī cmine nō tn̄ dedit baptizat͛ꝫ peccandi· ꝛ ꝑseuerādi aucto
ritatē ꝛc̄· tūc em̄ baptizat9 est scꝫ baptismo flamis· cū tūc ṗmo
xp̄m in cruce ↄfessus est· Sequit͛ Jo· 29: Stabat at͛ iuxta crucem
ih̄u mr̄ eius· et soror mr̄is eius Maria cleophe et maria mag-
dalene: cū vidisset ergo ih̄us mr̄em ꝛ discipulū stanteꝫ quem

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

diligebat·dicit mr̄i ſue: mľr ecce filius tuus. deinde dicit diſci
pulo. ecce mr̄ tua. Et ex illa hora accepit eā diſcipulus in ſua
q̄ſi dicēt ad mr̄ez: tu me filio corꝑalit̄ ꝓuaris iō dilectū tibi ai
cum tuū in filiū trado. et de eius p̄ñcia meā interim abſenciā cō
ſolaris eodem affectu eū diligas· eadem pacia ip̄m ſubportes.
eadez diligencia ſibi ꝓuideas. quaſi vnigenitus eſſet. et q̄ſi ad
diſcipulū dicēt· Jo· tu me pr̄e ſpoliaris et ego tibi mr̄em meaz
cariſſimā trado in mr̄em· quā eodē affectu· dilige et venerare ea
dem ꝯfidencia ab ea q̇cquid volueris poſtula· eandē beniuolen
ciam ab ea expecta· quā ſolet vnigenitus a mr̄e ſua ſanct9 Jo
ſeph. vt ſcola· hyſ. reperitur mortuus fuit· 13. kal. ap̄lis anno
incarnacōis dñi· 29· vñ beata v̇go deinde fuit ſub cuſtodia filij
vſq3 ad pſſionē vbi eā io. ꝯmēdauit alias dñs· ioſeph illā iniu
riam nō feciſſet· q2 ſibi ꝯiugē abſtuliſſet et alteri ꝯmendaſſet· O
bone iħu quomō dulciſſimā mr̄em tuā que te caſte ꝯcepit dili
gent̄ nutriuit· dulciter lactauit· ita rudit̄er alloq̄ris dicēs· Ecce
mľr ₢c· v̇e nō erat ħ tp̄s dulcit̄ loq̄ndi nec mr̄is nomē expmē
di· Credit̄ ſi dulcit̄ locutus fuiſſet cor v̇gis crepuiſſ3 heu q̄lis cō
mutatio. datur hic ſeru9 ꝓ dño· diſcipulus ꝓ mgr̄o. piſcator
pro dei filio· S3 mirat̄ quomō mat̄ dñi· plena triſticia ſtare po
tuit. nō crederez niſi euāgeliſta manifeſte dicēt: Stabat at̄ iux
ta crucē ₢c· et plus crederem ꝑ firmitatē fidei q2 in triduo mortis
in ea fides ſola inextincta ꝑmāſit. Si ad ſolā eſtimacōem mor
tis ſic ꝯtremuer̄t viſcera illius mulieris· cuius filiū Salomon· 3·
regum· 3· ſcindi iuſſit dicēs· Afferte mihi gladium· multo forti
us ꝯtremuerūt viſcera· ⁊ omnia membra illius. beatiſſime vir
ginis marie· dū ſtaret iuxta crucē· ⁊ ocul carnalib9 videret. iħm
dilectiſſimū ſuū filiū· caſte ꝯceptū· diligētiſſime nutritū: ſepius
amplexatū· et crebro oſculatū. p9 ſputorꝝ ſordes· poſt alaparꝝ
ictus· p9 flagellorꝝ ꝑcuſſiones· poſt ſpinarꝝ punctiones. diris
clauis. ſtipiti crucis affixū· et ibi trib9 horis ꝑdentē atrociſſime
cruciari. Et ſine dubio aucta fuit xp̄i paſſio aſſiſtencia ꝑdilecte
mr̄is ſue· q̄ntā deſolatā et ineſtimabili plenaz merore. ſub ara
crucis ſtare vidit. ꝯploſis manib9· lacrimoſis ocul· ⁊ q̄rula voce
ꝯp̄t qđ cū iā ꝓpinqu9 erat morti adhuc ſue paſſiois ⁊ acerbiſſime
mortꝭ q̄ſi oblit9 ꝯpaciēti mr̄i· ſic ꝯpaſſus ē· vt in vltio ſpū ꝯſti
tutus eā ꝯſolaret̄· ⁊ de ea diſponēt q̇mō ħ manē deberet dicēs
Mľr ecce fili9 tu9: ach q̇s pt̄ hec ſiccis ocul cogitare figa thob·
13· legit̄ q2 thob· moriēs filio ſuo ꝯmēdauit mr̄ez· alia. 1· re· 22
ſcbit̄ q2 dauid ꝑegnari cupiēs· ſuos regi moab ꝯmiſit: ſeq̇t̄· in
Jo. 19· ca: p9 ſciens iħs q2 oia ꝯſūmata ſēt vt ꝯſūmaret̄ ſc̄ptura
dicit: Sitio. punitis omnib9 mēbris aliis ip̄ius domini. reſta
bat adhuc punire etiā linguā qđ factū ē· q2 ſequit̄ in textu· Jo·

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vas ergo poſitū erat aceto plenum. Jlli aūt ſpongiā plenam
aceto yſopo circūponentes obtulerūt ori eius ꝛc. quod accepit
ad bibendum. ſed ad guſtandū ſolum. quia ad penam lingue.
ſufficit potum guſtare. Et vt recitat Nicola. de lyra ſup Mat.
ſcribitur in quodā libro. qui apud iudeos intitulatꝰ liber iudiciū
ordinarioꝝ. Quia Salomon dixit Prouē. vlt. Date ſiceram id ē
potum inebriatiuū morientibꝰ ⁊ vinū hijs qui amaro aīo ſunt
vt bibant ⁊ obliuiſcantꝰ egeſtatis ſue ⁊ doloris ſui non recordē-
tur amplius. Jdeo ex hoc ſumpta occaſione. ſeniores iudeoꝝ
ſtatuerunt. vt dampnatis ad mortem darentꝰ vinū aromaticum.
ad bibendum vt paſſionē facilius tollerarent. et in irlm erant
ꝑſone deuote ac compaſſiue et ille hoc vinū dederant ex deuo-
tione. Judei aūt nimia crudelitate moti hoc vinū datū pro xp̄o
et alijs duobꝰ crucifixis acceperunt ſibi ⁊ loco eius poſuerūt ace-
tum cū felle mixtum. qđ dn̄s ſolū guſtauit. vt impleretur illud
quod ſcriptū eſt ps̄. 68. dederunt in eſcam meā fel. ⁊ in ſiti mea
potauerūt me aceto. Circa qđ dicit Augꝰ. in ſermone de paſſio
ne ꝓpinator fontiū. potator aceto. mellis dator. cibatꝰ felle. fla-
gellatꝰ remiſſor. condemnatꝰ venia. Jlluditur maieſtas irridetur
virtus. ⁊ largitor imbriū ꝑfunditur ſputis. Et eſt notandū ꝙ
licet dn̄s noſter tūc vere ſitierit eo ꝙ fere ꝑ totius ſacramēti ſa-
nguinis ſui effuſionē ſiccatus habuit oſſa. ſic cremium arefacta
ſcḋm illud ps̄. Aruit tanq̄ꝫ teſta virtus mea. et oſſa mea tanq̄ꝫ
cremiū aruerunt. fuit em̄ ſanguis xp̄i quaſi exhauſtus ꝑ ſudo-
rem ſanguineū ⁊ ꝑ extractionē ſanguinis. in flagellacōe. coro-
natione. manuū ⁊ pedum ꝑforatione. ⁊ tandem in lateris apiti-
one. Jn cuiꝰ ſignū vt dicit Nyco. de lyra. poſt ſanguinē exiuit
aqua. ad oſtendendū ꝙ corpus remanſit q̄ſi ſine ſanguine ⁊ are
factū. putandū tn̄ eſt. ꝙ non dixerit. ſitio. ad petendum potum
quo corꝑalem extingueret ſitim. qꝛ ſciebat ſe mox corporaliter
morituꝝ. ſed dixit. ſitio. vt ꝑ guſtationem amari potus puni-
retꝰ lingua. vt adimpleretꝰ predicta ſcriptura. ⁊ etiā vt ꝑ hoc ſi-
gnificaret ardorem caritatis ſue ad nos que caritas fecit ipſum
feruentiſſime deſiderare nr̄am ſalutem. ſic ſiciens mlto ardenciꝰ
deſiderat potū q̄ꝫ eſuriens cibuꝫ. Quis em̄ an̄ paſſionē petiuerit
a ſe transferri calicem vt nō biberet illū. i. paſſionē vt eam non
ſuſtineret. ſignificans nobis ꝑ hoc magnitudinem tunc future
et de ꝓpinquo imminentis ſue paſſionis quā natura vehementer
horruit. Ex potato tn̄ iam calice. i. ꝯſumpta iam fere paſſione di-
xit. ſitio. volens ꝑ hoc ſignificare ꝙ tantus fuit amor ipſiꝰ ad
nos ⁊ ꝙ tm̄ ſitiebat. i. ꝙ tam feruenter et vehem̄ter deſiderabat

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſalutem hũani generis ꝙ etiã paratus fuiſſet ſi opus foret ad-
huc maiora ꝓ nobis ſuſtinere tormenta. Et ad ꝓpoſitum dicit
quidã deuotus doctor Anſhe. O ineffabile verbũ creator celi ⁊
terre mariſq;. fons ortorum. puteus aquarum viuentiũ. homo cla-
mat. ſitio. O virgo clementiſſima q̃ olim infantiã filij tui lacta
ſti vbere de celo pleno quõ ſuſtinẽ potes ꝙ filius tu9 clamat ſi-
tio. O pie dñe quid ſitis. fortaſſis aĩa tua ſitit ad deũ fontẽ vi
uum. ſitio inq; ad oĩs qui in circuitu meo ſunt. Sitio ad te pr̃
vt reſpicias hodie de ſolio maieſtatis tue. in me filiũ tuũ cũ la-
tronibus morte turpiſſima ↄdemnatuz pro peccatoribꝫ. ⁊ tu dñe
reſuſcita me ⁊ da mihi bñdictionẽ ꝓ maledictione iac hodierna
et clarifica me claritate quã habui apud te prius q̃ȝ mũdus fieret
Sitio iterum ad te vt ſanguine ⁊ aqua de latere meo fluentibꝫ ex
tinguere digneris flãmeuz gladium cherubin quẽ collocaueris
ad cuſtodiendaz viam ligni vite. vt oibus in me credentibꝫ pa
teat liber introitus in regnum tuũ. Sitio iterum ad te vt omnib9
crucifixoribꝫ meis vere penitentibꝫ ignoſcas. quia neſciunt q̇d
faciunt. Sitio iterum ad te mater mea vt oĩs fideles meos poſt
deceſſuz meũ pietatis viſceribꝫ foueas doctrinis ⁊ exemplis vt
candela alios in amore meo accendas. Sitio ad te vt omnibus
peccatoribꝫ te per meã neceſſitatez. paſſionem. reſurrectionẽ flagi-
tantibꝫ miſcdie ſinũ aperias. nunq̇d ampli9 ſitis. Sitio ad vos
O angeli vt amando hũano generi indefeſſe ſeruitutis obſeq̇a
non dedignemini exhibere. ſi eñ ego dñs ⁊ mgr̃ veſter coram
oculis vr̃is tanta picula ſuſtineo. q̃ntomagis vos tenemĩ eorum
neceſſitatibꝫ famulari q; hoc facere poteſtis ſine glorie vr̃e detri-
mento. Sitio ad vos o demones vt oĩs aĩas fidelium meorũ
mihi ſine dilatione reſtituatis q̃s in regione vmbre mortis de-
tinetis vt amplius falcem vr̃am in meſſez meam non mittatis
nec eos q̇ in fide paſſionis mee baptiſati fuerint ꝓ culpa primi
parentis includatis vr̃is carceribꝫ. Sitio amplius ad vos oĩs
qui tranſitis ꝑ viam videte ſi eſt dolor ſič̃ dolor me9 vt ſcin
datis hodie cor vr̃m ꝑ cõpaſſionez. quia ꝓ nobis hodie ſciſſum
eſt corpus meũ. q; a planta pedis vſq; ad verticem capitis nõ
eſt in me ſanitas. caput meũ coronatũ eſt ſpinis. applicate ↄtra
ſupbiam peccatorum. os meũ potatũ eſt felle ↄtra guloſos. manus
mee expanſe ſunt ad dandũ. ↄtra auaros corpus meũ datũ eſt
ad flagellandũ ↄtra luxurioſos. Sitio ad vos peccatores vt mihi
lacrimas deuotõis ꝓmetis ex intimo corde vr̃o ne fruſtra labo
rauerim. ⁊ vt aĩas vr̃as mihi ſoli ſeruetis illibatus. dign9 eſt
eñi mercenarius mercede ſua. Luce. 10. Sequit̃ in iohe. 19. ca.

Cum ergo accepiſſet ihūs acetum dixit. conſūmatū eſt. hoc eſt
ꝑfectum ⁊ cōpletū eſt teſtimoniū ſcripture que de me loquens
dicit. dederunt in eſcā meā fel ⁊ in ſiti mea potauerūt me aceto
pſ. 68. Saluū me fac deꝰ ⁊ ꝯſūmata ē oīs ſcriptūa q̄ loquit̄ de
me paſſuro. ⁊ ꝯſūmatū eſt opus redemptōis hūani generis.
Ecce quō caput nr̄m pro pctīs noſtris acerbitatē paſſiōis ſu-
ſtines vſq̄ ad ꝯſūmationē oīm ſcripturaꝝ que de eius paſſi-
one erant. pacienter ꝑſeuerauit. ita ⁊ nos ſi huiꝰ capitis mem
bra ſumus. in oībus nr̄is laboribꝰ. in omnibꝰ nr̄is aduerſitati
bus. virtutē ꝑſeuerancie ſeruemꝰ. ⁊ ad finem nr̄m ꝑuenientes
mereamur ab eo recipe ſplendorem ſempiternū. q̄ꝫ nullus adi-
piſci poterit niſi in bonis vſq̄ ad finē ꝑſeuerauerit. omēs enim
virtutes currunt ad premiū. ſola tn̄ ꝑſeuerantia coronat̄. ſequit̄
A ſexta aūt hora tenebre facte ſunt vſq̄ ad horam nonā. Hiero.
dicit. Elementa cōpatiunt̄ creatori ſuo. ſequit̄ Mar. 15. Et ho
ra nona exclamauit ihūs heloi heloi lamazabatani. qđ eſt inter
pretatū. deus meus deꝰ meꝰ vt q̄d dereliq̄ſti me. Illa verba ꝓ
tulit voce magna ⁊ nō ex impacientia aliqua qm̄ nullam oīno
habuit. imo in tota paſſione ſua nec aliqđ ſignū impacientie
oſtendit. Vnđ dicit btūs Pe. dū malediceret̄ nō maledicebat
dum pateret̄ non cōminabat̄. ſed per hoc qđ ſic clamans dixit
deus meus deus ⁊c. magnitudinū ſui doloris quē pro nobis ſu
ſtinuit oñdit. hūanitas nanq̄ xp̄i tota fuit torrenti penalitatū
immerſa. ita vt eius ſenſualitatē ⁊ omnes aīe vires. excepta
ſuꝑiori portione rōnis impetus paſſionū q̄ſi torrens inebriaret
⁊ repleret. ⁊ hoc nobis dn̄s ſignificauit. cū in cruce clamās dixit
deus meus ⁊c. Non eſt ergo derelictio illa referenda ad abſolutōem
vnionis ꝑſonalis. ita q̄ tunc hūanitas fuerit dimiſſa ⁊ a diui-
tate ſeꝑata. dn̄s em̄ nihil eoꝝ que aſſūpſit dimiſit. ſꝫ referenda
eſt illa derelictio ad hoc q̄ diuinitas expoſuit hūanitatē paſſioni
bus ſine defenſione ⁊ ꝓtectione. ac ſi nō fuiſſet ſibi vnita. ſecus
fuit in paſſionibꝰ alioꝝ ſanctoꝝ qui dolores ex diuinis ꝯſolatio
nibꝰ et ꝓtectionibꝰ non ſenſerūt. vt tres pueri in camino ignis.
Dan̄. 3. Vn̄ hic derelinquē nō eſt aliud q̄ꝫ diuinitatē. ſua poten
cia non ꝓtegere hūanitatem a ꝑſequentibꝰ. dicit em̄ glo. deus
dicit̄ eū deſeruiſſe ī morte. q̄ꝛ ꝓtcti ꝑſequentiū eū expoſuit ſub
traxit ei ꝓtectionē. ſꝫ non ſoluit vnionem. Item vult mgr̄. 3.
ſniaꝝ di. 21. vbi dicit fateam̄ vt ibi. vel q̄ꝛ totus mōs eū dere-
liquerat ꝑter v̄ginē mariā ⁊ latronē q̇ ſoli crediderūt in eum
vt dic̄ mgr̄ in ſcola. hiſto. ſequit̄ Mat. 27. Quidā aūt illic ſtan-
tes ⁊ audientes dicebāt. heliā vocat iſte. n̄ intelligētes hebraicū

Ceteri vero dicebant ſinite videam9 an veniat helias liberãs eũ
Marcus dicit. ſinite videamus ſi veniat helias ad deponenð eũ
Et ſequit̃ in Mar. Jh̃s aũt emiſſa voce magna expirauit. Mat.
dicit. Jh̃s aũt iterũ clamans voce magna emiſit ſpũm. Sup ver
bo. voce magna. dicũt aliqui q̃ dixit p̃o ſub miſſa voce hũc p̃s
In te dñe ſperaui ñ ↄfundar ineternũ. Cum aũt puenit vſq; ad
hunc locũ. In man9 tuas ꝛc. dixit vt Lu. 23. ð: et clamans vo
ce magna ih̃s. ait. pr̃ in man9 tuas ↄmendo ſpm̃ meũ. Et h̃. ð
Expirauit. Jo. 19. ð. Et inclinato capite tradidit ſpm̃. Aduer
tenð q̃uis ih̃s ſciret aĩam ſuã pr̃i ſũme ↄmendatam. paulo tñ
añ. hoc eſt p9 vltimã cenã dixit diſcipulis ſuis. venit princeps
mðí. ſathanas ⁊ in me ñ habebit quicq̃. Jo. 14. Voluit tñ i ar
ticulo mortis pr̃i aĩam ſuã ↄmendare. ⁊ hoc ad nr̃aʒ erudicõeʒ
ſed vt nos doceret q̃ terra ⁊ cinis ſum9 vt diſceremus ſpm̃ nr̃m
in mortis articulo manib9 eẗni pr̃is ↄmendaȓ. ne ab hui9 mðí
pñcipe in eius exitu ð corpe ↄphendanẗ. vñ dicit mgr̃ in ſcola.
hiſto. legit̃ demoneʒ ſtetiſſe ſup brachiũ crucis ⁊ ↄſideraſſe an
xp̃s aliquã pc̃ti maculaʒ hr̃et. 93. ſigura. 2. Machab. 14. legit̃
q̃ raſias in alto ſtans oĩa interiora ſua in celũ piecit dicens. Te
inuoco dñatoreʒ oĩm vt mihi h̃ reddas in die dñi. ⁊ ſic mortu9
fuit. Quis ñ rapit̃ in ſpeʒ impetrandi remiſſionẽ ſuoꝝ delictoꝝ
attendens in corpis xp̃i diſpoſicõʒ. caput h̃ʒ inclinatũ ad oſcu
landũ. brachia extenſa ad amplexanð. manus pforatas ad dã
dum. latus pforatũ ad diligendũ. pedes fixos ad nobiſcũ ma-
nendũ. corpus expanſuʒ ad ſe totũ impendendũ. ſequit̃. Et ec
ce velũ templi q̃ð erat appenſũ añ ſancta ſc̃toꝝ ſciſſũ eſt in duas
ptes vt dicit Mat. a ſũmo vſq; deorſũ. in ſignũ q̃ iudei ampli9
non erant digni ſacerdocio. Vel etiã in ſignuʒ q̃ p mortem xp̃i
ablatũ eſt impedimẽtuʒ quo ſecreta padiſi videri phibebanẗ ſic
velum ſecreciora templi opiebat. Dicebat ioſeph9 virtutes an-
gelicas p̃ſidentes quondã templi tũc piter exclamaſſe. trãſeam9
ex hĳs ſedib9: Terra mota eſt: in ſignum q̃ corda nr̃a dñt tre
mẽ ⁊ ↄpati xp̃o vt dic̃ Hiero Dis creata xp̃o moriente ↄpatit̃
ſol obſcurat̃. t̃ra mouet̃. petre ſcindunt̃ monumẽta aperiunt̃. ve-
luʒ diuidit̃. ʒ heu ſolus hõ non ↄpatitur. p quo ſolus xp̃s pa
tit̃: Et petre ſciſſe ſunt. in ſignuʒ q̃ corda nr̃a in pc̃tis pdurata
dñt frangi p ↄtritioneʒ: et monumẽta apta ſũt. in ſignũ q̃ pc̃ta
nr̃a peſſima dñt apiri p oris ↄfeſſiõeʒ. Sʒ querit̃ q̃re añ morteʒ
dñi ſigna facta fuer̃t in celo. vt obſcuratio ſol̃. ⁊ p9 fuer̃t facta
ſigna in t̃ra. q2 añ mortẽ p̃cipue cognoſcebat̃ in celo. p9 mortẽ
aũt eius noticia cepit dilatari in t̃ra. et multa corpa ſc̃toꝝ q̃ dor-
mier̃t ſcʒ ſigno mortis ſurrexerũt ⁊ exeuntes de monumẽtis p9

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

reſurrectiõeʒ eius venerũt in ſcam ciuitatẽ ſcʒ irl'm ⁊ apparuerũt
multis teſtantes de dñica reſurrectione. vt fuerũt illi duo viri ge-
mini fr̃es filij ſymonis iuſti q̇ annis. 40. in t̃ra quieuerũt et cũ
dño ſurrexerũt. vt habet̃ in euan° nicodemi. Centurio gentil' .q̇
ſub ſe centũ milites hẽbat. ⁊ qui cũ eo erãt cuſtodiẽtes ihm. vi-
ſo terre motu ⁊ hijs q̃ fiebant. ⁊ ꝙ ſic clamãs expiraſſʒ qḋ fuit
ſupnatũale. timuit valde. dicens. vere hõ iſte filius dei erat. et
turba eoꝝ qui ſil' aderãt ad ſpectaclm iſtud. ⁊ videbant q̃ fie-
bant ꝑcucientes pectora ſua reuertebant̃ ſcʒ in irl'm. Et hoc viʒ
ꝙ dixit centurio. ſignificat̃ in miſſa p⁹ meõriaʒ mortuoꝝ qñ ſacer-
dos ꝑcutit pectus. d. Nobis. ⁊ ꝑ illud nob etiã ſignificã ɔfeſſio
⁊ ɔtritio latronis in ipſo paſſionis arti°. increpantis alteꝝ. et
dicens. memento mei dñe. ſequit̃. Erant aũt ibi mlieres a longe q̃
ſecute erãt ihm a galilea miſtrantes ei inter q̃s erat maria mag
dalena. maria iacobi ⁊ ioſeph. et mr̃ fi. zebedei. Crib. diſcipuli
fugierũt. mulieres aſtiterũt ⁊ oĩa ɔſiderauerũt. nõne fuit ibi mater
dñi. ita certe ipſa fuit ibi. ⁊ potuit illa doloroſa mr̃ dicere illud
Tre. i. O vos om̃s q̇ tranſitis ꝑ viã attendite ⁊ videte ſi ẽ dolor
ſilis ſic dolor me⁹. ⁊ ſequit̃ in Jo. 19. ca. Judei ġ qm̃ paraſceue
erat vt ñ remanerẽt in cruce corpa ſabbato. erat em̃ magn⁹ dies
ille ſabbati rogauerũt pilatũ vt frangerent̃ eoꝝ crura ⁊ tollerẽ-
tur. Venerũt ġ milites ⁊c. Jlla que ſeqũt̃ ſunt recepta ꝑtim ex li-
bro qui d' vita xpi. ⁊ pie ſũt credenda aut deuote imaginanda
Dũ maria mr̃ dñi cũ iohe ⁊ ceteris mulierib⁹ morã facerent apd̉
crucẽ dñi. ecce armati multi veiebant de ciuitate irl'm v̉ſus eos
Tunc dña ⁊ om̃s qui cũ ea erant ſurgunt ⁊ aſpiciunt eos veni-
entes renouat̃ dolor. creſcit timor. dicit mr̃ dñi O fili mi q̃re rede-
unt iſti? quid amplius tibi facẽ volunt. nõne te occiderũt fili mi.
putabam ipſos ſauciatos de te. ſʒ vt video adhuc te mortuum
pſequunt̃ fili mi neſcio q̇d faciã. ⁊ dña ⁊ om̃s cũ ea exñtes ive-
runt ⁊ poſuerũt ſe añ crucẽ dñi. appinquantes aũt illi cũ furore ⁊
ſtrepitu magno. ⁊ videntes latrones adhuc viuere. fregerunt
eis crura. occidũt deponunt ⁊ velociter in foueã ꝓiciunt. redeũ-
tib⁹ aũt illis v̉ſus dñm ihm timens mater ne ſil'e facerent filio in
multa hũilitate eleuatis manib⁹ in celũ. vultu lacrimabili. ⁊ vo-
ce rauca ſic alloquit̃ eos dicẽs. Viri fratres rogo vos ꝓpter deũ
altiſſimũ ne me ampli⁹ ꝑturbare velitis ĩ dilectiſſimo filio meo
ego em̃ ſum meſtiſſima eius et ſcitis ꝙ nunq̃ꝫ vos offendi. nec
aliquã iniuriã vobis intuli. ⁊ ſi filius me⁹ viſus eſt vobis ɔtrius
ipſum peremiſtis ⁊ ego remitto vobis oẽm iniuriam et offen-
ſaʒ hanc tñ miſcdiaʒ mecũ facite ne ɔfringatis membra eius vt
eũ integre tradã ſepulture. videtis em̃ ꝙ iã dudũ mortuus eſt.

Sed vnus militū lancea latus eius aperuit. et ꝯtinuo exiuit
ſanguis ⁊ aq̄. vt d̄ Jo. 19. dicit mgr̄ in ſcola. hiſto. in hec verba
Et q̄ lanceauit eū vt tradūt quidā. cū caligaſſent fere oculi ei9
⁊ caſu tetigiſſet oculos ſanguine clare vidit. tunc videns h̄ mr̄
doloroſa femina cecidit int̄ brachia marie magdalene. iohēs
aūt lacrimabili gemitu aſſūpta tñ audacia inſurgit ꝯ illos. d.
eis. Viri neq̄ſſimi q̄re hanc impietatez facitis. nōne videtis q̄
mortuus ē: quaē vultis etiā hanc mr̄ez occidē. diſcedat̄ quia
nos ſepelīem9 eū. Tunc illi. ſicut dño placuit receſſerunt. et vt
Jo. dicit. Facta ſūt hec vt ſcriptura impleret̄. Os non cōminue
tis ex eo. excitat̄ dña. ſurgit querit q̄d ſit de filio ſuo dilectiſſio.
Rñdent nō eſſe factā ꝯ eum aliquā nouitatez ſuſpirat ⁊ anxiat̄
⁊ potuit bñ dicere cū ꝓplo. ad Ro. 9. Triſticia eſt mihi magna
et ꝯtinuus dolor in corde meo. ⁊ reſpiciens filiū ita vulneratuz
dixit: quis dabit capiti meo aquā. ⁊ ocul̄ meis fontē lacrima
rum ⁊ plorabo filiū meū ſic occiſū ⁊ vulneratū die ac nocte ex-
tinctū eſt lumen oculoꝝ meoꝝ ⁊ lucerna cordis mei. ⁊ cū da-
uid vociferabat. ve mihi fili mi ve mihi. Et cū Job dicebat. miſe
remini mei miſeremini mei ſaltē vos amici mei. O fidelis anima
hec bñ ꝯſidera q̄tiens hodie mortua eſt mater dñi. certe tociens
quociens ꝯtra filiū ſuū videbat nouitatē fieri. vide nūc imple-
tur in ea q̄d ſibi dixit ſymeon. Luc. 2. Tuaz ipſius inq̄t aīam
gladius ptranſibit. nam pluries hodie hoc ſibi ꝯtigit. ſed nūc
vere filij corpus ⁊ matris aīam huius lancee gladius pforauit
hijs pactis poſuit ſe mr̄ dñi ⁊ ceteri oīs in terra ꝓpe crucē. neſci
unt q̄d facere dñt corp9 dñi deponere ⁊ ſepultūe tradē neq̄unt
quia carent inſtrumentis ⁊ inſufficientes ſe ſentiūt recedere dño
manente in cruce verent̄ ⁊ non audent. ⁊ diu ibi manere nō va
lent. q̄ declinabat iam ſol ad horas veſptinas. vndiq̄ȝ eos pre
munt anguſtie. O mitiſſime deus quō pmittis mr̄em tuaz mīe
dñam ex oībus electā. mōi ſpeculū ⁊ miſeroꝝ reclinatorium ſic
anguſtijs vexari. ⁊ doloribꝰ maximis intus ⁊ extra cruciari. tē-
pus eſt vt reſpicias eam oculo mīe ⁊ pietat̄. Et eſt hic aduer
tenduz ꝙ oīs q̄tuor euangeliſte loquunt̄ de ioſeph ab aroma
thia quō ipſe petijt corpus ih̄u a pilato. Mar. dic. 15. cap. Et
cū iam ſero factū eſſet q̄ ꝓpe erat paraſceue. q̄d eſt añ ſabbatū
venit ioſeph ab aromathia nobilis decurio id ē vn9 de ordine
curie. vel vn9 q̄ hȝ curā ſup̄ decē. q̄ ⁊ ipſe erat expectans regnū
dei. ⁊ audacter introiuit ad pilatū ⁊ petijt corpus ih̄u. Pilat9
aūt mirabat̄ ſi iā obiſſet ⁊ accerſito centurione interrogauit euz ſi
iā mortu9 eēt. q̄d cū cognouiſſȝ a centuriōe donauit corp9 ih̄u
Joſeph aūt mercatus eſt ſindonē ⁊ deponens eū inuoluit in ſin
donem ⁊ poſuit eū in monumento ⁊c̄. Jo. 19. dicit. Poſt hec aūt

rogauit pilatū ioſeph ab armathia· eo ꝙ eſſet diſcipulus ihū
Occultus aūt ꝓpter metū iudeoꝝ vt tolleret corpꝰ ihū· ⁊ ꝑmiſit
pilatus. Venit aūt ⁊ nicodemus qui venerat ad ihm nocte pri
mū ferens mixturā mirre ⁊ aloes· q̄ſi libras centū. Acceperunt
ergo corpus ihū ⁊ ligauerunt linthxis cū aromatibus. ſic mos
iudeis eſt ſepelire ꝛc. Conſequenter notetis alia que etiā pie ſūt
imaginanda ac deuote meditanda. Cuꝫ aūt maria ioſeph ⁊ cetere
mulieres ſic manerent circa crucē dn̄i· iteꝝ alios plures venien
tes viderunt ꝑ viaꝫ de irl'm. tūc omnes ſurgunt cū magno ti-
more· qꝛ timuerant iteꝝ nouitateꝫ fieri cum corꝑe ihū. O deus
q̄nta eſt afflictio hodie marie ⁊ illoꝝ qui ſecū ſunt. circūſpiciens
autem iohēs dicit. Ecce hij ſunt ioſeph ⁊ nicodemus. Tūc dn̄a
gauiſa dixit· benedictus dn̄s deus nr̄ qui mittit nobis auxiliū
memor fuit nr̄i ⁊ non reliquit nos. fili mi occurras eis· qꝛ veni
unt nobis in auxiliū noſtꝝ. Vadit ergo iohēs obuiā eis velo
citer· ⁊ attingentes ſe ad inuicē amplexant̄. erūpebant lacrime
⁊ triſticia fuit eis magna. Et in multa triſticia queſiuit ioſeph
quō eſt. Cui iohēs dic̄. dies ſuos clauſit extremos. Joſeph cō-
ſequenter querit: quis eſt cū dn̄a· ⁊ quid eſt de alijs diſcipulis
Cui iohēs· ille mulieres ſunt cū ea· ⁊ nullus diſcipuloꝝ hodie
comparuit. Querit de hijs qui contra dn̄m facta ſunt· ⁊ narrat
eis iohēs flebili voce omnia ⁊ ſingula. Cum aūt veniſſent ꝓpe
crucē genuflectentes adorauerunt dn̄m· ⁊ accedentes ad dn̄aꝫ
⁊ ſocias eius reuerenter ſunt recepti cū debita inclinatione vtri
uſqꝫ. ſingultus ſpirituꝫ intercipit ⁊ aīe vires· meror abſorbens
vocales meatus anxietate precludit. tandem dū dn̄a faciē ⁊ pe
ctus fluuialibꝫ lacrimis irrigaſſet ſingultuoſa voce dixit. benefe
ciſtis ꝙ adueniſtis ⁊ fateor vobis· quia in aduentu veſtro viſuꝫ
eſt mihi nouā oriri lucem. neſciamus ergo q̇d facere debemus.
Jlle ꝑ me vobis retribuat qui bonoꝛuꝫ retributor eſt op̄m. At
illi dixerunt· dolemus ex toto corde nr̄o de his omnibꝫ q̄ ꝯtra
dn̄m facta ſūt. preualuerūt impij ꝯtra iuſtū libenter eripuiſſemꝰ
eum a tanta iniuſticia ſi potuiſſemꝰ· ſaltē hoc modicū obſequiū
dn̄o et mgr̄o noſtro preſtabimꝰ prona volūtate. poſt mlt'a col
loquia greſſus oīs direxerūt ad deponendū dn̄m de cruce. Cuꝫ
Anſhe· Cum ioſeph deponeret corpus xp̄i de cruce· maria ſta-
bat ſurſuꝫ reſpiciens· vt cū brachiū ſolueret tangeret et oſcula
retur illud· quod ⁊ fecit. Et cum depoſitus eſſet de cruce· poſue
runt eum ſuper terram bene ad tres paſſus de cruce· Et maria
caput eius in ſinum recipiens amariſſime etiam flere incepit.
dicens. heu dilectiſſime fili qualem conſolationem modo habeo

quia moꝛtuū te coꝛam me video. Tūc occurrens iohēs euange
liſta cecidit ſup̲ pectus xp̄i· dicens. heu heu de iſto pectoꝛe pota
bam dulcia pocula· mō amara triſtia ꝛ lamentabilia. Tū maria
magdalena plus oībus alijs flere cepit ſup̲ dn̄m ſuū dicens· O
quis mihi nunc pcc̄a dimittit· q̇s me mō excuſabit apud ſymo
nem phariſeū. Luc·7·et apud ſoꝛoꝛe3 meā· tūc ioſeph et nico
demus receperūt coꝛpus dn̄i vnctū et inuoluerunt ſyndone mū
da ꝛ tradiderūt ſepulture· vt eſt mos iudeis ſepelire: Erat aute3
vt dicit iohēs in loco vbi crucifixus eſt· ortus ꝛ in orto monu=
mentū nouū in quo nondū quiſq̄3 poſitus fuerat. Aug9 dic̄ in
vtero marie nemo an̄ xp̄m nec poſt xp̄m conceptus eſt· ꝛ ita in h̄
monumento nemo an̄ xp̄m neq̄3 p9 ipſu3 ſepultus eſt· exciſum
de petra. ibi ergo ꝓpter paraſceue iudeoꝝ· q2 iuxta erat. poſue
runt ihm̄ ꝛ ioſeph ꝛ nicodemus ſcd̄m Aug· Cū iam ad ſepulcꝝ
xp̄i coꝛpus poſitū eſſet· triſtis mater ſe ſup̲ ſepulcꝝ ꝓſtrauit· et
adeo lamentabilit̄ ꝛ amariſſime fleuit· q̄ omēs qui ibi aderant
vna cū ea fleuerunt. tūc iohēs eam leuauit ꝛ duxit eam quaſi
violenter in ciuitatē. Et dicit beatus Bern̄· q̄ maria fuit adeo
·i· in tm̄ debilitata q̄ opoꝛtuit q̄ inter manus diſcipuloꝝ tanq̄3
ſemiuiua de cruce ad domū poꝛtaret. Cum ergo mr̄e3 xp̄i vide=
ret ꝓplus communis ciuitatis irl̄m hn̄tem veſtem aſperſa3 ſangui
ne· ſicut apud crucē ſteterat· ꝛ ſanguis ſup̲ eam ſtillauerat vna
nimiter ei cōpaciebant̄ dicentes. O q̄nta iniuria eſt facta hodie i
hierl̄m· in iſta pulcerrima dn̄a· ꝛ eius filio. pie credit̄ q̄ deuoti
ioſeph ꝛ nicodemus inuitauerint dn̄am ad ſuas hītationes ·et
q̄ in multa reuerencia ſepauerint ſe ab inuicem. ꝛ q̄ maria mag
dalena ſiſt̄ ꝛ martha inuitauerint dn̄am ad bethaniā. ſed Jo=
hannes duxit eam ad domū irl̄m· in qua dn̄s fecit cenā ꝛ ibi
ſcd̄m mgr̄m in ſcolaſtica hiſto· hītabant vndecim apl̄i ceteri autē
diſcipuli ꝛ mulieres hītabant circūquaq̄3 p̲ diuerſa hoſpicia vſ=
q̄3 ad feſtum penthecoſtes. Vn̄ in eodem feſto d̄. Recūbentibus
vndecim diſcipulis·i· comedentibus in illo cenaculo ap̄paruit illis
ihs. Et vt dicit lucas in fine ca·23: Et ſabbato quid ſiluerunt
ſcd̄m mandatū. Mat· dicit in fine ca·27· Et aduoluit ſaxu3 ma=
gnū ad oſtiū monumēti ꝛ abijt· Erat aūt ibi maria magdalena
ꝛ altera maria ſedentes contra ſepulcꝝ. Amb· vt poſt congruo tp̲e
poſſent vngere coꝛpus ihū· Raba. Alijs notis ad ſua redeūti
bus ſole mulieres q̄ ardencius amabāt· obſequia funeris inſpicie
bant expectantes qd̄ ꝓmiſerat. ꝛ ideo p9 reſurrectionē ipſis ꝓo
ap̄paruit ibi· ꝛ aduoluit ſaxū hoc factu3 eſt oꝛdinacōe diuina circa
xp̄i ſepulturam poſitū fuit coꝛpus xp̄i in monumentu3 exciſum

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

de petra et non ex multis lapidibus edificatum· ſcȝ ne dicerent
iudei q̄ furtim ſublatum eſſet corpus domini Item in monumē
tum in quo nonduȝ quiſq̄ȝ poſitus fuerat. ne aliquis alius ſur
rexiſſe diceretur: Item aduolutus eſt lapis magnus· Vnde
Mar· vltimo Erat autē q̇ppe magnus valde: ne iudei poſſent
dicere q̄ furtim aut per violenciam· aut per fraudem ablatum
fuiſſet corpus xp̄i· Notetis q̄ in canone ſancte miſſe recolitur
memoria dominice paſſionis xp̄i· et generaliter eorum que ſunt
geſta in ebdomoda· ante feſtum paſce· vnde poſt eleuationem·
corporis xp̄i ſacerdos moroſe retrahit corpus chriſti ⁊ ſuper cor
porale ponit. per hoc ſignificans. q̄ xp̄us de cruce depoſitus in
terram fuit collocatus· et in ſindone munda inuolutus. Item
notetis q̄ poſt memoriam mortuorū· ſacerdos facit tres cruces·
ſuper calicem coopertum dicens: Sanctificas· Viuificas· Bene
dicas ⁊c· ſignificans per has· ſm̄ Innocenciū· q̄ crucifixio chri
ſti· facta eſt et conſūmata ſpatio trium horarum: Vnde hora ter
cia clamabant: Crucifige· Sexta manibus gentilium eſt tradi
tus et crucifixus: Hora nona expirauit· Item poſt in miſſa ſa
cerdos facit tres cruces ſuper calicem dicens: Per ipſum. et cum
ipſo· et in ipſo ⁊c. Ille tres cruces· ſm̄ Jeronimū· ſignificant· tres
cruciatus· quos xp̄us ſuſtinuit· ſciȝ paſſionem compaſſionem
et propaſſionem· paſſionem in corpore· compaſſionē in corde
propaſſionē in mēte. de paſſione in corpe. ꝑus dictū eſt in vno
themate Tren. 1· O vos omnes qui tranſitis per viam ⁊c. de cō
paſſione dictum eſt· quia pro crucifixoribꝫ orauit dicens· Pater
ignoſce illis· qꝛ neſciunt quid ⁊c· De ꝓpaſſione mentis dixit
dn̄s apoſtolis dicēs: Triſtis eſt aīa mea ⁊c: Poſt ſacerdos facit
duas cruces a latē calicꝭ ſeu extra calicē dicēs· eſt tibi deo prī ⁊c
vt in canone Ille ſignt duo ſacmenta que de latere dn̄i fluxerūt
viȝ aqua regeneratōis· ⁊ ſanguis redemptōnis· Iuxta teſtimo
niū Jo. dicentis: vnus militū. lancea latus eius aperuit: Ille
due cruces ſignificant etiam aliud· ſm̄ Jero. vt patet in officio
miſſe· Et aliqui ſacdotes in fine illorū ſignorū. tangunt calicem
cum oſtia· ꝑ quod ꝑcuſſio lateris xp̄i cū lancea militis deſignatur
Remotio et depoſitō corꝑalis ſeu lapidis de calice ſignificat q̄
velum templi ſciſſum fuit a ſūmo vſq̄ȝ deorſum· Et q̄ ſacerdos
finit alte orationem dicēs: Per omnia ſecula ſeculorum ⁊c· ſignt
ſm̄ Jero· q̄ xp̄us magna voce clamādo emiſit ſpm̄ dicens alta
voce. pr̄ in manus tuas cōmēdo ſpm̄ meū hic finit canō miſſe· et
ſacerdos cōſeqnter p̄facōez et dn̄icaȝ orōnē alta voce ꝓnūciat et
ꝑlmad orōnē inſtigat Cūa ūt ſacdos dic. ꝑ oīa ſecula ſeculo
rū vna cum dyacono tunt aſtante· ⁊ adiuuante leuat calicem

modicum de altari: Et poſtea cum dicit: Preceptis ſalutaribus
&c. Deponit ſimul hoſtiam cum calice. Altare enim ſig̃t crucem
vt dicunt doctores. Et depoſito hoſtie et calicis. illud ſignificat
quia venit Joſeph ab aromathia venit et Nycodemus. et im-
petrauit corpus ih̃u a Pylato. et illi duo ſimul leuauerunt de
cruce deponẽtes in ſepulchro. et quia aduoluerunt lapidem ad
oſtium monumẽti. Dyaconus ſuper os calicis corꝑoale. ſeu
lapidem reuoluit. Calix enim ſig̃t ſepulchrum. Et calix tectus
xp̃us ſepultum. Item qñ ſacerdos finit orõnem dñicam. et cho-
rus rñdet. Sed libera nos a malo. tunc ſubdyaconus repñſentat
patenam dyacono inuolutã: ⁊ dyaconus eã reuolutã repñtat
ſacerdoti oſculando manũ eius dextram. ſac̃dos poſtea cum ea ſi-
gnum ſancte crucis ſibi in pectore vel alias in facie facit. et eam
poſtmodũ oſculat̃. et poſt hoc iterũ deponit lapidem ſeu corꝑa-
le. qꝛ poſt luctũ paſſionis. ad gaudiũ ꝑuenit̃ reſurrectionis. Jd-
circo nũc in geſtibꝰ ſacerdotis. dñice reſurrectionis hyſtoria reco-
litur. hy ergo dyaconus ſubdyaconꝰ et ſacerdos. tam numero
q̃ʒ miſterio repñtant illas ſc̃tas tres m̃lieres. de q̃bꝰ. mar. vlti-
mo Sed ꝙ ſac̃dos ſub ſilentio dicat illã orõnẽ que ſequit̃: Pat̃
nr̃. viʒ libera nos q̃ſ dñe Illud ſilẽciũ ſig̃t ſabbatũ. q̊ corpꝰ
dñi in ſepulchro q̇euit et quo mulieres ſiluer̃t iuxta illud Lu.
penultimo. in fine Et ſabbato q̇dem ſiluerũt ẜm mandatũ. ʒ q̊
ẜm carneʒ quieuit in ſepulchro. ẜm aĩam deſcendit ad inferos.
vt fortior ſuꝑueniens fortẽ ſpoliaret armatũ. Tunc ibi: ʒ vnꝰ
militũ: Notetis ꝙ ſeꝑatim fit ↄſecratio corpis ⁊ ſanguinis xp̃i
ad denotãdũ ꝙ ſanguis chriſti in paſſione ſeparatus fuit a cor-
pore. Primo ſubtilis ſanguis. per ſanguineũ ſudorem. Secun-
do groſſus per flagellacõem. Tercio ſanguinis capitis. ꝑ coro-
ne ſpinee impreſſionẽ. Quarto ſanguinis neruorum. ꝑ clauorũ
infixionem. Quinto effluxit ſanguinis alens cor et vitã. ꝑ lan-
cee infixionem. Et ſic totus ſanguis extractus et ſeꝑatus fuit
a corpore chriſti. Et ideo in memoriam illius fit ſeꝑatim conſe-
cratio corporis et ſanguinis. Et dicit beatus Auguſtinus. Vi-
gilanti verbo euangeliſta Johan. capitulo. 19. vſus eſt. vt nõ
diceret latus eius ꝑcuſſit aut vulnerauit. Sed aperuit vt illic
quodãmodo hoſtium panderetur: Vnde eccleſie ſacramenta
manarunt. ſine quibus ad vitam. que vere vita eſt non intrat̃
Vnde ſubdit euangeliſta Johan: Et continuo exiuit ſanguis
et aq̃: Ille ſanguis in remiſſionẽ fuſus eſt pctõrũ. Illa aq̃ ſalu-
taris tẽꝑorat poculũ hoc ẽ lauacrũ p̃ſtat. ⁊ potũ hoc ꝑnũciabat
ꝙ in latẽ arche Noe hoſtiũ facẽ iuſſus eſt q̇ itrarẽt aĩalia. q̃ nõ

erant pictura diluuio quibꝫ ꝑfigurabatur eccleſia. ꝓpter hoc pri
ma mulier facta eſt de virili latere dormientis. ⁊ hic ſecūdꝰ adā
inclinato capite dormiuit in cruce. vt inde formaret̄ coniux eius
per id quod de latere dormentis effluxit. O mors vnde mortui
reuiuiſcunt. quid illo ſanguine mundius. quid illo vulnere ſa=
lubrius. hoc ille ad propoſitū. dicit Criſto. ꝙ ſanguis hirci ca
lidꝰ recēter effuſus. etiā adamātē frāgit. Ita nr̄i hirci ſciꝫ ſalua
toris xp̄i ſāguis p̄cioſꝰ p̄cordial' amore calidꝰ ⁊ ꝓ nr̄a oīm ſalu
te de corde ac toto corpe effuſꝰ ē. ñ ſolū corda adamatiua debet
frāgē imo veriꝰ omīb pessimā i nob̄ iueteratā maliciā. debꝫ ſua
gr̄a miſericorditer eradicare et etiam in bona vita cuſtodire. lo
qui plus et longius vere tn̄ tacere adhuc nō expedit. Sequit̄
textus: Mat. 27. circa finem: Altera at̄ die que eſt poſt paſce
uen. i. poſt ꝑparationē paſce. ſciꝫ poſt ſextam feriam in qua ꝑpa=
rabāt neceſſaria ꝓ ſabbato: conuenerūt principes ſacdotū ⁊ phari
ſei dicētes ad pylatū. dn̄e mō p̄mo vocāt eū dn̄m Et h̄ merito
vt rege et dn̄o vero interempto in ſuitutē aligenarum redige=
rentur. Recordati ſumus qꝛ ſeductor ille dixit. non ſufficit ſce=
lus mortis. niſi etiam poſt mortem famā laterent. Et ideo dicūt
ſeductor ille dixit. adhuc viuens. poſt tres dies reſurgā. Iube
ḡ cuſtodire ſepulchꝝ. vſqꝫ in dieꝫ terciū. Iero. diligencia eoꝝ
nr̄e fidei profuit. qꝛ quanto amplius ſeruat̄ tanto magis v̇tus
reſurrectionis oſ̄ditur. Ne forte veniāt diſcipuli eius. ⁊ furen=
tur eum. et dicant plebi. ſurrexit a mortuis. et erit nouiſſimꝰ
error peior priore. Rabanus. ignoranter verum dicit. qꝛ peior
erat. infidelitas reſurrectionis. q̄ꝫ crudelitas paſſionis. Cōfitent̄
ergo plane. quia prius fuit error in domini nece: Ait ergo eis
pylatus: habetis cuſtodiam. Ite et cuſtodite. ſicut ſcitis: quaſi
diceret. non tractabo de hoc. faciatis vos quod vultis Illi autē
abeuntes a pylato. accepta licencia. et habita cuſtodia de gen=
tilibꝫ monuerunt ſepulchrum: ſciꝫ cuſtodia hominū. ſignantes
ſigillis ſuis. ſiue annulis ſuis lapidem cum cuſtodibꝫ: qui erat
in hoſtio monumēti. vn̄ acceſſus erat in ſepulchruꝫ: p̄ntibus cu
ſtodibꝫ. In h̄ etiam apparuit malicia eoꝝ: q̇ etiā in cuſtodibꝫ nō
confidūt et inſup ſigilla poſuūt. Sed nōne ſabbatū erat. ergo
tranſgreſſi ſūt ſabbtū. r̄nſio maiora tranſgreſſi ſūt. ideo de mi=
nore nō curauerūt. q̇d aut̄ accidit illis cuſtodibꝫ. patet Mat.
vltio. et ſic patet ꝙ rex angeloꝝ et creator celi et terre. ꝓ nob̄
hodie mortē amariſſimā ſuſtinuit. et nos a ptāte dyaboli libera
uit. perutilis ꝓ nr̄a ſalute eſt meōria paſſionis. q̇d oſ̄dit multi
plicit̄. vn̄ finis ſactiſſime miſſe eſt meōria paſſionis xp̄i. Et dic

Albert9 magn9 ꝙ ſimplex recordatio ſeu meditatio paſſionis xpi plus valet ꝙ̃ ſi aliqͣs integrū ānū ieiunaret in pane et aq̄ Vel ſi cottidie flagellis vel vͣgis cederetur ad effuſionē ſanguinis vel ſi cottidie legeret pſalteriū vnū. Item in corde ſancti Cipriani figura ſancte crucis apparuit quia in maxima reuerencia paſſionis dn̄i habuit. Et quid ſit de ſancto Franciſco et qualiť xpi ſtigmata portauit in eius legenda reꝑitur. vn̄ ad ꝓpoſitū legiť ꝙ quidā heremita depcabať dn̄m. vt ſibi reuelaret cuiuſmodi ſeruiciū ſibi acceptabilius eſſet. Et ecce cum quadaʒ vice oraret in ſua cella. audiuit vocem et admirans. exiuit et vidit hominē nuduʒ nimiū afflictum frigore. dentes ſibi ſonabant. ⁊ totus miꝛabiliť trepidabat habēs ſuꝑ ſuam ſcapulā magnam crucē quā ꝑ terram vix poſt ſe portauerat: Tunc ille interrogabat eū dicens. Tu qͥs es. Cui ille ego ſum xpus. Et ille. O domine ad quid veniſti. At ille qꝛ tu me cōpuliſti. orando vt tibi oſn̄derē carius ſeruiciū. et acceptabilius qd̄ tibi oſn̄di. vt iuuas me crucem meā portare ſciʒ paſſionē meam in corde portando. et ſic diſparuit Legiť etiaʒ in dyalogo ceſarij. ꝙ quidā p̄ma de ordine regulariū tp̄e quodaʒ tanto ſopore fuit oppreſſus ꝙ niſi cicius dormiret moreret̄. qui cum in lecto ſe reclinaſſet. mox quidē conuerſus affuit dicens dn̄e. cuʒ licencia vr̄a vado. Et ille quo vadis. qui rn̄dit ad deum vado quia mortu9 ſū hac hora et prior Cum multi ꝑfecti tranſeunt ꝑ purgatoriū. quid eſt ꝙ tu tam abſolute dicis te ſtatim iterū eſſe ad deū At ille hēbam conſuetudinem. vt quociens ꝑtranſirem crucifixo hanc dicere orationeʒ dn̄e ꝑ illam amaritudinem quam ſuſtinuiſti in cruce maxime quando aīa tua egreſſa eſt de corꝑe tuo. miſerere anime mee. quando egreſſa fuerit de corꝑe meo Et exaudiuit orationem meā dn̄s meiqꝫ miſertus eſt. et ait prior quō fuit tibi morienti. q̄ rn̄dit mihi videbať ī agonia ꝙ tot9 mūd9 eſſet lapis vn9 et pmeret pectus meū. Itē erat quidā ſatis auſterā et ſtrictam ducebat vitam. ſed non ſm̄ ſcienciā dei. i. voluntatē. Naʒ iſte frater non comedebat cibos hominū ſed pecorum. Ipſe eniʒ ſūmo mane finitis ſuis orationibꝫ exibat de cella. ⁊ iuit ad loca amena. et comedebat ſolūmodo radices et herbas cibos iumētorū et in maximaʒ ſibi penam abſtinebat ab omnibꝫ cibis hominū. et valde maxime ſe affligebat ī quo credebat ſe maximū deo preſtare obſequium. Videns vero deus ſuam ſimplicitatem miſit ad eū angelū. qui ſibi dixit O frater mi. nimiū te affligis ſed modicuʒ fructum reportas. melius eſſet tibi manere in cella tua et comedere cibū hoīm. et cottidie memorari paſſionē xpi

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tui et turpiſſimã mortem eius ꝑ quã te et totum genus huam
num redemit de poteſtate dyabolica. hoc audiẽs frater et intelli
gens angelum dei eſſe de celo manſit in cella. et comedit cibos
hominũ et cottidie habuit memoriam paſſionis chriſti. cum la-
crimis et ꝑfecit in breui in magnũ miraculoſũ virũ. Aliud ex-
emplũ legitᷣ de venerabili epiſcopo noīe honoratorẽ ī magna
reuerencia habuit ymaginẽ crucifixi et ꝑ ↄſequẽs totã paſſio-
nẽ xp̄i. Cũ aũt ſimplex laicus eẽt dimiſſus in. Ep̄m elegitᷣ ſed clerici
eũ ↄtempſerͭt atq3 deriſerͭt. Cũ aũt vna dierũ miſſã celebraret et
dñs vobiſcũ cantaret clericis rñdere nolentibꝰ. crucifixus rñdit
et ſpũ tuo ⁊ amicis qui aderãt audiẽtibꝰ et h̄ maximũ honorẽ
ip̄ius et ſcandalũ ſuoꝝ clericoꝝ oīm. Factũ eſt aũt vt moreretᷣ.
et cum corpus eius ante maius altare locaretᷣ crucifixus ad al-
tare oculos ſuos reuoluit et ip̄m corpus diligẽtiſſime inſpexit
Cum aũt ſepulture traderetᷣ. et p̄ſbiter in fine miſſe diceret requi
eſcat in pace Clerici vero nũc ↄuerſi cognoſcentes eius ſãctitatẽ
p̄ triſticia dolore et fletu nõ rñderͭt amẽ Ipſe aũt crucifixus alta
voce omnibꝰ audientibꝰ rñdit amẽ. Sic crucifixꝰ ſuũ honorantẽ
honorauit hic in terris. q̄ntomagis hoc in celo fecit Itẽ quidã
dicunt ꝙ ioſeph ab aromathia a iudeis ꝑpᷣt hoc incarcatũ fuiſſe
et Nicodemũ latuiſſe. de Joſehp hẽtur in euãgelio nicodemi ⁊
in legẽda ſanctoꝝ. que dr̄ lombardica in die reſurrectōis. et in
feſto app̄loꝝ Philippi et Jacobi. de Joſeph ſic legitᷣ. Tytus in
trans in irl̄m. quẽdã murum denſiuũ vidit ip̄mq3 ꝑforari. pre
cepit factoq3 foramie quẽdã intus ſenẽ aſpectu et canicie vene-
rabilẽ inuenerͭt. Qui req̄ſitus quis eſſet rñdit ſe eſſe Joſeph ab
aromathia ciuitate iudee. ſeq3 a iudeis ibidẽ incluſum et muratũ
fuiſſe. eo ꝙ xp̄m ſepeliſſet. Addidit ꝙ ab illo tp̄e vſq3 nũc cele
ſte cibo ſit paſtus. pᷣt eſſe ꝙ Joſeph p̄mo a iudeis fuit captus.
et a xp̄o liberatus. et in arimathiã poſitus. et deinde poſtq3 nõ
ceſſauit p̄dicare. xp̄m iteꝝ a iudeis fuit captꝰ. ⁊ in ergaſtulo vt
p̄mittitᷣ incluſꝰ ⁊ tm̄ de 3° p̄ncipali in p̄ncipio p̄miſſo ⁊ de tota
paſſiõe dñi nr̄i ihū xp̄i. regis pacifici quã paſſionẽ vob̄ quẽad
modũ deſideraſtis deſcripſi. Et ſiq̄d in ſup̄dictis ſeu ſcriptis repe
tis dignũ laude dīne grē. Si vero indignũ inſufficiẽcie hũane
et mee ignorancie aſcribatis. hanc tñ mercedẽ laboris apd̄ vos
expecto. vt ꝑ me apud iudicem equiſſimum preces fundatis hu
miles et deuotas. Deo gracias.

Societ' Jesu Paderbornæ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN